

ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών

Τεύχος 1 | Ιανουάριος 2025

Έτος 100^ο

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ:
«Οι ελληνικές
τράπεζες αποτελούν
ελκυστικούς στόχους
για εξαγορές από
ξένους τραπεζικούς
ομίλους»

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΛΛΑΔΑ 2025

Το μέλλον είναι ήδη εδώ.

Αύξηση της ισχύος σε
Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας,
με στόχο το μερίδιό μας
το 2026 να ανέλθει στο 40%
της χώρας.

Με 1.800 σημεία φόρτισης σε
όλη την Ελλάδα που θα αυξηθούν
σε 10.000 μεσοπρόθεσμα.

Προϊόντα, υπηρεσίες και
συμβουλευτική που προσφέρουν
στους καταναλωτές ενεργειακές
λύσεις για βιωσιμότητα και
εξοικονόμηση ενέργειας.

Σημαντική μείωση της λιγνιτικής
παραγωγής κατά 48% μεταξύ
2019 και 2022.

Ένα με το μέλλον
dei.gr

Σταθερότητα και ανάπτυξη σε ένα αβέβαιο περιβάλλον

Το 2025 ξεκινά σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από σοβαρές εξωτερικές αβεβαιότητες, που σχετίζονται με τη συνέχιση των γεωπολιτικών εντάσεων στην ευρύτερη περιοχή, τη συνεχιζόμενη επιβράδυνση στην ευρωζώνη και την πολιτική αστάθεια στις μεγαλύτερες οικονομίες της, αλλά και το ενδεχόμενο άσκησης μιας νέας, περισσότερο επιθετικής εμπορικής πολιτικής εκ μέρους των ΗΠΑ.

Παρά τις δυσμενείς συνθήκες, η ελληνική οικονομία διατηρεί την ανθεκτικότητά της, καθώς προβλέπεται φέτος να έχει ρυθμό ανάπτυξης της τάξης του 2,3%, υπερβαίνοντας κατά πολύ τον μέσο όρο της ευρωζώνης. Δεν έχουμε, όμως, την πολυτέλεια του εφησυχασμού. Η πρόκληση για το 2025 είναι να ισχυροποιήσουμε αυτή τη δυναμική ανάπτυξης, επιταχύνοντας τις επενδύσεις και ενδυναμώνοντας την παραγωγική βάση της χώρας. Οφείλουμε να εντείνουμε τις προσπάθειές μας για την ενίσχυση της καινοτομίας, για τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των μικρομεσαίων, για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, για την ταχύτερη υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν τη λειτουργία του κράτους, της αγοράς και των θεσμών.

Παρά τις εξωτερικές αντιξοότητες, η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να συνεχίσει να δημιουργεί ένα βιώσιμο μέλλον ανάπτυξης, στηριγμένο σε υγιείς βάσεις. Η στοχευμένη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων, η διατήρηση της δημοσιονομικής σταθερότητας και η προσήλωση στην ατζέντα των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων συνιστούν το κλειδί της επιτυχίας για το 2025.

Γιάννης Μπρατάκος

A stylized, handwritten signature in black ink, consisting of several sweeping, interconnected strokes.

Πρόεδρος ΕΒΕΑ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ Ε.Β.Ε.Α.

ΜΠΡΑΤΑΚΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Πρόεδρος
ΕΦΡΑΙΜΟΓΛΟΥ ΚΟΥΝΕΝΑΚΗ ΣΟΦΙΑ
Α' Αντιπρόεδρος
ΚΑΦΟΥΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
Β' Αντιπρόεδρος
ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
Γ' Αντιπρόεδρος
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Γενικός Γραμματέας
ΜΠΕΚΥΡΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
Οικονομικός Επόπτης
ΛΕΟΥΣΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
Υπεύθυνος Γ.Ε.ΜΗ. &
Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων
ΜΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΘΕΟΦΑΝΗΣ - ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Υπεύθυνος Συμβουλευτικής
Υποστήριξης Επιχειρήσεων
ΔΕΡΙΖΙΩΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Μέλος Δ.Ε. ΕΒΕΑ, Υπεύθυνος
για θέματα Τουρισμού

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Ε.Β.Ε.Α.

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΚΑΝΔΑΡΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ
Πρόεδρος
ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΡΟΛΟΣ
Αναπληρωτής Προέδρου

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΔΙΑΚΙΟΓΛΟΥ ΙΣΙΔΩΡΟΣ
ΚΑΦΟΥΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΚΟΥΡΤΑΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΛΕΟΥΣΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΛΟΥΔΑΡΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΜΠΑΛΛΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΜΠΕΚΥΡΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΜΠΙΚΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΠΡΕΓΙΑΝΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΠΡΩΤΟΓΕΡΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΕΞΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΖΑΡ ΜΠΑΣΣΑΜ
Πρόεδρος

ΜΠΡΑΤΑΚΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΣΟΦΙΑΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
Πρόεδρος
ΚΟΥΡΤΑΛΗ ΡΟΖΑ
Αναπληρώτρια Προέδρου

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΤΟΥ ΒΙΚΤΩΡΙΑ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΔΡΟΣΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΕΦΡΑΙΜΟΓΛΟΥ ΚΟΥΝΕΝΑΚΗ ΣΟΦΙΑ
ΖΗΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ
ΘΩΜΟΓΛΟΥ ΠΑΥΛΟΣ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ
ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ-ΚΑΡΟΛΟΣ
ΜΑΝΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΠΑΝΑΓΑΚΟΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ
ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΡΩΜΟΣΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΣΙΑΜΙΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ
ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ
Πρόεδρος
ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Αναπληρωτής Προέδρου

ΔΕΡΙΖΙΩΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΔΕΤΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΑ
ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
ΜΑΡΤΑΤΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΜΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ -
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΜΠΕΛΕΣΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ
ΠΙΤΣΙΚΑ ΡΕΒΕΚΚΑ
ΡΟΥΣΟΓΙΑΝΝΑΚΗ ΑΝΤΖΕΛΑ - ΜΑΡΙΑ
ΣΙΣΚΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
STRUECKER MARCO
ΤΣΙΑΚΑΤΑΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΜΕΛΗ ΕΚ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΣΑΓΓΑΡΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
Πρόεδρος

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ

Τακτικός εκπρόσωπος:
ΜΑΝΔΡΟΣ ΗΛΙΑΣ
Πρόεδρος
Αναπληρωτής εκπρόσωπος:
ΔΑΒΕΡΩΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Γενικός Γραμματέας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ & ΔΙΑΝΟΜΕΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Τακτικός εκπρόσωπος:
ΠΑΝΑΓΟΥΛΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Πρόεδρος
Αναπληρωτής εκπρόσωπος:
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
Α' Αντιπρόεδρος

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΕΞΑΓΩΓΩΝ
Τακτικός εκπρόσωπος:
ΚΑΛΑΜΠΟΚΗΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ
Πρόεδρος Δ.Σ.
Αναπληρώτρια εκπρόσωπος:
ΧΑΖΑΠΗ-ΠΙΤΤΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
Β' Αντιπρόεδρος

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΛΕΒΕΤΣΟΒΙΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Δημοτικός Σύμβουλος Γλυφάδας
Μέλος Δ.Σ. Π.Ε.Δ.Α.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΠΑΛΛΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
Αντιπεριφερειάρχης Επιχειρηματικότητας
& Ευρωπαϊκού Προγρ/σμού

ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ Ε.Β.Ε.Α.

ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΓΙΑΝΝΗΣ
(πρ. Υπουργός Οικονομίας & Οικονομικών
πρ. Πρόεδρος Ε.Β.Ε.Α.)
ΦΟΥΝΤΟΥΚΑΚΟΣ ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ
(πρ. Πρόεδρος Ε.Β.Ε.Α.)

ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ Ε.Β.Ε.Α.

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΣΥΓΓΕΛΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΕΠΙΤΙΜΗ ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΠΑΛΛΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

ΕΠΙΤΙΜΑ ΜΕΛΗ

ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΔΑΝΗΛΑΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΗΛΙΑΔΗΣ ΑΛΚΗΣ
ΚΟΥΤΣΙΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΚΟΥΤΣΟΛΙΟΥΤΣΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΛΕΟΥΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΠΑΤΗΣ ΜΑΚΗΣ
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΣΑΛΛΙΑΡΕΛΗΣ ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ
ΣΓΑΡΔΕΛΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ
ΤΑΝΕΣ ΜΗΝΑΣ
ΤΣΙΜΠΟΥΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Μηνιαία έκδοση των
παραγωγικών τάξεων

Ιδιοκτήτης Έκδοσης
Εμπορικό &
Βιομηχανικό
Επιμελητήριο Αθηνών
Ακαδημίας 7-9,
τηλ.: 210 3604 815
Κωδικός: 2669

Εκδότης
Γιάννης Μπρατάκος
Πρόεδρος ΕΒΕΑ

Επιμέλεια Έκδοσης
Γραφείο Τύπου ΕΒΕΑ

Σύμβουλος Έκδοσης
Κωνσταντίνος Δεριζιώτης
Μέλος Δ.Ε. ΕΒΕΑ

Συντονισμός Έκδοσης -
Αρχισυνταξία
Θοδωρής Βαμβακάρης

Σχεδιασμός Εντύπου
Art Direction
Θοδωρής Πανάγου

Παραγωγή:
ΚΑΠΑ ΣΙΓΜΑ ΔΕΛΤΑ ΑΕ

*Τα επώνυμα άρθρα
εκφράζουν απόψεις των
συγγραφέων τους*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τεύχος 1 | Ιανουάριος 2025 | Έτος 100^ο

- 05** - Συνεδρίαση Δ.Σ. ΕΒΕΑ και εκλογή Προέδρων Τμημάτων
- 07** - Πρόεδρος ΕΒΕΑ: «Καθοριστικός ο ρόλος των Επιμελητηρίων στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη»
- 08** - Greece – Israel: Roundtable Discussion
Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης για την επιχειρηματική συνεργασία Ελλάδας και Ισραήλ
- 10** - Συναντήσεις του Προέδρου του ΕΒΕΑ με τους Πρέσβεις της Αιγύπτου και της Σερβίας στην Ελλάδα
- 12** - Συμμετοχή του ΕΒΕΑ στο Τριμερές Επιχειρηματικό Φόρουμ Ελλάδας - Αιγύπτου - Κύπρου
- 14** - Ημέρα Πληροφόρησης Επιχειρηματιών για Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία και Ιταλία (περιοχή Λομβαρδίας)
- 16** - EENergy: Η δεύτερη πρόσκληση είναι ανοιχτή

ΘΕΑ

- 18** - Ψηφιακά Εμπορικά Κέντρα Digital Mall: Καινοτομία στον Ψηφιακό Μετασχηματισμό της Μικρής Επιχείρησης και του Επαγγελματία

ΑΠΟΨΗ

- 20** - Η σημασία του project management στην επιτυχημένη πορεία των μεγάλων έργων
Του Δημήτριου Δημητρίου, Γενικού Γραμματέα ΕΒΕΑ
- 22** - Η κυβέρνηση πρέπει να αντιληφθεί ότι το νέο παραγωγικό μοντέλο της χώρας περνάει μέσα από τον τουρισμό
Του Κωνσταντίνου Στ. Δεριζιώτη, Μέλους Δ.Ε. ΕΒΕΑ, Υπεύθυνου για θέματα Τουρισμού

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΛΛΑΔΑ 2025

- 24** - Κωστής Χατζηδάκης: «Με την περαιτέρω ενίσχυση του ανταγωνισμού στο τραπεζικό σύστημα στοχεύουμε στη διευκόλυνση της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε τραπεζική χρηματοδότηση»
Συνέντευξη του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, στον Δημήτρη Γιαννακόπουλο
- 28** - Παύλος Γερουλάνος: «Πατριωτική Οικονομία: Ένα μοντέλο ανάπτυξης με το κράτος δίπλα στους ανθρώπους της δημιουργίας»
Συνέντευξη του Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου του ΠΑΣΟΚ-Κινήματος Αλλαγής και Τομέαρχη Οικονομίας, στην Εύη Παπαδοσπφάκη
- 32** - Χάρης Μαμουλάκης: «Μία παραγωγική ανασυγκρότηση μπορεί να επιτευχθεί με πολλούς τρόπους, σημασία έχει η οπτική από την οποία την προσεγγίζεις»
Συνέντευξη του Τομέαρχη Οικονομικών και Ανάπτυξης του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, στη Βελίκα Καραβάτση
- 36** - Έφη Αχτσιόγλου: «Η οικονομική πολιτική πρέπει να απορρέει από μια συγκεκριμένη αναπτυξιακή στρατηγική που να αφορά καταρχάς το παραγωγικό μοντέλο»
Συνέντευξη της Βουλευτού της Νέας Αριστεράς, στην Ελένη Στεργίου
- 40** - Γιάννης Στουρνάρας: «Οι ελληνικές τράπεζες αποτελούν ελκυστικούς στόχους για εξαγορές από ξένους τραπεζικούς ομίλους»
Συνέντευξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος στον Θοδωρή Βαμβακάρη
- 46** - Ποιοι φόροι θα μειωθούν το 2025 - *Του Δημήτρη Χριστούλια*
- 48** - Εμπόριο: Τι φέρνει το 2025 - *Της Ιωάννας Φεντούρη*
- 50** - Οι προοπτικές του κλάδου πληροφορικής στην εποχή της ψηφιακής μετάβαση - *Του Στέλιου Μορφίδη*
- 53** - Οι παράγοντες που οδήγησαν σε πτώση των εξαγωγών το ενδεκάμηνο του 2024 - *Της Εύης Παπαδοσπφάκη*
- 56** - Οι προοπτικές στον ενεργειακό τομέα το 2025 - *Του Κώστα Βουτσαδάκη*
- 58** - Χρόνια εξελίξεων στην έρευνα εντοπισμού κοιτασμάτων υδρογονανθράκων - *Του Χρήστου Κολώνα*

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

- 60** - Αρχαία Αγορά Αθηνών - Κεραμεικός: Νέες διαδρομές και νέοι χώροι θέασης - *Της Νικολέτας Μακρή*

ΟΔΗΓΟΣ

- 62** - Ο αναπτυξιακός νόμος και οι μεγάλες επενδύσεις - *Του Σταύρου Βαρδαλά*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Στιγμιότυπο από την ομιλία του Προέδρου του ΕΒΕΑ

Συνεδρίαση Δ.Σ. ΕΒΕΑ και εκλογή Προέδρων Τμημάτων

Πραγματοποιήθηκε στις 15 Ιανουαρίου, η δεύτερη συνεδρίαση του νέου Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΒΕΑ, κατά τη διάρκεια της οποίας έγινε η εκλογή των Προέδρων και των αναπληρωτών Προέδρων των τεσσάρων τμημάτων του Επιμελητηρίου.

Μετά την εκλογική διαδικασία, οι νέοι Πρόεδροι και οι αναπληρωτές αυτών είναι οι εξής:

- ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΤΜΗΜΑ: Πρόεδρος κ. **Μιχάλης Κανδαράκης** / Αναπληρωτής κ. **Κάρολος Κωστόπουλος**
- ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ: Πρόεδρος κ. **Βασίλης Ανδρικόπουλος** / Αναπληρώτρια κα **Ρόζα Κούρταλη**
- ΤΜΗΜΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ: Πρόεδρος κα **Μαρία Αρβανιτοπούλου** / Αναπληρωτής κ. **Κωνσταντίνος Φωτόπουλος**
- ΕΞΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ: Πρόεδρος κ. **Μπασσάμ Αζάρ**

Κατά τη διάρκεια του Διοικητικού Συμβουλίου, ο Πρόεδρος του ΕΒΕΑ, κ. **Γάβριελ Μπατάκος**, έκανε ιδιαίτερη αναφορά στο Συμβούλιο Τομέων, ένα νέο συμβουλευτικό όργανο του Προέδρου και του Διοικητικού Συμβουλίου. Το Συμβούλιο Τομέων θα ετοιμάζει προτάσεις ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας, θα εντοπίζει κενά, απαιτούμενες αλλαγές στη νομοθεσία, θα προτείνει νομοθετήματα, θα συμμετέχει σε συναντήσεις με εκπροσώπους της κυβέρνησης, θα προγραμματίζει ενημερωτικές εκδηλώσεις για τα μέλη του ΕΒΕΑ.

Τα μέλη του Δ.Σ. που θα συμμετέχουν στο Συμβούλιο Τομέων του ΕΒΕΑ είναι:

- Τομέας Ενέργειας: κ. **Αλέξανδρος Μακρόπουλος**
- Τομέας Περιβάλλοντος, Κλιματικής Κρίσης & Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης: κ. **Απόστολος Σίσκος**
- Τομέας Υποδομών & Μεταφορών: κ. **Σπύρος Σταυρίδης**

Αναμνηστική φωτογραφία από τη συνεδρίαση του Δ.Σ. του ΕΒΕΑ

- Τομέας Εργασίας: κ. **Ρεβέκκα Πισίκα**
- Τομέας Μεταρρύθμισης στη Δικαιοσύνη: κ. **Νίκος Μπρέγιαννος**
- Τομέας Ανάπτυξης Εμπορίου: κ. **Νίκος Βασιλείου**
- Τομέας Ανάπτυξης Βιομηχανίας: κ. **Βασίλης Ανδρικόπουλος**
- Τομέας Ανάπτυξης Τουρισμού: κ. **Κωνσταντίνος Δεριζιώτης**
- Τομέας Καινοτομίας & Νεοφυών Επιχειρήσεων: κ. **Marco Struecker**
- Τομέας Επενδύσεων: κ. **Χάρης Λαμπρόπουλος**
- Τομέας Ανάπτυξης Πρωτογενούς Παραγωγής: κ. **Κωνσταντίνος Τσιακατάρας**
- Τομέας Παιδείας, Νέων Τεχνολογιών & Επαγγελματικής Κατάρτισης: κα **Αναστασία Μάνου**
- Τομέας Φορολογικής Μεταρρύθμισης: κ. **Αντώνιος Παναγόπουλος**

Ακόμη, ως τακτικός εκπρόσωπος του ΕΒΕΑ στη Γενική Συνέλευση της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδας εκλέχθηκε ο κ. **Αντώνιος Παναγόπουλος**. Εκπρόσωπος του ΕΒΕΑ στο Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Αττικής ορίστηκε η κα **Άντζελα Ρουσσογιαννάκη** με αναπληρώτριά της την κα **Γρηγορία Καραμολέγκου**.

Μετά το πέρας της διαδικασίας, ο Πρόεδρος του ΕΒΕΑ, κ. Γιάννης Μπρατάκος, συνεχάρη τους εκλεγέντες και τους ευχήθηκε καλή επιτυχία στο έργο τους, αναφέροντας ότι μια νέα εποχή έχει ξεκινήσει για το ΕΒΕΑ. «Όλοι μαζί θα εργαστούμε σκληρά για ένα ΕΒΕΑ ακόμα πιο σύγχρονο, ισχυρό, αποτελεσματικό, ουσιαστικό και χρήσιμο για κάθε ένα από τα μέλη του, ένα ΕΒΕΑ που θα είναι στην πρώτη γραμμή για το μέλλον του επιμελητηριακού θεσμού και της επιχειρηματικότητας», δήλωσε ο κ. Μπρατάκος.

Αναμνηστική φωτογραφία από τη συνάντηση

Πρόεδρος ΕΒΕΑ: «Καθοριστικός ο ρόλος των Επιμελητηρίων στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη»

Η **συμβολή του Επιμελητηρίων** και των ελληνικών επιχειρήσεων - μελών τους στον σχεδιασμό και την υλοποίηση της **τοπικής και περιφερειακής αναπτυξιακής πολιτικής** σε ολόκληρη τη χώρα βρέθηκε στο επίκεντρο της **συνάντησης του Προέδρου του ΕΒΕΑ, κ. Γιάννη Μπρατάκου, με τον Υφυπουργό παρά τω Πρωθυπουργώ, κ. Θανάση Κοντογεώργη**, στο ΕΒΕΑ, στις 20 Ιανουαρίου.

Μετά το τέλος της συνάντησης, ο **Πρόεδρος του ΕΒΕΑ**, αναφερόμενος στα αποτελέσματα της συνάντησης, δήλωσε: «Με τον Υφυπουργό, κ. Κοντογεώργη, είχαμε την ευκαιρία να συζητήσουμε για τις προτεραιότητες της Κυβέρνησης για τη στήριξη και την ανάπτυξη των ελληνικών επιχειρήσεων, καθώς και τον καθοριστικό ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει το ΕΒΕΑ και ο επιμελητηριακός θεσμός στην υλοποίηση της κυβερνητικής στρατηγικής. Σε αυτό το πλαίσιο, συμφωνήσαμε ότι τα Επιμελητήρια σε ολόκληρη τη χώρα μπορούν να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στην υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Τοπική και Περιφερειακή ανάπτυξη, συμμετέχοντας σε κοινές ομάδες εργασίας για τον σχεδιασμό και την παρακολούθηση των τοπικών σχεδίων ανάπτυξης κάθε νομού. Το ΕΒΕΑ είναι εδώ για να στηρίξει κάθε επιχείρηση, να προσφέρει λύσεις και να συνεισφέρει στην προσπάθεια για μια ισχυρότερη και πιο ανταγωνιστική ελληνική οικονομία. Με ιδέες, προτάσεις και δράσεις, δουλεύουμε για να δημιουργή-

σουμε νέες προοπτικές ανάπτυξης για τις ελληνικές επιχειρήσεις».

Από την πλευρά του, ο Υφυπουργός παρά τω Πρωθυπουργώ, κ. **Θανάσης Κοντογεώργης** δήλωσε ότι: «Ο Πρωθυπουργός έχει θέσει ως στόχο τη διπλή σύγκλιση και ειδικά τη δίκαιη, ομοιογενή και αναλογική διανομή του μερίσματος ανάπτυξης σε ολόκληρη τη χώρα. Εδώ και λίγους μήνες βρίσκεται σε εξέλιξη η επικαιροποίηση της περιφερειακής μας στρατηγικής με έμφαση στον τοπικό σχεδιασμό και την απαραίτητη συνεργασία της κεντρικής κυβέρνησης με την αυτοδιοίκηση, τους παραγωγικούς φορείς σε κάθε περιοχή και βέβαια τις τοπικές κοινωνίες. Στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την Τοπική και Περιφερειακή ανάπτυξη η κυβέρνηση διενεργεί εκτεταμένες διαβουλεύσεις με τους εμπλεκόμενους σε κάθε τόπο, ώστε να διαμορφώσει ένα κοινά αποδεκτό τοπικό σχέδιο ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτής της κεντρικής πολιτικής της κυβέρνησης, συζητήσαμε με τον πρόεδρο του ΕΒΕΑ, κ. Μπρατάκο, τις δυνατότητες για εμβάθυνση της συνεργασίας μας με την αξιοποίηση του επιμελητηριακού θεσμού και την απαραίτητη συμμετοχή των Επιμελητηρίων σε ολόκληρη τη χώρα σε κοινές ομάδες εργασίας για τον σχεδιασμό και την παρακολούθηση των τοπικών σχεδίων ανάπτυξης κάθε νομού».

Στιγμιότυπο από την εκδήλωση

Greece - Israel: Roundtable Discussion

Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης για την επιχειρηματική συνεργασία Ελλάδας και Ισραήλ

Ένα σημαντικό βήμα για την ενδυνάμωση της επιχειρηματικής συνεργασίας Ελλάδας και Ισραήλ αποτέλεσε η Συζήτηση Στρογγυλής Τραπέζης **"Greece - Israel: Roundtable Discussion"** με Επιχειρηματική Αποστολή από το Ισραήλ, που διοργάνωσε το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών (ΕΒΕΑ), σε συνεργασία με την Πρεσβεία του Ισραήλ στην Ελλάδα και την Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου (Enterprise Greece).

Στόχος της εκδήλωσης, που πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα 20 Ιανουαρίου, στο «Κέντρο Επιχειρηματικότητας Κωνσταντίνος Μίχαλος» του ΕΒΕΑ, με τη συμμετοχή Ελλήνων και Ισραηλινών αξιωματούχων και εκπροσώπων επιχειρηματικών φορέων, ήταν η διεξοδική συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων για την περαιτέρω ενδυνάμωση της διμερούς επιχειρηματικής συνεργασίας.

Όπως διαπιστώθηκε κατά τη διάρκεια της συζήτησης, το Ισραήλ είναι μια σημαντική αγορά για τις εξωστρεφείς επιχειρήσεις. Οι διμερείς εμπορικές σχέσεις ακολουθούν θετική πορεία τα τελευταία χρόνια. Το 2022 σημειώθηκε αύξηση ρεκόρ των εξαγωγών της Ελλάδας προς το Ισραήλ και μετά από μια μικρή - αναμενόμενη - κάμψη το 2023, αναμένεται νέα αύξηση το 2024. Οι τομείς όπου διαπιστώθηκαν προοπτικές για περαιτέρω διεύρυνση και εμβάθυνση της συνεργασίας και για νέες συμφωνίες είναι στον κλάδο της διατροφής, στα φαρμακευτικά και παραφαρμακευτικά προϊόντα και στην παραγωγή φαρμάκων, στις τεχνολογίες επικοινωνίας και πληροφορικής, στα ενδύματα, στον τομέα των κατασκευών και στα δομικά υλικά, καθώς και στον τουρισμό. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον διαπιστώθηκε στον τομέα της ενέργειας, στον οποίο έχει ήδη δημιουργηθεί σημαντική δυναμική.

Ο Πρόεδρος του ΕΒΕΑ, κ. **Γιάννης Μπρατάκος**, στον χαιρετισμό του τόνισε ότι η στρατηγική συνεργασία μεταξύ της Ελλάδας και του Ισραήλ αποτελεί βασικό πυλώνα σταθερότητας και ανάπτυξης στην ευρύτερη Ανατολική Μεσόγειο και «χτίζοντας πάνω στις ισχυρές βάσεις που έχουν οικοδομηθεί μέχρι τώρα, υπάρχει η δυνατότητα να προωθηθεί η επιχειρηματική συνεργασία σε μια σειρά από νέους τομείς». Ιδιαίτερη αναφορά έκανε ο Πρόεδρος του ΕΒΕΑ στους τομείς της καινοτομίας και της τεχνολογίας, στους οποίους το Ισραήλ αποτελεί χώρα - πρότυπο και αποτελούν «ένα λαμπρό πεδίο για γόνιμες συμπράξεις σε επίπεδο μεταφοράς τεχνολογίας και κοινών έργων». Η αγροτεχνολογία, η κυβερνοασφάλεια, οι βιοεπιστήμες, η βιομηχανική έρευνα και ανάπτυξη, η περιβαλλοντική προστασία, η διαχείριση των υδάτων και οι τεχνολογίες αφαλάτωσης είναι στρατηγικής σημασίας κλάδοι, στους οποίους παρουσιάζονται σημαντικές ευκαιρίες συνεργασίας. «Για το ΕΒΕΑ η καινοτομία και η ανάπτυξη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας συνιστούν έμπρακτα σημαντικό πυλώνα προτεραιότητας τα τελευταία χρόνια και προσβλέπουμε στη συνεργασία με ομόλογους φορείς του ισραηλινού οικοσυστήματος, σε επίπεδο άντλησης τεχνολογίας και μεταφοράς καλών πρακτικών - αλλά και ανάληψης κοινών έργων. Ως ΕΒΕΑ είμαστε έτοιμοι να εργαστούμε - σε συντονισμό πάντα με τους αρμόδιους φορείς της Ελληνικής Πολιτείας - για την ενίσχυση των διμερών επιχειρηματικών σχέσεων», σημείωσε με έμφαση ο Πρόεδρος του ΕΒΕΑ.

Την εκδήλωση τίμησε με τον χαιρετισμό του ο Πρέσβης του Ισραήλ στην Ελλάδα, κ. **Noam Katz**, ο οποίος, αφού συνεχάρη τον κ. Μπρατάκο για την εκλογή του στη θέση του Προέδρου του Επιμελητηρίου, εξέφρασε την πεποίθηση ότι οι ήδη εδραιωμένες καλές σχέσεις των επιχειρηματικών φορέων των δύο χωρών θα διατηρηθούν και στο μέλλον. Ακόμη, αναφέρθηκε στη στρατηγική συνεργασία των δύο χωρών και το κοινό όραμα που μοιράζονται για την περιοχή, ενώ τόνισε ότι η αποστολή που επισκέπτεται το ΕΒΕΑ αποτελείται από τους κορυφαίους επιχειρηματικούς φορείς του Ισραήλ, κάτι που είναι ενδεικτικό της βούλησης της ισραηλινής επιχειρηματικής κοινότητας για την περαιτέρω προώθηση της συνεργασίας με την αντίστοιχη ελληνική.

Η κα **Yael Ravia Zadok**, Πρέσβης και επικεφαλής της Διεύθυνσης Οικονομικής Διπλωματίας στο Υπουργείο Εξωτερικών του Ισραήλ, αναφέρθηκε στη δυναμική και την ανθεκτικότητα της ισραηλινής οικονομίας παρά τις δυσμενείς συνθήκες, ενώ είπε ότι σκοπός της συνάντησης είναι η ενίσχυση της συνεργασίας ανάμεσα στις επιχειρήσεις των δύο χωρών.

Κατά την τοποθέτησή του, ο κ. **Δημήτρης Σκάλκος**, Γενικός Γραμματέας Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και Εξωστρέφειας του Υπουργείου Εξωτερικών και Πρόεδρος του Δ.Σ. της Enterprise Greece, επεσήμανε ότι «το εξαιρετικό επίπεδο των διμερών πολιτικών σχέσεων Ελλάδας και Ισραήλ αποτελεί τη στέρεη βάση για την περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομικής μας συνεργασίας σε υφιστάμενους αλλά και νέους τομείς οικονομικής δραστηριότητας».

Στα μέτρα που εφαρμόζει η κυβέρνηση για τη σύνδεση της παραγωγής με την ερευνητική κοινότητα, καθώς και στις σχέσεις Ελλάδας και Ισραήλ στους τομείς έρευνας και καινοτομίας αναφέρθηκε ο **Δρ. Αναστάσιος Γαϊτάνης**, Γενικός Γραμματέας Έρευνας και Καινοτομίας του Υπουργείου Ανάπτυξης. Ιδιαίτερη αναφορά έκανε στις ήδη υπάρχουσες και άριστες συνεργασίες των οικοσυστημάτων καινοτομίας των δύο χωρών, μέσω της κοινής συμμετοχής σε προγράμματα όπως το Horizon Europe, τονίζοντας ότι μπορούν να λειτουργήσουν ως βέλτιστες πρακτικές για το μέλλον.

Η κα **Σοφία Κουνενάκη Εφραίμογλου**, Α΄ Αντιπρόεδρος ΕΒΕΑ και Πρόεδρος του Εθνικού Επιμελητηριακού Δικτύου Ελληνίδων Γυναικών Επιχειρηματιών, επεσήμανε τη διαρκή δέσμευση του Επιμελητηρίου στην ανάπτυξη του ελληνικού οικοσυστήματος καινοτομίας και την τεχνολογία που έχει αποκτήσει το Επιμελητήριο μέσα από τις δράσεις της Θερμοκοιτίδας Νεοφυών Επιχειρήσεων του ΕΒΕΑ, την υλοποίηση μεγάλων διασυνοριακών έργων με διεθνείς εταίρους, τη διοργάνωση στοχευμένων επιχειρηματικών αποστολών, τη συμμετοχή σε επιλεγμένες εκθέσεις και φόρα.

Ο Διευθύνων Σύμβουλος της Enterprise Greece, **Δρ. Μαρίνος Γιαννόπουλος**, τόνισε ότι «Η Ελλάδα διαθέτει ποικίλες και εξαιρετικές επενδυτικές ευκαιρίες σε τομείς όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η τεχνολογία, η βιοτεχνολογία, ο τουρισμός και η διαχείριση αποβλήτων. Η Enterprise Greece, στοχεύοντας στην προσέλκυση επενδύσεων, την προώθηση των εξαγωγών και την επίτευξη επωφελών επιχειρηματικών συνεργασιών, παρουσίασε στην Ισραηλινή αποστολή έργα που προάγουν την καινοτομία, ενδυναμώνουν την ανταγωνιστικότητα και δημιουργούν μακροπρόθεσμες συνέργειες. Η συνεργασία των δύο επιχειρηματικών οικοσυστημάτων μπορεί να προσφέρει σημαντική προστιθέμενη αξία και να συμβάλει στη διαμόρφωση ενός ευημερούντος και βιώσιμου μέλλοντος και για τις δύο χώρες».

Ακόμη, στη συζήτηση συμμετείχαν, ως εκπρόσωποι ισραηλινών φορέων, οι κ.κ. **Israela Stei**, Αντιπρόεδρος της Ομοσπονδίας Ισραηλινών Επιμελητηρίων, **Dr. Ron Tomer**, Πρόεδρος της Ένωσης Κατασκευαστών του Ισραήλ, **Nili Shalev**, Διευθύνουσα Σύμβουλος του Οργανισμού Israel Export Institute.

Από την ελληνική πλευρά, συμμετείχαν ο κ. **Δημήτρης Δημητρίου**, Γενικός Γραμματέας ΕΒΕΑ, ο κ. **Μιχάλης Κανδαράκης**, Μέλος Δ.Σ. και Πρόεδρος του Εμπορικού Τμήματος ΕΒΕΑ, η κα **Μαρία Αρβαντοπούλου**, Μέλος Δ.Σ. και Πρόεδρος του Μεταποιοτικού Τμήματος ΕΒΕΑ και ο κ. **Μπασσάμ Αζάρ**, Μέλος Δ.Σ. και Πρόεδρος του Εξαγωγικού Τμήματος ΕΒΕΑ. Την Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας (ΠΕΦ) εκπροσώπησε ο κ. **Μάρκος Ολλανδέζος**, Διευθυντής Επιστημονικών Θεμάτων της ΠΕΦ.

Τον συντονισμό της εκδήλωσης έκανε ο κ. **Φάνης Ματσόπουλος**, Μέλος της Δ.Ε. & Υπεύθυνος Συμβουλευτικής Υποστήριξης Επιχειρήσεων ΕΒΕΑ.

Συναντήσεις του Προέδρου του ΕΒΕΑ με τους Πρέσβεις της Αιγύπτου και της Σερβίας στην Ελλάδα

Στιγμιότυπο από τη συνάντηση με τον Πρέσβη της Αιγύπτου

Με τον Πρέσβη της Αιγύπτου στην Ελλάδα, κ. Omar Amer Youssef συναντήθηκε στις 23 Δεκεμβρίου ο Πρόεδρος του ΕΒΕΑ, κ. Γιάννης Μηρατάκος.

Στο επίκεντρο βρέθηκαν οι δυνατότητες ενίσχυσης της οικονομικής και επιχειρηματικής συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών, καθώς και η προετοιμασία της επιχειρηματικής αποστολής που θα συνόδευε τον Πρωθυπουργό στην τριμερή Σύνοδο Κορυφής Ελλάδας, Αιγύπτου και Κυπριακής Δημοκρατίας στο Κάιρο τον Ιανουάριο του 2025. Ακόμη, συζητήθηκε η πραγματοποίηση ελληνικής εμπορικής αποστολής στην Αίγυπτο τον προσεχή Μάιο.

Ο κ. **Omar Amer Youssef** αναφέρθηκε στη σημασία της διεύρυνσης των οικονομικών σχέσεων των δύο χωρών. Ο κ. **Μηρατάκος**, από την πλευρά του, αφού αναφέρθηκε στην

ιστορική φιλία που μοιράζονται οι δύο χώρες, τόνισε ότι η Αίγυπτος, ως μία ταχέως αναπτυσσόμενη οικονομία, αποτελεί έναν στρατηγικό εταίρο για την ελληνική επιχειρηματική κοινότητα, προσφέροντας σημαντικές ευκαιρίες στους τομείς του εμπορίου, της ενέργειας και του τουρισμού. «Στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών δεσμευόμαστε να στηρίξουμε δράσεις και πρωτοβουλίες που θα φέρουν πιο κοντά τις επιχειρήσεις των δύο χωρών, προάγοντας την ανάπτυξη και την καινοτομία», δήλωσε μετά τη συνάντηση ο Πρόεδρος του ΕΒΕΑ.

Τον Πρέσβη συνόδευσε ο σύμβουλος κ. **Ahmed El-Ghoul**, Deputy Chief of Mission της Πρεσβείας, ο οποίος πραγματοποίησε επιμέρους συνάντηση με τις κ.κ. **Ελένη Φώτη**, Διευθύντρια Διεθνών Εμπορικών Σχέσεων ΕΒΕΑ και **Μαρία Ζωγράφου**, Προϊσταμένη Διεθνών Σχέσεων ΕΒΕΑ.

Αναμνηστική φωτογραφία από τη συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Σερβίας

Συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Σερβίας στην Ελλάδα, κ. Nikola Nedeljkovic, πραγματοποιήσε στις 22 Ιανουαρίου ο Πρόεδρος του ΕΒΕΑ, κ. Γιάννης Μπρατάκος.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησης τέθηκαν τα θέματα των οικονομικών σχέσεων των δύο χωρών και της ενίσχυσης της διμερούς επιχειρηματικής συνεργασίας μέσω κοινών πρωτοβουλιών και της ανάπτυξης νέων τομέων. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της υπάρχουσας συνεργασίας του ΕΒΕΑ με το Σερβικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο και σε συνέχεια προηγούμενων δράσεων, προτάθηκε από τον Πρόεδρο του ΕΒΕΑ η υποδοχή επιχειρηματικής αποστολής από τη Σερβία τον Μάιο 2025, στην οποία θα συμμετέχουν εταιρείες που ήδη έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον συνεργασίας με αντίστοιχες ελληνικές.

Όπως αναφέρθηκε στη συνάντηση, η Σερβία, ως στρατηγικός εταίρος για την Ελλάδα στα Βαλκάνια, προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για ανάπτυξη και επιχειρηματική συνεργασία, ιδιαίτερα στους τομείς των μεταλλευμάτων, των κατασκευών

και της ενέργειας. Επιπλέον ευκαιρίες για νέες επιχειρηματικές συμπράξεις παρουσιάζονται σε τομείς όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι υποδομές και η τεχνολογία. Ο κ. Nedeljkovic ανέφερε ότι οι ελληνικές επενδύσεις στη Σερβία κατέχουν την 21η θέση και υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης της θέσης αυτής.

Μετά τη συνάντηση, ο Πρόεδρος του ΕΒΕΑ κ. Γιάννης Μπρατάκος δήλωσε: «Θέλω να ευχαριστήσω τον κ. Πρόεδρο για τη θερμή ανταπόκριση και τον εποικοδομητικό διάλογο. Ανυπομονούμε να δούμε τις διμερείς μας σχέσεις να εξελίσσονται ακόμα περισσότερο στο μέλλον. Οι προοπτικές είναι εξαιρετικά θετικές και το ΕΒΕΑ είναι έτοιμο να συνεχίσει να υποστηρίζει τις ελληνικές επιχειρήσεις, ανοίγοντας δρόμους συνεργασίας στις αγορές των Βαλκανίων».

Τον Πρόεδρο συνόδευσε η κα **Τίγιανα Νεντέλκοβιτς**, Σύμβουλος Πρεσβείας, η οποία πραγματοποίησε επιμέρους συνάντηση με τις κ.κ. **Ελένη Φώτη**, Διευθύντρια Διεθνών Εμπορικών Σχέσεων ΕΒΕΑ και **Μαρία Ζωγράφου**, Προϊσταμένη Διεθνών Σχέσεων ΕΒΕΑ.

Αναμνηστική φωτογραφία από το Φόρουμ

Συμμετοχή του ΕΒΕΑ στο Τριμερές Επιχειρηματικό Φόρουμ Ελλάδας - Αιγύπτου - Κύπρου

Με σκοπό την προώθηση της διεθνούς επιχειρηματικής συνεργασίας και την ενίσχυση της εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων, το **ΕΒΕΑ συμμετείχε στη διοργάνωση του Τριμερούς Επιχειρηματικού Φόρουμ**, που πραγματοποιήθηκε παράλληλα με τη 10η Σύνοδο Κορυφής Ελλάδας – Αιγύπτου - Κύπρου, στις 8 Ιανουαρίου 2025.

Το **ΕΒΕΑ εκπροσώπησε η Α΄ Αντιπρόεδρος του ΕΒΕΑ, κα Σοφία Κουνενάκη Εφραίμογλου**, η οποία στον χαιρετισμό της στην έναρξη του Φόρουμ τόνισε ότι αυτό αποτελεί ορόσημο για την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ Αιγύπτου, Κύπρου και Ελλάδας και αναφέρθηκε στους ιστορικούς δεσμούς που διατηρούν οι τρεις χώρες. Ακόμη, σημείωσε πως «σε ένα περιβάλλον έντονης γεωπολιτικής αστάθειας,

Στιγμιότυπο από το Επιχειρηματικό Φόρουμ

οι προκλήσεις για το εξαγωγικό εμπόριο και τις επενδύσεις είναι υψηλές. Ωστόσο, ακριβώς υπό αυτές τις συνθήκες, η περιφερειακή οικονομική συνεργασία αποκτά ακόμα μεγαλύτερη σημασία». «Το ΕΒΕΑ – είπε – θα συνεχίσει να συμβάλλει ουσιαστικά σε αυτήν την προσπάθεια. Ειδικά για τις αγορές της Αιγύπτου και της Κύπρου, στηρίζουμε ενεργά την επίτευξη των στόχων που τίθενται και στεκόμαστε στο πλευρό των επιχειρηματιών, παρέχοντάς τους πληροφόρηση, καθοδήγηση και την υποστήριξη που χρειάζονται για να εξερευνήσουν και να δημιουργήσουν γόνιμες συνεργασίες. Δέσμευσή μας είναι να συνεχίσουμε να υποστηρίζουμε κάθε δράση και πρωτοβουλία που μπορεί να φέρει πιο κοντά τις επιχειρήσεις των τριών χωρών, προωθώντας την ανάπτυξη, την καινοτομία και την ευημερία των οικονομιών μας». Την Α' Αντιπρόεδρο του ΕΒΕΑ συνόδευσε η κα Ελένη Φώτη, Διευθύντρια Διεθνών Εμπορικών Σχέσεων ΕΒΕΑ.

Στο Επιχειρηματικό Φόρουμ συμμετείχαν **11 ελληνικές επιχειρήσεις** (ALPHA SYSTEMS, ANTIPOLLUTION EGYPT, DP PUMPS MANUFACTURERS SA, G. GLENTOS SA - KIBO CABINS, HELLENiQ ENERGY GROUP, VIOHALCO, GEKTERNA S.A., FOUNDATION OF THE HELLENIC WORLD, ARDITTOS T.C. HOLDING S.A., COPELOUZOS GROUP,

ATHENS MEDICAL GROUP) και πραγματοποιήθηκαν περισσότερες από **110 B2B** και **B2G** συναντήσεις των ελληνικών επιχειρήσεων με αντίστοιχες αιγυπτιακές επιχειρήσεις και αξιωματούχους.

Το Φόρουμ συνδιοργάνωσε το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών σε συνεργασία με τη Συνομοσπονδία Αιγυπτιακών Επιμελητηρίων Εμπορίου (FEDCOC), την Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος, το Ελληνοαραβικό Επιμελητήριο και το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Κύπρου. Κατά τη διάρκειά του πραγματοποιήθηκαν συζητήσεις με τη συμμετοχή του τότε Υφυπουργού Εξωτερικών κ. **Κώστα Φραγκογιάννη**, του Διευθύνοντος Συμβούλου της Enterprise Greece, Δρ. **Μαρίνου Γιαννόπουλου**, τσεσάρων Αιγυπτίων Υπουργών (Δρ. **Rania Al Mashat**, Υπουργού Σχεδιασμού, Οικονομικής Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας, Δρ. **Mahmoud Esmat**, Υπουργού Ηλεκτρισμού και Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, Δρ. **Badr Abdel Atty**, Υπουργού Εξωτερικών, Μετανάστευσης και κ. **Eng. Karim Badawi**, Υπουργού Πετρελαίου και Ορυκτών Πόρων), και των Κυπρίων Υπουργών Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, κ. Γεώργιου Παπαναστασίου, και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κ. **Γιάννη Παναγιώτου**.

Ημέρα Πληροφόρησης Επιχειρηματιών για Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία και Ιταλία (περιοχή Λομβαρδίας)

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε η **Ημέρα Πληροφόρησης Επιχειρηματιών για Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία και Ιταλία**, η οποία διοργανώθηκε την Πέμπτη, 19 Δεκεμβρίου, από το **Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών**, το **Υπουργείο Εξωτερικών** και το **Enterprise Europe Network (EEN-Hellas 2025)**, στο πλαίσιο της διαρκούς ενημέρωσης της επιχειρηματικής κοινότητας, με στόχο την ενίσχυση της εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων.

Στον χαιρετισμό της στην έναρξη της εκδήλωσης, η Α' Αντιπρόεδρος του ΕΒΕΑ, κα **Σοφία Κουνενάκη Εφραίμ-γλου**, μεταξύ άλλων, ανέφερε: «Οι αγορές του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ισπανίας και της Ιταλίας, με εστίαση στην περιοχή της Λομβαρδίας, είναι αγορές με υψηλό ενδιαφέρον και προοπτικές για τις ελληνικές εξαγωγές. Σε κάθε μια από τις τρεις χώρες, εντοπίζονται σημαντικές δυνατότητες για περαιτέρω διείσδυση των προϊόντων και υπηρεσιών, τόσο σε παραδοσιακούς όσο και σε νέους κλάδους. Παρά τις αντίξοες συνθήκες που επικρατούν το τελευταίο διάστημα για το εξωτερικό εμπόριο, είναι σημαντικό να μη χάσουμε τον βηματισμό μας. Έχουμε δει ότι οι ελληνικές

επιχειρήσεις βαδίζουν όλο και πιο σταθερά στον δρόμο της εξωστρέφειας. Ενισχύουν τις αντοχές και την προσαρμοστικότητα τους, αναζητούν νέες ευκαιρίες. Σε αυτή την προσπάθεια, το ΕΒΕΑ ήταν και παραμένει αξιόπιστος, χρήσιμος σύμμαχος. Σε σύμπραξη με το Υπουργείο Εξωτερικών, είμαστε εδώ για να βοηθήσουμε με την τεχνογνωσία και την εμπειρία μας. Με υψηλής αποτελεσματικότητας επιχειρηματικές αποστολές και δράσεις δικτύωσης. Με έγκυρη και στοχευμένη επιχειρηματική πληροφόρηση, αλλά και με ποιοτικές υπηρεσίες υποστήριξης, που καλύπτουν όλο το φάσμα της εξαγωγικής δραστηριότητας».

Χαιρετίζοντας την εκδήλωση, ο Γενικός Γραμματέας Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και Εξωστρέφειας και Πρόεδρος του Enterprise Greece κ. **Δημήτρης Σκάλκος** αναφέρθηκε στη σταθερή πορεία ανάκαμψης της οικονομίας της χώρας τα τελευταία χρόνια, γεγονός που αποτυπώνεται στους δείκτες ανάπτυξης, στο σταθερό δημοσιονομικό περιβάλλον, στην αύξηση των ελληνικών εξαγωγών και των άμεσων ξένων επενδύσεων. Ο κ. **Σκάλκος** επανέλαβε τη δέσμευση της ελληνικής κυβέρνησης να σταθεί αρωγός της επιχειρηματικής κοινότητας και των προσπάθειών των

Στιγμιότυπο από την Ημέρα Πληροφόρησης Επιχειρηματιών. Η Α΄ Αντιπρόεδρος του ΕΒΕΑ, κα Σοφία Κουνενάκη Εφραίμογλου με τον Γενικό Γραμματέα Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και Εξωστρέφειας κ. Δημήτρη Σκάλκο

ελληνικών επιχειρήσεων για δραστηριοποίησή τους στις διεθνείς αγορές.

Στο πρώτο μέρος της εκδήλωσης παρουσιάστηκαν από τα στελέχη των Γραφείων Οικονομικών & Εμπορικών Υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών οι αγορές αρμοδιότητάς τους και δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στους κλάδους που εμφανίζουν σημαντικό ενδιαφέρον για τις ελληνικές εξαγωγικές επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν για τις αγορές του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ισπανίας και της Ιταλίας ως εξής: Για το Ηνωμένο Βασίλειο, από την κα **Παρασκευή Καμπούρογλου**, Γενική Σύμβουλο ΟΕΥ Β΄, Επικεφαλής Γραφείου ΟΕΥ Λονδίνου. Για την Ισπανία, από τον κ. **Παντελή Γκάσιο**, Σύμβουλο ΟΕΥ Α΄, Επικεφαλής Γραφείου ΟΕΥ Μαδρίτης. Τέλος, για την

Ιταλία (περιοχή Λομβαρδίας) ενημερώθηκαν από την κα **Παγόνα (Μπέττυ) Λάρδα**, Σύμβουλο ΟΕΥ Α΄, Επικεφαλής Γραφείου ΟΕΥ Μιλάνου, ενώπει και της Επιχειρηματικής Αποστολής που θα πραγματοποιηθεί 3-5 Φεβρουαρίου στο Μιλάνο.

Στην εκδήλωση συμμετείχαν περίπου 80 επιχειρήσεις, ενώ μετά το πέρας των παρουσιάσεων πραγματοποιήθηκαν κατ' ιδίαν συναντήσεις των ενδιαφερόμενων επιχειρηματιών με τους Επικεφαλής των Γραφείων ΟΕΥ.

Την εκδήλωση συντόνισε το Μέλος της Διοικητικής Επιτροπής του ΕΒΕΑ και Υπεύθυνος Συμβουλευτικής Υποστήριξης Επιχειρήσεων κ. **Φάνης Ματσόπουλος**.

EEnergy: Η δεύτερη πρόσκληση είναι ανοιχτή

Η δεύτερη πρόσκληση του έργου EENergy έχει δημοσιευθεί και δίνει τη δυνατότητα σε επιχειρήσεις κάθε κλάδου και μεγέθους που υποστηρίζονται από το Enterprise Europe Network να υποβάλουν αίτηση για επιχορήγηση ύψους 10.000€, με πλήρη κάλυψη χρηματοδότησης 100%, για την υλοποίηση βελτιώσεων ενεργειακής απόδοσης.

Περισσότερα από 2 εκατομμύρια ευρώ παραμένουν διαθέσιμα για χρηματοδότηση εντός της Ενιαίας Αγοράς της ΕΕ, τα οποία θα κατανομηθούν αναλογικά μεταξύ των αιτήσεων που θα υποβληθούν.

Πώς μπορεί να δηλώσει μια επιχείρηση συμμετοχή

Για να συμμετάσχουν στην ανοιχτή πρόσκληση του έργου EENergy και να είναι επιλέξιμες για τη λήψη χρηματοδότησης, οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις θα πρέπει να συνεργαστούν με εξειδικευμένους συμβούλους βιωσιμότητας του Enterprise Europe Network. Αυτοί θα τις βοηθήσουν στον σχεδιασμό ενός εξειδικευμένου σχεδίου δράσης ενεργειακής απόδοσης και στην υποβολή της αίτησής τους στο έργο. Η διαδικασία αίτησης είναι απλή και διεκπεραιώνεται στην

ιστοσελίδα του έργου, <https://www.eenergy-project.eu/>.

Επιπλέον, όλοι οι συμμετέχοντες στο έργο EENergy – τόσο οι χρηματοδοτούμενοι όσο και οι υπόλοιποι δικαιούχοι – καλούνται να υποβάλουν δεδομένα σχετικά με τις ενεργειακές τους δαπάνες, συμβάλλοντας στη μελέτη που αναπτύσσει η Παγκόσμια Τράπεζα για τον μέσο όρο ενεργειακών δαπανών των εταιρειών και τις ανάγκες τους για βελτιώσεις ενεργειακής απόδοσης. Η μελέτη αυτή θα διαβιβαστεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για περαιτέρω έρευνα και χρήση στην ανάπτυξη μελλοντικών προγραμμάτων στήριξης.

Υλοποίηση βελτιώσεων ενεργειακής αποδοτικότητας

Η Hanne Bregendahl Pihl, συντονίστρια του έργου EENergy, δηλώνει: «Το EENergy προσφέρει σε επιχειρήσεις από κάθε κλάδο την ευκαιρία να υποβάλουν αίτηση για την υλοποίηση βελτιώσεων ενεργειακής απόδοσης, ανεξάρτητα από το αν έχουν λάβει στο παρελθόν κρατική χρηματοδότηση σε άλλες δραστηριότητες. Το έργο αυτό διευκολύνει τη στοχευμένη στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τομείς όπου οι σύμβουλοι βιωσιμότητας του Enterprise Europe Network

εντοπίζουν αυξημένες ανάγκες. Η υποστήριξη αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, καθώς και για κλάδους που συχνά εξαιρούνται από αντίστοιχα προγράμματα ενίσχυσης. Το EENergy επιτρέπει στις επιχειρήσεις να υιοθετήσουν βιώσιμες λύσεις που προάγουν την ενεργειακή ανεξαρτησία και βιωσιμότητά τους. Επιπλέον, η συμμετοχή στην πανευρωπαϊκή μελέτη δίνει σε κάθε εταιρεία τη δυνατότητα να εκφράσει τη γνώμη της για τα μελλοντικά προγράμματα στήριξης που είναι απαραίτητα». Στην πρώτη πρόσκληση του EENergy υποβλήθηκαν 1.626 αιτήσεις. Μετά από ποιοτικό έλεγχο και τυχαία επιλογή του 50% των αιτήσεων (μέθοδος που παρέχεται από την Παγκόσμια Τράπεζα), οι εταιρείες χωρίστηκαν σε τακτικούς και χρηματοδοτούμενους δικαιούχους, με 700 χρηματοδοτούμενους δικαιούχους να καλούνται να υπογράψουν συμβάσεις και να προχωρήσουν με τη χρηματοδότηση έργων ενεργειακής απόδοσης. Παράλληλα, οι υπόλοιπες εταιρείες συνέχισαν την υλοποίηση των έργων ενεργειακής απόδοσης και παρέμειναν δικαιούχοι των υπηρεσιών του Enterprise Europe Network. Όλα τα έργα που έχουν υλοποιηθεί στο πλαίσιο του έργου EENergy μέχρι σήμερα είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο του έργου, στην ενότητα User Cases.

Οι πιο δημοφιλείς τομείς στους οποίους υποβλήθηκαν έργα κατά την πρώτη πρόσκληση αφορούσαν:

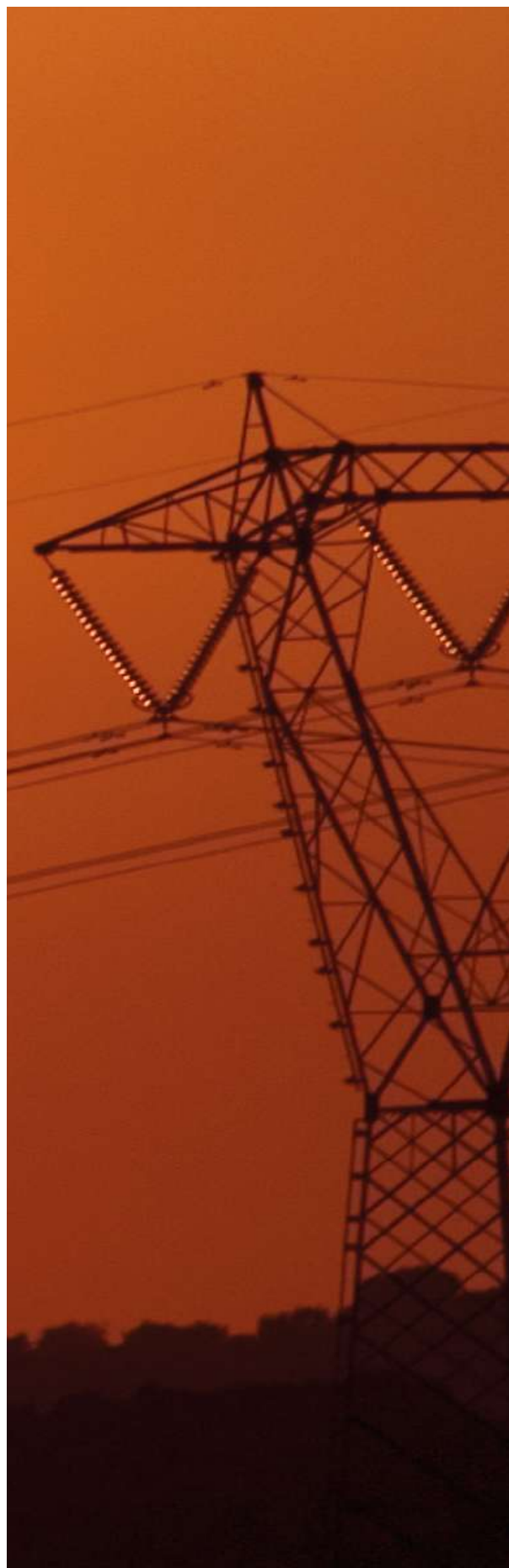
- την εγκατάσταση εναλλακτικών πηγών ενέργειας (συστήματα ηλιακών πάνελ, μικρές ανεμογεννήτριες, αντλίες θερμότητας)
- την πρόληψη ενεργειακών απωλειών (μόνωση, αντικατάσταση παραθύρων και θυρών, εκσυγχρονισμός συστημάτων θέρμανσης)
- την αντικατάσταση ενεργοβόρων συσκευών με πιο βιώσιμες (αντικατάσταση φωτιστικών σωμάτων, συστημάτων εξαερισμού και άλλων εξαρτημάτων, όπως διακομιστές σε εταιρείες πληροφορικής), καθώς και η εκπαίδευση και η παροχή συμβουλών σχετικά με την ενεργειακή απόδοση
- εκπαίδευση και συμβουλευτική για την ενεργειακή απόδοση.

Πώς μπορεί να σας βοηθήσει το EBEA

Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών - Ε.Β.Ε.Α. συμμετέχει στην κοινοπραξία του "Enterprise Europe Network Hellas", η οποία αποτελεί το μεγαλύτερο Δίκτυο ολοκληρωμένης επιχειρηματικής υποστήριξης στην Ελλάδα και είναι μέλος του ευρύτερου Ευρωπαϊκού Δικτύου "Enterprise Europe Network".

Δείτε πώς μπορείτε να λάβετε δωρεάν συμβουλές και ολοκληρωμένες υπηρεσίες επιχειρηματικής υποστήριξης:

- <https://acci.gr/enterprise-europe-network/>

Ψηφιακά Εμπορικά Κέντρα Digital Mall: Καινοτομία στον Ψηφιακό Μετασχηματισμό της Μικρής Επιχείρησης και του Επαγγελματία

Στην εποχή όπου η ψηφιακή τεχνολογία αναδιαμορφώνει ριζικά τον τρόπο που καταναλωτές και επιχειρήσεις επικοινωνούν, η μικρή επιχείρηση αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις. Η απομάκρυνση των καταναλωτών από τις τοπικές αγορές και η αδυναμία των επιχειρήσεων να εκμεταλλευτούν τα ψηφιακά μέσα για αύξηση πωλήσεων δημιουργούν ένα κενό.

Το Digital Mall, μια καινοτόμα startup που αναπτύσσεται υπό την υποστήριξη της θερμοκοιτίδας του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών (Θ.Ε.Α.), έρχεται να γεφυρώσει αυτό το χάσμα.

«Οραματιζόμαστε τοπικές αγορές γεμάτες ζωή, όπου οι μικρές επιχειρήσεις ευημερούν μέσω ψηφιακής καινοτομίας», αναφέρει ο Παναγιώτης Ντόμαλης, ιδρυτής του Digital Mall.

Τι Είναι το Digital Mall

Το Digital Mall αποτελεί ένα πρωτοποριακό ψηφιακό οικοσύστημα που μετατρέπει κάθε τοπική αγορά σε ένα σύγχρονο, διαδραστικό εμπορικό κέντρο.

Με τη χρήση τεχνολογιών αιχμής και τεχνητής νοημοσύνης (AI), η πλατφόρμα αυτή δίνει στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να προωθούν προσφορές, προϊόντα και υπηρεσίες με τρόπο εύκολο, οικονομικό αλλά και απόλυτα στοχευμένο.

Η τεχνολογία του Digital Mall επιτρέπει στις τοπικές επιχειρήσεις να προσεγγίζουν καταναλωτές που βρίσκονται κοντά τους, ενώ ταυτόχρονα διευκολύνει τους καταναλωτές να ανακαλύπτουν εξαιρετικές ευκαιρίες στην περιοχή τους. «Με τη δύναμη της AI, φέρνουμε εργαλεία υψηλής τεχνολογίας στις

μικρές επιχειρήσεις, οικονομικά και αποδοτικά», προσθέτει ο Παναγιώτης Ντόμαλης.

Πώς Δουλεύει το Digital Mall

Η διαδικασία είναι πολύ απλή και φιλική για τους χρήστες. Ο επιχειρηματίας μπορεί, ακόμα και μέσω ενός απλού μηνύματος messenger να ανεβάσει εικόνες, βίντεο και περιγραφές προϊόντων και προσφορών. Με τη βοήθεια AI, το Digital Mall μετατρέπει αυτόματα το περιεχόμενο σε εξατομικευμένες προωθητικές καμπάνιες, δημιουργώντας επαγγελματικά post, banner & spot έτοιμα για την επιχείρηση!

Αυτές οι καμπάνιες προβάλλονται:

- Στην έξυπνη εφαρμογή app για κινητό τηλέφωνο που προσφέρει την επιχείρηση.
- Στην ιστοσελίδα που διαθέτει η επιχείρηση, αλλά και σε αυτή που έχει δημιουργήσει το οικοσύστημα για την επιχείρηση.
- Ως μήνυμα - ειδοποίηση στα κινητά των πελατών της επιχείρησης αλλά και στα κινητά των καταναλωτών της πόλης και μάλιστα χωρίς καμία εμπλοκή προσωπικών δεδομένων
- Σε ψηφιακές οθόνες (απλές τηλεοράσεις) εντός και εκτός των καταστημάτων, που μετατρέπονται και λειτουργούν ως Ψηφιακές Βιτρίνες!
- Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τα οποία διαθέτει η επιχείρηση.

Έτσι με μια ενιαία διαδικασία, η επιχείρηση αποκτά ολιστική (Omni-channel) παρουσία σε όλα τα ψηφιακά κανάλια, χωρίς να απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις ή μεγάλα κόστη και μάλιστα στοχευμένα στους πραγματικά δυνητικούς πελάτες της αλλά και εκεί που γίνονται οι πωλήσεις της!

Οφέλη για τις Επιχειρήσεις

Οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν το Digital Mall απολαμβάνουν πολλαπλά οφέλη:

- Αύξηση της επισκεψιμότητας και των πωλήσεων στα φυσικά τους καταστήματα.
 - Μείωση κόστους marketing, αφού αποφεύγεται η ανάγκη για ακριβές υπηρεσίες διαφήμισης.
 - Ευκολία χρήσης, ακόμα και για επιχειρηματίες χωρίς τεχνικές δεξιότητες.
 - Στόχευση στους πραγματικούς πελάτες, δηλαδή σε καταναλωτές που βρίσκονται κοντά στην επιχείρηση.
- «Το Digital Mall μετατρέπει κάθε τοπική αγορά σε ένα σύγχρονο εμπορικό κέντρο, δημιουργώντας μοναδικές αγοραστικές εμπειρίες», τονίζει ο Παναγιώτης Ντόμαλης.

Καινοτόμες Υπηρεσίες που Εξυπηρετούν Όλους

Το Digital Mall δεν περιορίζεται μόνο στην προώθηση προϊόντων. Ανάμεσα στις υπηρεσίες που παρέχει είναι:

- Δημιουργία εξατομικευμένης και δυναμικής ιστοσελίδας για κάθε επιχείρηση.
- Παραγωγή εξατομικευμένου διαφημιστικού και προωθητικού περιεχομένου με τη χρήση του Digital mall AI Content Creator, απαλλάσσοντας την επιχείρηση από το κόστος διαχείρισης των socials!
- Δημιουργία επαγγελματικής δυναμικής ιστοσελίδας για κάθε επιχείρηση.
- Ανάπτυξη εφαρμογής app για smart phone της επιχείρησης, με παράλληλη προώθηση στα κινητά τηλέφωνα της περιοχής της.
- Αυτοματοποιημένη αποστολή ειδοποιήσεων στους πελάτες, χωρίς ζητήματα προσωπικών δεδομένων.
- Ψηφιακή προβολή σε instore & σε κεντρικά σημεία της πόλης και στα social.
- Εξοικονόμηση πόρων μέσω μείωσης της χρήσης εκτυπώσεων, ειδικά σε τομείς όπως η HORECA.

«Δουλεύουμε για να εξοπλίσουμε τις μικρές επιχειρήσεις με δυνατότητες που μέχρι τώρα ήταν απρόσιτες», επισημαίνει ο κ. Ντόμαλης.

Ευκαιρίες για Επενδυτές και Συνεργασίες

Το Digital Mall βρίσκεται στη φάση της ανάπτυξης και αναζητά στρατηγικούς επενδυτές για τη χρηματοδότηση των επόμενων βημάτων του.

Οι προοπτικές της εταιρείας περιλαμβάνουν:

- Επέκταση στις αγορές του εξωτερικού, όπως της Βόρειας Μακεδονίας, Σερβίας, Κύπρου και Ιορδανίας.
- Ανάπτυξη νέων εργαλείων, όπως ένα καινοτόμο σύστημα loyalty και κουπονιών.
- Ανάπτυξη στο Digital Mall AI Content Creator με περισσότερες δυνατότητες παραγωγής εξατομικευμένων διαφημίσεων και προωθητικού περιεχομένου μέσω AI.

Με ήδη 321 εγκατεστημένα ψηφιακά κέντρα και 28.000 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις, το Digital Mall έχει εγκατασταθεί στην ελληνική αγορά και είναι έτοιμο να κατακτήσει το εξωτερικό.

Ο Ρόλος της Θ.Ε.Α. στην Ανάπτυξη του Digital Mall

Η Θερμοκοιτίδα επιχειρήσεων του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών (Θ.Ε.Α.) προσφέρει στο Digital Mall πολύτιμη υποστήριξη. Μέσω συμβουλευτικής, δικτύωσης και πρόσβασης σε πόρους, η Θερμοκοιτίδα συμβάλλει στην επιτάχυνση της ανάπτυξης της εταιρείας. Η συνεργασία αυτή δεν είναι μόνο ωφέλιμη για το Digital Mall, αλλά αποτελεί και παράδειγμα του πώς η υποστήριξη νέων επιχειρηματικών ιδεών μπορεί να ενισχύσει την ελληνική οικονομία.

«Οι μέντορες της Θ.Ε.Α. έχουν συμβάλει καθοριστικά με τις συμβουλές τους, στο να διορθώσουμε λάθη αλλά και να οργανώσουμε την από εδώ και πέρα αναπτυξιακή μας πορεία μας. Τους οφείλουμε ένα μεγάλο ευχαριστώ!», αναφέρει ο Παναγιώτης Ντόμαλης.

*Του Δημήτριου Δημητρίου,
Γενικού Γραμματέα ΕΒΕΑ*

Η σημασία του project management στην επιτυχημένη πορεία των μεγάλων έργων

Το project management αναφέρεται στη διαδικασία σχεδιασμού, εκτέλεσης και επίβλεψης ενός έργου από την αρχή μέχρι την ολοκλήρωσή του, με στόχο την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων εντός ενός καθορισμένου χρονοδιαγράμματος και προϋπολογισμού.

Αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι της επιχειρηματικής δραστηριότητας, αφού επιτρέπει σε κάθε εταιρεία να επιτυγχάνει τους στόχους της με τη μέγιστη αποδοτικότητα πόρων και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων.

Ο ρόλος του Project Manager είναι κομβικός σε κάθε έργο, καθώς είναι υπεύθυνος για τον σχεδιασμό και τον συντονισμό όλων των δραστηριοτήτων σε κάθε φάση του.

Οι κύριες αρμοδιότητες του Project Manager περιλαμβάνουν:

- τον καθορισμό των στόχων του έργου
- τον σχεδιασμό του
- τον καθορισμό όλων των εμπλεκόμενων στο έργο με σαφείς ρόλους

- τη διαμόρφωση των ομάδων
- τη διαχείριση του χρονοδιαγράμματος και του προϋπολογισμού
- την πρόβλεψη και πρόληψη κινδύνου
- την επικοινωνία με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη
- τις αναφορές και την παρακολούθηση του έργου
- την ολοκλήρωση και παράδοση του έργου μαζί με τα lessons learned

Περιλαμβάνουν, επίσης, θέματα διαχείρισης υπεργολάβων, συμβάσεων, διαχείριση αλλαγών, διαχείριση απαιτήσεων και φυσικά τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού του έργου. Πρόκειται λοιπόν για έναν σύνθετο και άκρως απαιτητικό ρόλο.

Η διατήρηση της αναπτυξιακής δυναμικής της ελληνικής οικονομίας απαιτεί από τις επιχειρήσεις να υιοθετήσουν μεθόδους και εργαλεία διοίκησης και διαχείρισης που θα προκύπτουν από τις ανάγκες τους και θα αναδεικνύονται μέσα από ένα επιτυχημένο μοντέλο “project management”.

Ένα μοντέλο που θα βασίζεται σε διεθνείς κανόνες και πρακτικές, που έχουν από καιρό εφαρμοστεί σε οικονομίες μεγαλύτερης κλίμακας, αλλά οι οποίες είναι αναγκαίες πλέον και στην Ελλάδα για τη διατήρηση και συνέχιση της επενδυτικής «άνοιξης» της ελληνικής οικονομίας.

Η σημασία του σωστού project management είναι ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Μαζί με τη σωστή και έξυπνη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης οι ελληνικές επιχειρήσεις μπορούν να πρωταγωνιστήσουν στην ευρωπαϊκή αγορά.

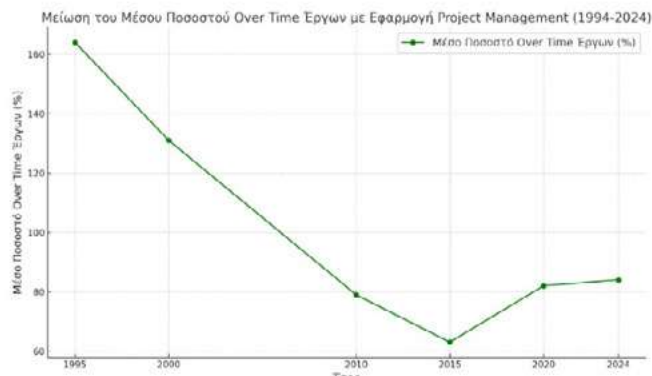
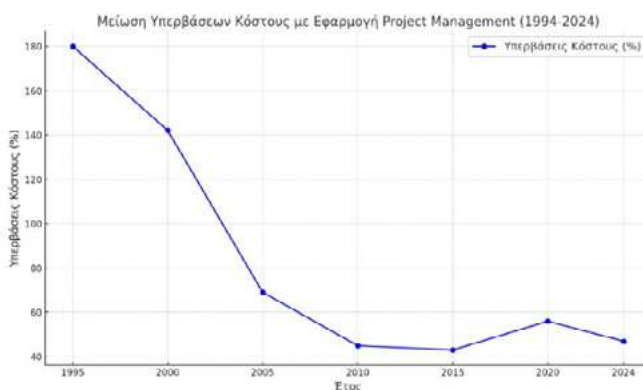
Οι τρεις κύριοι λόγοι αποτυχίας έργων συνδέονται συχνά με την έλλειψη σωστού σχεδιασμού, τη μη αποτελεσματική διαχείριση και την ανεπαρκή επικοινωνία. Συγκεκριμένα:

1. Έλλειψη σαφούς ορισμού στόχων και απαιτήσεων του έργου, αλλαγή στα χαρακτηριστικά του έργου και ανεξέλεγκτη επέκταση του εύρους ενός έργου πέρα από τα αρχικά συμφωνημένα όρια, χωρίς την κατάλληλη προσθήκη χρόνου, πόρων ή προϋπολογισμού (scope creep).
 2. Ανεπαρκής διαχείριση ανθρώπινων, οικονομικών, ή τεχνολογικών πόρων, η οποία προκύπτει από ελλιπή χρήση των διαδικασιών project management.
 3. Έλλειψη υποστήριξης και ενεργής συμμετοχής της διοίκησης σε ένα έργο, η οποία σημαίνει ότι το management δεν παρέχει την απαιτούμενη καθοδήγηση, τους πόρους ή τη στρατηγική κατεύθυνση που είναι απαραίτητα για την επιτυχή ολοκλήρωσή του.
- Αντίθετα, ένα επιτυχημένο έργο ορίζεται ως αυτό που υλοποιείται και παραδίδεται:
- Εντός χρονοδιαγράμματος και χωρίς καθυστερήσεις (on time).
 - Εντός Προϋπολογισμού και διασφαλίζοντας την προκαθορισμένη οικονομική αποδοτικότητα (on budget).
 - Σύμφωνα με τα προσυμφωνημένα χαρακτηριστικά, προδιαγραφές λειτουργίας του (on specs).

Η ελληνική οικονομία αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια με υψηλότερους ρυθμούς από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, σε ένα όμως ιδιαίτερα αβέβαιο και διαρκώς μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον. Οι ξένες επενδύσεις έχουν αυξηθεί σημαντικά, τα μεγέθη και η πολυπλοκότητα των έργων έχουν καταστήσει

επιτακτική την σωστή διαχείρισή τους, τόσο όσον αφορά την τήρηση του προϋπολογισμού όσο και την εμπρόθεσμη υλοποίησή τους.

Παγκοσμίως η σημαντική συνεισφορά στην υλοποίηση έργων και επενδύσεων μετά το 1995, όταν άρχισε μια πιο ουσιαστική εφαρμογή του project management, έχει δώσει σημαντική βοήθεια στην τήρηση του προϋπολογισμού και των χρονοδιαγραμμάτων, όπως φαίνεται στα παρακάτω διαγράμματα:

Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα τα πέντε τελευταία, έχει γίνει απολύτως κατανοητή η σημασία του σωστού project management σε όλες τις επενδύσεις, με στόχο και την πιο ικανοποιητική απορρόφηση των ευρωπαϊκών κονδυλίων των Ταμείων Ανάκαμψης και του ΕΣΠΑ, αλλά και την αρτιότερη και επιτυχημένη ολοκλήρωσή τους. Είναι λοιπόν αυτονόητο ότι όλες οι επιχειρήσεις οφείλουν να υλοποιούν τα επενδυτικά τους σχέδια, τηρώντας απαρέκκλητα τις αρχές του project management και να εκπαιδεύουν το προσωπικό τους στις νέες πρακτικές και τις τεχνολογικές εξελίξεις.

*Του Κωνσταντίνου Στ. Δεριζιώτη,
Μέλους Δ.Ε. ΕΒΕΑ, Υπεύθυνου για θέματα Τουρισμού*

Η κυβέρνηση πρέπει να αντιληφθεί ότι το νέο παραγωγικό μοντέλο της χώρας περνάει μέσα από τον τουρισμό

Είναι θεμιτή, και εν πολλοίς λογική, η στρατηγική της κυβέρνησης για ενίσχυση των παραγωγικών κλάδων, της βιομηχανίας και της μεταποίησης, όπως προκύπτει από τις εξαγγελίες και τους αριθμούς.

Όμως αφενός δεν πρέπει να γίνει εις βάρος του τουριστικού προϊόντος, και αφετέρου ο τουριστικός κλάδος, όπως προκύπτει από πλήθος στοιχείων, «κινητοποιεί» και τροφοδοτεί τη βιομηχανία, την παραγωγή τροφίμων, τα δομικά υλικά και μία σειρά από επαγγέλματα μέσα από τις επενδύσεις του.

Δεν πρέπει να αγνοούμε, στην προσπάθειά μας να ενισχύσουμε την παραγωγή της χώρας, πως ο τουρισμός ανταγωνίζεται τις γειτονικές χώρες, οι οποίες τα τελευταία χρόνια έχουν κάνει άλματα σε επίπεδο υποδομών, τόσο αυτές των Βαλκανίων όσο και η Τουρκία, και για να μπορέσει η χώρα μας να τις ανταγωνιστεί, θα πρέπει να συνεχίσει τις επενδύσεις και την αναβάθμιση των υποδομών, στις οποίες τόσο υστερούμε. Επενδυτικά σχέδια που έχουν αιτηθεί ενίσχυσης στο πλαίσιο του Αναπτυξιακού Νόμου 4887/22 δεν πρόκειται πλέον να υλοποιηθούν, καθώς παρότι πληρούν όλα τα κριτήρια του Νόμου και έχουν προεγκριθεί από τις επιτροπές αξιολόγησης του Υπουργείου Ανάπτυξης δεν επιλέγονται προς χρηματοδότηση. Μόλις 162 Τουριστικές επιχειρήσεις εντάσσονται στον Αναπτυξιακό Νόμο από τις συνολικά 852 που είχαν καταθέσει πρόταση.

Ανατρέχοντας στην πλέον πρόσφατη μελέτη του ΙΝΣΕΤΕ για το 2023 διαπιστώνει κανείς πως η άμεση επίπτωση του Τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2023 -σε τρέχουσες τιμές- ήταν €28,5 δισ., ποσό που αντιστοιχεί στο 13,0% του ΑΕΠ της χώρας, ενώ αν συνυπολογιστεί και η έμμεση συνεισφορά του

μέσω πολλαπλασιαστών, αντιστοιχεί σε περίπου 30% (μεταξύ 28,5% έως 34,3%).

Η τουριστική δραστηριότητα παρέμεινε κατά κύριο λόγο εξαγωγική με το 82,7% των εισπράξεων του τουρισμού να προέρχονται από τον εισερχόμενο τουρισμό.

Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις κάλυψαν το 63,8% του ελλείμματος του ισοζυγίου αγαθών. Οι εισπράξεις αυτές ισούνται με το 59,1% των εισπράξεων από τις εξαγωγές όλων των άλλων προϊόντων που εξάγει η χώρα, εξαιρουμένων των εισπράξεων από εξαγωγή πλοίων και καυσίμων.

Ο τουρισμός συνέβαλε άμεσα στην αιχμή (Q3) στο 16,4% της απασχόλησης και συνολικά (άμεσα και έμμεσα) μεταξύ 36,0% και 43,4%, συμβάλλοντας στη μείωση της ανεργίας.

Η οικονομία τριών νησιωτικών Περιφερειών (Ν. Αιγαίο, Ιόνια Νησιά και Κρήτη) εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τον τουρισμό, δίνοντας παραγωγική διέξοδο στη σημερινή παγκόσμια κατανομή εργασίας και ενισχύοντας αποφασιστικά την οικονομική ευμάρεια και την κοινωνική συνοχή των Περιφερειών αυτών. Άλλωστε το γεγονός ότι από την πρόσφατη απογραφή προέκυψε το στοιχείο ότι η μοναδική Περιφέρεια με αύξηση πληθυσμού ήταν αυτή του Νοτίου Αιγαίου, λέει πολλά...

Η στρατηγική επιλογή της κυβέρνησης να ενισχύσει τη μεταποίηση και την αγροδιατροφή είναι ορθή. Δεν μπορεί όμως να αγνοεί ότι ο τουρισμός είναι ο νούμερο ένα εξαγωγικός κλάδος με τεράστια συμβολή στο ΑΕΠ, με τεράστια συμβολή στο ισοζύγιο.

Με βάση τα στοιχεία του ΙΝΣΕΤΕ και του IOBE, ο προκύπτων πολλαπλασιαστής του τουρισμού για την ελληνική τουριστική οικονομία ανέρχεται σε 2,65 που σημαίνει πως για κάθε €1,0 από την τουριστική δραστηριότητα δημιουργείται έμμεση και προκαλούμενη πρόσθετη οικονομική δραστηριότητα €1,65 και άρα, συνολικά, το ΑΕΠ αυξάνει κατά €2,65. Συνεπώς, ο πολλαπλασιαστής της τουριστικής δραστηριότητας κυμαίνεται μεταξύ 2,2 και 2,65.

Αξίζει δε να σημειωθεί πως με βάση τα στοιχεία του Ινστιτούτου Εναλλακτικών Ερευνών για τον Αναπτυξιακό Νόμο, το 56% των ενισχύσεων του Νόμου 4399/2016 κατευθύνθηκε στον τουρισμό μέχρι το 2021. Από το 2022 μέχρι και σήμερα το 25% των ενισχύσεων του Αναπτυξιακού Νόμου 4887/22 κατευθύνεται στον τουρισμό, ενώ για το 2025 δε διαφαίνεται κάποια νέα προκήρυξη προγράμματος ενίσχυσης για τις τουριστικές επιχειρήσεις.

Από την άλλη μεριά οι τουριστικές επιχειρήσεις επιβαρύνονται με μία σειρά από φόρους και τέλη τα οποία βαίνουν διαρκώς αυξανόμενα. Φόρος διαμονής, Τέλος Ανθεκτικότητας στην Κλιματική Κρίση, Τέλος Παρεπιδημούντων, ΦΠΑ, Φόρος εισοδήματος, ΕΝΦΙΑ, κ.λπ., κ.λπ..

Από τους αριθμούς φαίνεται πως πάρα τη μεγάλη συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ, η ενίσχυσή του ακολουθεί αντίστροφη πορεία, με εξαίρεση την περίοδο του covid -19 όπου πραγματικά στηρίχθηκε.

Προκύπτει, επίσης, πως αν το Υπουργείο Ανάπτυξης έκανε την στρατηγική επιλογή να αυξήσει τον προϋπολογισμό του

προγράμματος, ώστε να χρηματοδοτηθούν τα επενδυτικά σχέδια που τώρα μένουν εκτός και υλοποιηθούν εν τέλει, τότε από την δημοσιονομική δαπάνη που θα προέκυπτε, το ΑΕΠ θα αυξανόταν σχεδόν επί τρία! Άρα η όποια δημοσιονομική δαπάνη θα καλύπτονταν και θα δημιουργούνταν και επιπλέον έσοδα για το κράτος.

Η ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος είναι απαραίτητη για την πορεία της χώρας. Σίγουρα δεν πρέπει να είναι μονομερής, όμως δεν μπορεί σε ένα πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, και πριν προλάβουν να αναπτυχθούν στον βαθμό που μπορούν και πρέπει οι κλάδοι της αγροδιατροφής και της βιομηχανίας, να αφεθεί ο τουρισμός στην τύχη του και από το 50% των ενισχύσεων του 2021 να βρεθεί χωρίς καμία στήριξη και αντιμετωπίζοντας δυσανάλογα φορολογικά και άλλα βάρη.

Πρέπει να δοθούν κίνητρα ώστε το τουριστικό προϊόν να συμβράξει με τον αγροδιατροφικό και μεταποιητικό τομέα, τα προϊόντα της ελληνικής γης να ταξιδέψουν σε όλο τον κόσμο μέσω των ξενοδοχειακών καταλυμάτων και να δημιουργηθούν συνέργειες, που θα δημιουργήσουν υπεραξία στην ελληνική οικονομία και θα αυξήσουν την εξωστρέφεια όλων των παραγωγικών κλάδων.

Και να μην ξεχνάμε πως στον τουρισμό θερίζουμε τώρα ότι σπείραμε πριν 10 και 15 χρόνια. Οι εξαιρετικοί αναπτυξιακοί νόμοι της περιόδου 2008-2013, έχουν δώσει ως αποτέλεσμα τη σημερινή εικόνα: τα ελληνικά ξενοδοχεία είναι ΠΡΩΤΑ στην ικανοποίηση των πελατών, μεταξύ όλων των μεσογειακών χωρών!

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΛΛΑΔΑ 2025

Συνέντευξη στον Δημήτρη Γιαννακόπουλο

Κωστής Χατζηδάκης: «Με την περαιτέρω ενίσχυση του ανταγωνισμού στο τραπεζικό σύστημα στοχεύουμε στη διευκόλυνση της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε τραπεζική χρηματοδότηση»

Νέες μειώσεις φόρων και ασφαλιστικών εισφορών προαναγγέλλει ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, κ. Κωστής Χατζηδάκης, με συνέντευξή του στο περιοδικό «Ανάπτυξη» του ΕΒΕΑ. Αναφέρεται στις δράσεις για τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, στην περαιτέρω αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου και στην ανάγκη συνέχισης της συνετής δημοσιονομικής διαχείρισης. Υπογραμμίζει, επίσης, πως το πρωτογενές πλεόνασμα το 2024 κινήθηκε, από τις προβλέψεις του Προϋπολογισμού, περίπου στο 3%, ενώ το έλλειμμα σχεδόν μηδενίστηκε.

Κύριε Υπουργέ, ποια είναι η στόχευση της οικονομικής πολιτικής του 2025 και σε ποιους τομείς θα δώσετε μεγαλύτερη έμφαση;

Χάρη στην εφαρμογή μίας οικονομικής πολιτικής που συνδυάζει τη δημοσιονομική σοβαρότητα από τη μία πλευρά με τις φιλο-επενδυτικές πολιτικές από την άλλη, η Ελλάδα έχει καταφέρει τα τελευταία 5-6 χρόνια να είναι πρώτη σε ολόκληρη την ΕΕ στην αύξηση των επενδύσεων, στην αύξηση των εξαγωγών, στη μείωση του δημοσίου χρέους, στη μείωση της ανεργίας. Δεν πανηγυρίζουμε για αυτές τις επιδόσεις. Αλλά αυτά είναι τα στοιχεία. Και είναι επιτεύγματα, όχι μόνο

της ελληνικής κυβέρνησης, αλλά κυρίως των Ελλήνων επιχειρηματιών και εργαζομένων, όλων των Ελληνίδων και των Ελλήνων. Ακριβώς, λοιπόν, επειδή έχουμε αυτά τα αποτελέσματα, είμαστε αποφασισμένοι να συνεχίσουμε στην ίδια κατεύθυνση, με στόχο να ανεβάσουμε την Ελλάδα ακόμη πιο ψηλά. Δηλαδή, συνεχίζουμε με δημοσιονομική σύνεση, που είναι η βάση για κάθε προσπάθεια στην οικονομία. Το ίδιο κάνουμε με τη μάχη κατά της φοροδιαφυγής, που θα οδηγήσει σε νέες μειώσεις φόρων για τους συνεπείς φορολογούμενους. Παράλληλα, έχοντας πετύχει τη δημοσιονομική σταθεροποίηση της χώρας, ακόμη και εν μέσω διεθνούς αναταραχής η έμφασή μας πλέον περνά από τα «μίκρο» στα

«μίκρο». Δηλαδή, θα δώσουμε ακόμη μεγαλύτερη σημασία στη διευκόλυνση των επενδύσεων, στην ενίσχυση του ανταγωνισμού στην αγορά, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας συνολικά. Ταυτόχρονα, ανεβάζουμε ταχύτητες στην αξιοποίηση της δημόσιας ακίνητης περιουσίας. Ενώ, στηρίζουμε ακόμη παραπάνω την κοινωνική πολιτική, διότι σε μία Ελλάδα που ανεβαίνει, πρέπει να ανεβαίνουν και οι πιο ευάλωτοι συμπολίτες μας. Αυτές είναι οι προτεραιότητες της οικονομικής πολιτικής για το 2025, που στοχεύουν σε μια πιο ισχυρή οικονομία και μια πιο δίκαιη κοινωνία!

Τι σημαίνει πρακτικά η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της εξωστρέφειας και της ανάπτυξης για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις;

Θυμίζω τι έχουμε κάνει μέχρι σήμερα για να στηρίξουμε της ανταγωνιστικότητα και την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων και της οικονομίας: μειώσαμε πάνω από 70 διαφορετικούς φόρους (για το 2025 μόνο μειώνονται 18 διαφορετικοί φόροι), μειώσαμε τις ασφαλιστικές εισφορές κατά 5,5 μονάδες, απλοποιήσαμε το αδειοδοτικό περιβάλλον, περάσαμε μία σύγχρονη εργασιακή νομοθεσία. Υιοθετήσαμε πρόσφατα το πιο ανταγωνιστικό σε ολόκληρη την ΕΕ πλαίσιο κινήτρων για τις συγχωνεύσεις, τις εξαγορές, την έρευνα και την καινοτομία των επιχειρήσεων. Ταυτόχρονα, είμαστε στις πρώτες θέσεις της ΕΕ στην απορρόφηση του ΕΣΠΑ και του Ταμείου Ανάκαμψης, από τα οποία ωφελούνται πολλές μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ωστόσο, δε σταματάμε εδώ την προσπάθεια. Το πιο σημαντικό ίσως που ακολουθεί για τις επιχειρήσεις, αλλά και τη μεσαία τάξη ευρύτερα, είναι οι νέες μειώσεις φόρων που θα ανακοινωθούν τον Σεπτέμβριο, καθώς αναμένουμε περαιτέρω θετικές ειδήσεις στο μέτωπο του περιορισμού της φοροδιαφυγής. Στο πρόγραμμά μας βρίσκεται, επίσης, μία νέα μείωση των ασφαλιστικών εισφορών κατά μισή μονάδα το 2027. Ακόμη, με την περαιτέρω ενίσχυση του ανταγωνισμού στο τραπεζικό σύστημα στοχεύουμε στη διευκόλυνση της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε τραπεζική χρηματοδότηση. Ταυτόχρονα, συνεχίζουμε την προσπάθεια για τη βέλτιστη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων, με δράσεις όπως για την «Εξωστρέφεια Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων» μέσω του ΕΣΠΑ 2021-2027, το νέο Ταμείο Μικροπιστώσεων για πολύ μικρές επιχειρήσεις, καθώς και τις δράσεις για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας στις περι-

οχές της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης. Ενώ, βεβαίως, δεν ξεχνώ κυβερνητικές πρωτοβουλίες για την άρση εμποδίων στην υγιή επιχειρηματικότητα, όπως η επιτάχυνση της απονομής της Δικαιοσύνης και ο περαιτέρω ψηφιακός και ευρύτερος εκσυγχρονισμός του Δημοσίου. Με λίγα λόγια, η στήριξη της ανταγωνιστικότητας και των επιχειρήσεων βρίσκεται στο επίκεντρο της προσπάθειάς μας!

Στον τομέα αξιοποίησης της περιουσίας του Δημοσίου, ποιος ο σχεδιασμός σας για το 2025;

Θυμίζω κατ' αρχάς τα βήματα που ήδη έχουμε κάνει για την αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας με έναν σύγχρονο τρόπο. Βάλαμε τάξη στις παραλίες. Περάσαμε μεταρρυθμιστικό νόμο για το Υπερταμείο, έτσι ώστε από εδώ και πέρα οι θυγατρικές του να εφαρμόζουν τις πρακτικές που εφάρμοσε και η ίδια η ΔΕΗ, με αποτέλεσμα από εκεί που ήταν στο χείλος του γκρεμού να έχει σήμερα σημαντικά ανοδική πορεία και αναπτυξιακή προοπτική. Παράλληλα, προχώρησαν πάνω από 10 αποκρατικοποιήσεις με έντονο επενδυτικό ενδιαφέρον και σημαντικά έσοδα για το Δημόσιο. Ωστόσο, το 2025 θέλουμε να πατήσουμε ακόμη περισσότερο «γκάζι» και γι' αυτό προχωρούμε: με την παραχώρηση των μικρών περιφερειακών αεροδρομίων, στο πρότυπο των μεγαλύτερων περιφερειακών αεροδρομίων που παραχωρήθηκαν και αποτελούν ένα παράδειγμα επιτυχίας, με την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας της ΕΤΑΔ με συστηματικό τρόπο με τις ομαδοποιήσεις ακινήτων που η ίδια κάνει και τους διαγωνισμούς που ακολουθούν, με τον εκσυγχρονισμό του Μητρώου Ακίνητης Περιουσίας, με την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου για σκοπούς στεγαστικής πολιτικής.

Ποιοι είναι οι σημαντικότεροι κίνδυνοι σε αυτό το διεθνές σκηνικό της «κινούμενης άμμου», όπως το έχετε χαρακτηρίσει; Η Ελλάδα είναι θωρακισμένη - δημοσιονομικά τουλάχιστον - για να αντιμετωπίσει πιθανές αναταράξεις ως αυτές που καταγράφονται σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη;

Η χώρα μας είναι μέρος του διεθνούς και ευρωπαϊκού οικονομικού συστήματος και, προφανώς, επηρεάζεται από τις εξελίξεις. Δεν είναι κλεισμένη σε κάποια προστατευτική γυάλα. Γι' αυτό έχει πολύ μεγάλη σημασία το γεγονός ότι στην Ελλάδα σήμερα συνυπάρχουν τρεις συνθήκες που έχουν αυξήσει την ανθεκτικότητά μας στις διεθνείς αναταράξεις. Πρώτον, η πολιτική σταθερότητα, η απουσία της οποίας σε άλλες χώρες έχει συγκεκριμένες πολιτικές και οικονομικές επιπτώσεις. Δεύτερον, η δημοσιονομική σταθερότητα -διότι τα στέρεα δημόσια οικονομικά αποκτούν ακόμη μεγαλύτερη σημασία σε ένα αβέβαιο διεθνές περιβάλλον. Μένει να επιβεβαιωθεί στα τέλη Φεβρουαρίου, αλλά τα στοιχεία δείχνουν ότι το 2024 πετύχαμε να έχουμε πρωτογενές πλεόνασμα πάνω από τις προβλέψεις του προϋπολογισμού, περίπου 3%, και ένα έλλειμμα που αγγίζει πια το μηδέν. Τρίτον, είναι η εφαρμογή φιλοεπενδυτικών πολιτικών, που οδηγούν σε ανάπτυξη. Υποχρέωση της κυβέρνησης είναι να παρακολουθεί στενά όλες τις διεθνείς πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις και αυτό κάνουμε. Ας μην υποτιμούμε, όμως, το γεγονός ότι στη χώρα έχουμε πολιτική σταθερότητα και οικονομική ανάπτυξη που βασίζεται σε γερά θεμέλια. Μέχρι και μερικά χρόνια πριν αυτά δεν ήταν καθόλου δεδομένα!

Πιστεύετε και σε ποια σημεία ότι είναι ορατή στην καθημερινότητα των πολιτών, η πρόοδος των οικονομικών μεγεθών;

Χωρίς να έχουν φυσικά επουλωθεί απολύτως οι πληγές της δεκαετούς οικονομικής κρίσης, είναι ωστόσο πιστεύω σημαντικό το γεγονός ότι τα τελευταία 5-6 χρόνια: Δημιουργήθηκαν 500 χιλιάδες θέσεις εργασίας σε μία χώρα 10 εκατομμυρίων ανθρώπων. Ο κατώτατος μισθός αυξήθηκε στα 830 ευρώ και θα αυξηθεί περαιτέρω τον Απρίλιο. Ο μέσος μισθός έχει ήδη πάει στα 1.445 ευρώ για τους εργαζόμενους με πλήρη απασχόληση και συνεχίζει να αυξάνεται. Οι μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων ξεπέρασαν μετά από 14 χρόνια. Οι συντάξεις, επίσης, ξεπέρασαν πρόπερσι και θα ανέβουν φέτος όσο περίπου και ο πληθωρισμός. Οι δαπάνες για την Υγεία έχουν αυξηθεί κατά 75% και οι δαπάνες για τα νοσοκομεία κατά 120%. Παράλληλα, ολοκληρώθηκαν ή υλοποιούνται σημαντικά έργα υποδομών (π.χ. το Μετρό της Θεσσαλονίκης). Μειώθηκαν οι προμήθειες των τραπεζών. Προχώρησε ο πρώτος κύκλος του προγράμματος Σπίτι Μου, μέσω του οποίου βρήκαν σπίτι πολλοί συμπολίτες μας, ιδιαίτερα νέα ζευγάρια και προχωράει τώρα ο δεύτερος κύκλος. Ενώ, τέλος, θα λειτουργήσουν για πρώτη φορά στη χώρα μας μη κρατικά πανεπιστήμια τον ερχόμενο Σεπτέμβριο. Δεν ισχυρίζομαι ότι η Ελλάδα έγινε ξαφνικά Σουηδία. Αυτό το οποίο σημειώνω είναι ότι τα τελευταία 5-6 χρόνια, παρά τις προκλήσεις, η χώρα μας ανεβαίνει σταθερά ψηλότερα. Και, αν λάβουμε υπόψη, επίσης, το γεγονός ότι, από ό, τι φαίνεται και στο πολύ μεγάλο διεθνές πρόβλημα του πληθωρισμού, τα χειρότερα είναι πίσω μας, τότε, αν δεν τύχει κάποια πολύ μεγάλης κλίμακας διεθνής κρίση, η οικονομία της Ελλάδας θα συνεχίσει να ανεβαίνει, με ολόένα και πιο απτά οφέλη στην καθημερινότητα του πολίτη!

Παύλος Γερουλάνος: «Πατριωτική Οικονομία: Ένα μοντέλο ανάπτυξης με το κράτος δίπλα στους ανθρώπους της δημιουργίας»

«...Οι δείκτες που θέλω να βελτιωθούν είναι, για παράδειγμα, της πρόσβασης μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε τραπεζικό δανεισμό και ευρωπαϊκά κονδύλια. Όσο δεν βάζουμε περισσότερες Ελληνίδες και Έλληνες στο παιχνίδι της ανάπτυξης, αφήνουμε αναξιοποίητο το δυναμικό της οικονομίας μας και, μέσα από τις ανισότητες που δημιουργούνται, υπονομεύουμε τη Δημοκρατία μας». Αυτό υπογραμμίζει σε συνέντευξή του στο περιοδικό «Ανάπτυξη» ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ-Κινήματος Αλλαγής και Τομεάρχης Οικονομίας, κ. Παύλος Γερουλάνος, προσθέτοντας ότι «η Ελλάδα θα γίνει φιλική στην επιχειρηματικότητα, όταν οι κανόνες ισχύουν για όλους και τους τηρεί, πρώτο, το κράτος».

Ο κ. Γερουλάνος εξηγεί ότι όταν αναφέρεται στην ανάπτυξη ανάπτυξης μίας «Πατριωτικής Οικονομίας», αναφέρεται σ' ένα μοντέλο ανάπτυξης που το κράτος θα σταθεί δίπλα στους ανθρώπους της δημιουργίας, είτε αυτοί είναι εργαζόμενοι, είτε αυτοί είναι μικροί, μεσαίοι ή μεγάλοι επιχειρηματίες. Με σχέδιο, συνεργασία, μείωση της γραφειοκρατίας, στοχευμένη έρευνα από τα ελληνικά πανεπιστήμια σε θέματα όπως η γεωργία, ο τουρισμός και το φάρμακο, υποστήριξη νεοφυών επιχειρήσεων που καινοτομούν, πόρους για τη σωστή οργάνωση της παραγωγής και την προώθηση των προϊόντων.

«Θέλουμε εξαγωγές και εξωστρέφεια; Αυτό, προσθέτει ο ίδιος, δε θα γίνει με μονοπωλία, που χρηματοδοτεί ο Έλληνας πολίτης μέσα από την ακρίβεια. Θα γίνει με ανταγωνισμό και στήριξη, ώστε να βγάλουν οι Έλληνες επιχειρηματίες τον καλύτερο εαυτό τους».

Κύριε Γερουλάνε, έχετε δηλώσει ότι «πατριωτική είναι μια οικονομία η οποία επενδύει ενεργά στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της κάθε περιοχής και ανοίγει αγορές για ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες στο εξωτερικό». Ποια σημεία του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Εξωστρέφειας θεωρείτε αναγκαίο να βελτιωθούν για να συμμετάσχουν, δυναμικότερα, οι εξαγωγές στην οικονομία;

Η ελληνική επιχειρηματικότητα, ως μέρος μιας παγκόσμιας ελεύθερης αγοράς, ανταγωνίζεται στην ανηφόρα. Ανταγωνίζεται διεθνώς παίκτες χωρών που δεν τηρούν βασικούς κανόνες, που εμείς έχουμε επιβάλει στις επιχειρήσεις μας για να προστατεύουμε τον εργαζόμενο και τις συνθήκες εργασίας, τις συνθήκες παραγωγής και την προστασία του περιβάλλοντος, τα δικαιώματα και την προστασία του καταναλωτή. Ένα εργοστάσιο που υποχρεώνεται να βάζει φίλτρα για να μη μολύνει την ατμόσφαιρα, μπορεί να φύγει και να πάει στην Ανατολή, με πιο φθινό εργατικό δυναμικό και να μολύνει ακριβώς τον ίδιο αέρα που αναπνέουμε όλοι μας, σήμερα. Στη δική μου εταιρεία ιχθυοκαλλιέργειας απαγορεύεται η χρήση ορμονών (και πολύ σωστά), αλλά κανένας στην Ευρώπη δεν ελέγχει τι τροφές χρησιμοποιήθηκαν στις εισαγωγές από μη ευρωπαϊκές χώρες. Μια ελληνική εταιρεία τσιμέντου πάει στην Αίγυπτο να «χτυπήσει» μια δουλειά και η Κίνα «αγοράζει» την Αίγυπτο. Πού θα πάει αυτή η κατάσταση; Σήμερα, αντί να εξευρωπαϊζουμε εμείς τον κόσμο, ο κόσμος να ζητάει την μπανανοποίησή μας. Είναι τρέλα, να συνεχίζουμε έτσι. Έλεγε ο Μπακούνιν, «το να είσαι νηφάλιος σε έναν κόσμο ανισόρροπων είναι, και αυτό, μια μορφή τρέλας». Αυτό, λοιπόν, είναι σήμερα η Ευρώπη. Η μόνη Ήπειρος

που δε στηρίζει ενεργά τα προϊόντα της, τους εργαζόμενους και τις επιχειρήσεις της. Όμως, μεμονωμένες χώρες, στα όρια της ευρωπαϊκής πολιτικής όπως η Γερμανία, η Ιταλία και η Ισπανία, το κάνουν. Εμείς, επιμένουμε «βασιλικότεροι του βασιλέως». Αυτό που περιγράφω, όταν μιλάω για μια Πατριωτική Οικονομία, είναι ένα μοντέλο ανάπτυξης που το κράτος θα σταθεί, με κάθε νόμιμο μέσο, δίπλα στους Έλληνες

ανθρώπους της δημιουργίας, είτε αυτοί είναι εργαζόμενοι, είτε αυτοί είναι μικροί, μεσαίοι ή μεγάλοι επιχειρηματίες. Με σχέδιο, συνεργασία, μείωση της γραφειοκρατίας, στοχευμένη έρευνα από τα ελληνικά πανεπιστήμια σε θέματα όπως η γεωργία, ο τουρισμός και το φάρμακο, υποστήριξη νεοφυών επιχειρήσεων που καινοτομούν, πόρους για τη σωστή οργάνωση της παραγωγής και την προώθηση των προϊόντων.

Θέλουμε εξαγωγές και εξωστρέφεια; Αυτό δε θα γίνει με μονοπώλια, που χρηματοδοτεί ο Έλληνας πολίτης μέσα από την ακρίβεια. Θα γίνει με ανταγωνισμό και στήριξη, ώστε να βγάλουν οι Έλληνες επιχειρηματίες τον καλύτερό τους εαυτό.

Όπως ασκείται, σήμερα, η πολιτική εξωστρέφειας θεωρείτε εφικτό τον στόχο, οι εξαγωγές μας να ανέλθουν στο 60% του ΑΕΠ, έως το 2027;

Στην πολιτική μπορείς πάντα να βρίσκεις έναν δείκτη, για να ικανοποιείς τη ματαιοδοξία σου, που συνήθως δεν έχει καμία σχέση με τις πραγματικές ανάγκες της χώρας. Τα πράγματα είναι πολύ σοβαρά στην κοινωνία και στην οικονομία μας. Προσωπικά, οι δείκτες που θέλω να βελτιωθούν είναι, για παράδειγμα, της πρόσβασης μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε τραπεζικό δανεισμό και ευρωπαϊκά κονδύλια. Όσο δεν βάζουμε περισσότερες Ελληνίδες και Έλληνες στο παιχνίδι της ανάπτυξης, αφήνουμε αναξιοποίητο το δυναμικό της οικονομίας μας και, μέσα από τις ανισότητες που δημιουργούνται, υπονομεύουμε τη δημοκρατία μας.

Στο πεδίο των μεταρρυθμίσεων ποιες προτεραιότητες βάζετε;

Την ασυδοσία του κεντρικού πολιτικού συστήματος. Είναι η μεγαλύτερη πηγή φόβου για τον πολίτη και ανασφάλειας για

τους επενδυτές. Πάλι, αυτές τις μέρες, η Κυβέρνηση έφερε νόμο που ανατρέπει κάτι που επιτρέπονταν, μέχρι πριν λίγο καιρό, στη βραχυχρόνια μίσθωση. Και αντί να δώσει λίγο χρόνο στις επιχειρήσεις να προσαρμοστούν και να αποσβέσουν την επένδυσή τους, αλλάζει τους κανόνες. Σοβαρές επενδύσεις δεν πάνε σε χώρες με ασόβαρες πολιτικές.

Εκτιμάτε ότι η Ελλάδα είναι μία χώρα φιλική στην επιχειρηματικότητα;

Η χώρα μας είναι εξαιρετικά φιλική σε επιχειρηματίες που θέλει η κυβέρνηση. Καθώς και σε αεριτζίδικο κεφάλαιο από το εξωτερικό που αγοράζει ελληνικές υποδομές και real estate, πολλές φορές με ελληνικό τραπεζικό χρήμα. Επίσης, είναι εξαιρετικά φιλική σε όλα τα ολιγοπώλια που αισχροκερδούν. Κατά τα άλλα, στη χώρα μας ακόμα φορολογείται το επάγγελμα και όχι το εισόδημα. Ο μικρομεσαίος επιχειρηματίας και ο ελεύθερος επαγγελματίας αντιμετωπίζονται εκ προοιμίου ως φοροφυγάδες, γιατί το κράτος έχει αποτύχει στον ρόλο του ελέγχου. Ο τραπεζικός δανεισμός, για τη συντριπτική πλειοψηφία όσων Ελλήνων θέλουν να επιχειρήσουν, είναι σύντομο ανέκδοτο, το ίδιο και η πρόσβαση σε πόρους ΕΣΠΑ και ΤΑΑ. Η Ελλάδα θα γίνει φιλική στην επιχειρηματικότητα, όταν οι κανόνες ισχύουν για όλους και τους τηρεί, πρώτο, το κράτος.

Έχετε επισημάνει ότι πρέπει να αλλάξει το μοντέλο ανάπτυξης. Διότι, αυτό που έχουμε τώρα, δημιουργεί στρατιές νεόπτωχων. Ποια είναι τα εργαλεία για ουσιαστική αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου;

Πώς θα αλλάξουμε το παραγωγικό μοντέλο; Διευρύνοντας την παραγωγική μας βάση. Πώς θα γίνει αυτό; Βάζοντας, συνεχώς, όλο και περισσότερους Έλληνες και Ελληνίδες στο παιχνίδι της ανάπτυξης. Πώς θα γίνει αυτό; Ενεργοποιώντας, συντονίζοντας και βάζοντας στη διάθεση των τοπικών κοινωνικών και του μικρομεσαίου επιχειρηματία, 5 εργαλεία:

Πρώτον, τις πλουτοπαραγωγικές πηγές της χώρας, δηλαδή τη φύση, τον πολιτισμό και το ανθρώπινο δυναμικό μας, πηγές που μέχρι σήμερα υποαξιοποιούνται ή αξιοποιούνται από λίγους ή φεύγουν στο εξωτερικό.

Δεύτερον, δίπλα στις πλουτοπαραγωγικές πηγές της χώρας, απαιτείται να συνταχθούν η δημόσια περιουσία και τα χρήματα που έρχονται από το εξωτερικό. Μία δημόσια περιουσία που σήμερα βρίσκεται «παρκαρισμένη», υπό την ανικανότητα ενός Υπερταμείου, που ούτε ξέρει τι έχει, ούτε ξέρει τι να το κάνει. Ενώ, ο πρωτοφανής όγκος χρημάτων από το εξωτερικό, που θα μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν τη μετάβαση σε νέο αναπτυξιακό μοντέλο, αφήνουν πολύ μικρότερο αποτύπωμα στην ελληνική οικονομία, από αυτό που θα μπορούσαν.

Τα δύο τελευταία, αλλά εξίσου κρίσιμα, εργαλεία που πρέπει να μπουν στην υπηρεσία μιας Πατριωτικής Οικονομίας, είναι το φορολογικό σύστημα και οι τράπεζες. Έχουμε, πλέον, όλα τα εργαλεία για να διασταυρώνουμε στοιχεία ώστε να φορολογούμε το πραγματικό εισόδημα αντί για το επάγγελμα και να εντοπίζουμε πλούτο εκεί που, πραγματικά, υπάρχει. Ενώ στο τραπεζικό σύστημα, επείγει η ενίσχυση του ανταγωνισμού με νέα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που μπορούν να εξυπηρετήσουν τους μικρότερους παίκτες της οικονομίας, κάτι που υποστηρίζει και η Τράπεζα της Ελλάδος.

Αν αξιοποιηθούν σωστά αυτά τα εργαλεία, η ελληνική επιχειρηματικότητα θα αλλάξει επίπεδο και μαζί της θα αλλάξει επίπεδο και η ελληνική οικονομία. Μην ξεχνάμε πως η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην έκθεσή της για τις επιδόσεις των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην ΕΕ το 2023, διαπιστώνει, μεταξύ άλλων, πως σύμφωνα με όλους τους δείκτες, τα τελευταία τρία χρόνια και παρά τον πληθωρισμό, «οι πολύ μικρές επιχειρήσεις είχαν μεγαλύτερη ανάπτυξη και επέδειξαν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα σε σχέση με τα άλλα μεγέθη επιχειρήσεων, αποδεικνύοντας για ακόμη μία φορά τη σημασία τους για την ευρωπαϊκή οικονομία». Δημιούργησαν, μάλιστα, σχεδόν 4 εκατομμύρια θέσεις εργασίας, πολύ περισσότερες από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις.

Χάρης Μαμουλάκης: «Μία παραγωγική ανασυγκρότηση μπορεί να επιτευχθεί με πολλούς τρόπους, σημασία έχει η οπτική από την οποία την προσεγγίζεις»

Ο κ. Χάρης Μαμουλάκης, Τομεάρχης Οικονομικών και Ανάπτυξης του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ. και Βουλευτής Νομού Ηρακλείου, μιλά στο περιοδικό «Ανάπτυξη» για το μεγάλο πρόβλημα της ακρίβειας, σε αγαθά και υπηρεσίες, κατηγορώντας την κυβέρνηση πως δεν τολμά να αντιπαρεταθεί με τα καρτέλ. Χαρακτηρίζει την αύξηση των μισθών κυβερνητικό αφήγημα που διαψεύδεται από τον ΟΟΣΑ και τις μειώσεις των τραπεζικών προμηθειών ως απόπειρα παραπλάνησης του κοινού από την πλευρά της κυβέρνησης, η οποία εξακολουθεί -όπως χαρακτηριστικά λέει- να στηρίζει τις τράπεζες. Ο κ. Μαμουλάκης, αναφέρεται στις προτάσεις του ΣΥΡΙΖΑ για τη φορολογία, χαρακτηρίζει το παραγωγικό μοντέλο της κυβέρνησης ως παραγωγικό μοντέλο της «φτηνής» ανάπτυξης και υπογραμμίζει ότι -και σύμφωνα με την Κομισιόν- «για την κυβέρνηση οι αριθμοί ευημερούν, ενώ οι άνθρωποι υποφέρουν».

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα των πολιτών -όπως αποτυπώνεται και δημοσκοπικά- είναι η ακρίβεια. Συμφωνείτε με την κατεύθυνση των κυβερνητικών μέτρων; Θα μπορούσε να γίνει κάτι διαφορετικό;

Τα όποια «μέτρα», έχουν αποδειχθεί αναποτελεσματικά. Είναι πλέον κοινή διαπίστωση ότι η Κυβέρνηση της ΝΔ δεν μπορεί, ή δεν θέλει να αντιμετωπίσει την αισχροκέρδεια που μαστιάζει τα ελληνικά νοικοκυριά. Δεν τολμά να αντιπαρεταθεί με τα καρτέλ που κυριαρχούν σε όλους τους τομείς. Στις τράπεζες, την ενέργεια, τα καύσιμα, τα τρόφιμα κ.λπ.. Και όχι μόνο αυτό αλλά με την οικονομική πολιτική της όπως αποτυπώθηκε πολύ πρόσφατα στον προϋπολογισμό του 2025, επιβαρύνει ακόμα περισσότερο τα νοικοκυριά. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι πολίτες καλούνται να πληρώσουν 2,5 δισ. ευρώ περισσότερους φόρους και απομειώνεται περαιτέρω η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών.

Ο ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία έχει καταθέσει επανειλημμένα σειρά ρεαλιστικών προτάσεων, οι οποίες περιλαμβάνουν στοχευμένες παρεμβάσεις, έχουν εφαρμοστεί στην Ευρώπη και έχουν φέρει αποτελέσματα. Όπως για παράδειγμα τη μείωση του ΦΠΑ που υλοποιήθηκε στην Ισπανία με πολύ θετικά αποτελέσματα. Ή τη φορολόγηση των υπερκερδών των καρτέλ που τη βλέπουμε σε διάφορες χώρες, όπως η

Ισπανία, η Σλοβενία, η Ουγγαρία, η Πορτογαλία, η Αυστρία. Αλλά, δυστυχώς, ο κ. Μητσοτάκης συνειδητά αρνείται να τις εφαρμόσει.

Η κυβέρνηση έχει υποσχεθεί κατώτατο μισθό στα 950 ευρώ και μέσο μισθό στα 1500 ευρώ έως το 2027. Ποια είναι η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ για τους μισθούς;

Η κυβέρνηση της ΝΔ κομπάζει για αυξήσεις στους μισθούς, την ίδια στιγμή που η Ελλάδα ήταν η μόνη χώρα που παρουσιάζει αρνητικό πρόσημο στην πραγματική αγοραστική δύναμη και τελευταία χώρα στην ΕΕ στον μέσο μισθό πλήρους απασχόλησης, προσαρμοσμένο ως προς την αγοραστική αξία. Το όποιο κυβερνητικό αφήγημα διαψεύδεται πανηγυρικά ακόμα κι από τον ΟΟΣΑ, ο οποίος, στην ετήσια έκθεσή του αναφορικά με την κοινωνική ευημερία, καταδεικνύει ότι η Ελλάδα βρίσκεται, κυριολεκτικά, στα τάρταρα. Σύμφωνα με την έκθεση του Οργανισμού, η Ελλάδα βρίσκεται στην τρίτη θέση από το τέλος σε ό,τι αφορά τους μισθούς, ξεπερνώντας μόνο το Μεξικό και την Κολομβία. Μάλιστα, η έκθεση δείχνει πως το χρονικό διάστημα 2019 - 2022 υπήρξε επιδείνωση των μισθών στη χώρα. Επιπλέον, η χώρα μας κατέχει τη θλιβερή πρωτιά στο ποσοστό πολιτών που δηλώνουν ότι δεν τα βγάζουν πέρα, ενώ είναι μακράν πρώτη στην Ευρώπη στο ποσοστό ληξιπρόθεσμων δόσεων, ενοικίων και λογαριασμών. Κατά τα άλλα, ο κ. Μητσοτάκης και οι Υπουργοί του, πανηγυρίζουν για τα αποτελέσματα των πολιτικών τους.

Πρόσφατα, υπήρξαν νομοθετικές παρεμβάσεις στις τράπεζες για το θέμα των προμηθειών. Πιστεύετε πως είναι ένα μέτρο που αρκεί; Θα ήταν καλύτερη λύση η φορολόγηση των υπερκερδών;

Μόνο ως προσπάθεια παραπλάνησης μπορούν να εκληφθούν οι απόπειρες της κυβέρνησης να πείσει ότι δήθεν μειώνει τις τραπεζικές προμήθειες. Κι αυτό επειδή γνωρίζει πολύ καλά ότι οι όποιες παρεμβάσεις έγιναν, έστω και με πολύ μεγάλη καθυστέρηση, θα έχουν ως αποτέλεσμα ένα όφελος περίπου 150 εκατ. ευρώ, όταν τα τραπεζικά έσοδα από προμήθειες το 2024 εκτιμάται ότι θα υπερβούν τα 2 δισεκατομμύρια ευρώ. Η κυβέρνηση της ΝΔ, λοιπόν, εξακολουθεί να στηρίζει τις τράπεζες, όχι τους πολίτες. Γι' αυτό και αρνήθηκε την κοστολογη-

μένη πρόταση Νόμου που κατέθεσε ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, τον Μάιο του 2024, για να επιβάλει έκτακτο φόρο στα υπερκέρδη τους, λέγοντας μάλιστα ότι είναι παράνομο, παρά το ό,τι αυτό το μέτρο εφαρμόζεται στην Ευρώπη. Η κυβέρνηση της ΝΔ ήταν και παραμένει δέσμια των τραπεζών, άγεται και φέρεται ανάλογα με τις διαθέσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων. Και όλοι γνωρίζουμε το γιατί.

Η κυβέρνηση λέει ότι έχει μειωθεί η φορολογία κατά τη διακυβέρνησή της. Ποια είναι η δική σας άποψη και ποιοι είναι οι φόροι που πρέπει να μειωθούν περαιτέρω;

Τα νούμερα λένε την αλήθεια. Το 2025 θα πληρώσουμε 2,5 δισ. ευρώ παραπάνω σε φόρους σε σχέση με το 2024, 1,5 δισ. σε ΦΠΑ και 1 δισ. σε φόρο εισοδήματος. Θα πληρώνουμε σε σχέση με το 2021, 21 δισ. περισσότερους φόρους! Αύξηση της τάξεως του 44% από το 2021, το 2025. Την ώρα που όλη η Ευρώπη κινείται στην λογική 1 προς 1, άμεσους προς έμμεσους, εδώ διατηρείται το εξόχως άδικο φαινόμενο της αναλογίας 2 προς 1, το οποίο δημιουργεί τα υπερκέρδη στον κρατικό προϋπολογισμό που διοχετεύονται αλλού. Αλλά ζημιώνει τους πολίτες και ιδιαίτερα τους κοινωνικά ευάλωτους. Οι θέσεις του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ είναι γνωστές. Απαιτείται, εδώ και και-

ρό, μια γενναία και στοχευμένη παρέμβαση στον ΦΠΑ, έτσι ώστε να πάρουν ανάσα οι καταναλωτές. Να πάρουν ανάσα οι πολίτες. Απαιτείται έλεγχος των καρτέλ. Απαιτείται, για να το θέσω και πιο πολιτικά, να υπάρξει μέριμνα υπέρ των πολλών. Όχι υπέρ των λίγων και ισχυρών. Απαιτείται δηλαδή αλλαγή πορείας. Κάτι που η ΝΔ δε θέλει ούτε να το σκεφτεί.

Η χώρα μας παρουσιάζει μια οικονομική μεγέθυνση τα τελευταία χρόνια ακόμα και πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Θα μπορούσαμε να πούμε πως είμαστε σε μια τροχιά σύγκλισης με τους Ευρωπαίους εταίρους μας;

Για την κυβέρνηση οι αριθμοί ευημερούν, ενώ οι άνθρωποι υποφέρουν. Τη ρήση του Γεωργίου Παπανδρέου τη δεκαετία του 1960 την επαναλαμβάνει σήμερα, όχι ο ΣΥΡΙΖΑ, ούτε καν τα υπόλοιπα κόμματα της αντιπολίτευσης, αλλά η ίδια η Κομισιόν. Η οποία επιβεβαιώνει ότι η Ελλάδα χάνει το τρένο της ανοδικής σύγκλισης με βασικούς δείκτες να βρίσκονται σε οριακό επίπεδο ή σε «κρίσιμη κατάσταση», όπως επισημαίνεται.

Η νέα έκθεση της Κομισιόν για το δεύτερο μέρος του ευρωπαϊκού εξαμήνου συγκαταλέγει για πρώτη φορά την Ελλάδα ανάμεσα σε δέκα χώρες για τις οποίες διαπιστώνονται κίνδυνοι για την ανοδική σύγκλιση. Το ποσοστό ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας αυξήθηκε το 2023, φτάνοντας στο 18,9%, ενώ στην ΕΕ μειώθηκε στο 16,4%. Σχεδόν 3 στα 10 Ελληνόπουλα αντιμετωπίζουν το φάσμα της παιδικής φτώχειας με ποσοστό 28,1% έναντι 24,8% στην ΕΕ. Σύμφωνα με την έκθεση, η Ελλάδα παρουσιάζει υπερ-τριπλάσιο κόστος στέγασης από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, με 28,5% έναντι 8,8%, κατακτώντας την πρώτη θέση σε όλη την ΕΕ. Η εικόνα γίνεται ακόμη δυσμενέστερη, καθώς το κόστος στέγασης στα ελληνικά αστικά κέντρα σχεδόν τετραπλασιάζεται.

Η Κομισιόν καταγράφει εντυπωσιακή αύξηση στο ποσοστό του πληθυσμού που δεν μπορούν να καλύψουν ιατρικές ανάγκες. Μέσα σε 12 μήνες αυξήθηκε κατά 30% και από το 9% του 2022, έφθασε το 2023 στο 11,6%. Πρόκειται για ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην ΕΕ, υπερ-τετραπλάσιο του ευρωπαϊκού μέσου όρου (2,4%).

Το 2023 αυξήθηκε και η εισοδηματική ανισότητα στην Ελλάδα, με το πλουσιότερο 20% του πληθυσμού να έχει 5,3 φορές υψηλότερο εισόδημα από το φτωχότερο 20% (έναντι 4,7 στην ΕΕ). Μάλιστα το ποσοστό αυτό χαρακτηρίζεται από την Κομισιόν ως «υπερβολικά υψηλό».

Μπορεί το 2023, το ποσοστό απασχόλησης να αυξήθηκε κατά 1,1 ποσοστιαίες μονάδες, όμως μόνο το 67,4% του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας απασχολούνταν, παραμένοντας σημαντικά κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ που είναι 75,3%. Σε ότι αφορά στη γυναικεία απασχόληση στη χώρα μας εξακολουθεί, σύμφωνα με την έκθεση να κατέχει μια από τις χαμηλότερες θέσεις (57,6%) στην ΕΕ, διαμορφώνοντας ένα από τα

μεγαλύτερα χάσματα απασχόλησης μεταξύ ανδρών και γυναικών, ενώ παρατηρείται θεαματική αύξηση στο ποσοστό νέων που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης – κατάρτισης ή απασχόλησης (NEETs), αγγίζοντας το 15,9%, έναντι 11,2% στην ΕΕ.

Το κατά κεφαλήν ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών στην Ελλάδα είναι μόλις το 67% του μέσου όρου της ΕΕ, το δεύτερο χαμηλότερο μετά τη Βουλγαρία. Παρά την αύξησή του σε σχέση με το 2022, το κατά κεφαλήν εισόδημα στην Ελλάδα παραμένει σημαντικά χαμηλότερο από ό,τι πριν την κρίση. Συγκεκριμένα ανέρχεται στο 81,2% των επιπέδων του 2008, έναντι 111% στην ΕΕ.

Υπάρχουν αρκετές κριτικές για το υπάρχον παραγωγικό μοντέλο. Ποια είναι η θέση του ΣΥΡΙΖΑ;

Η κυβέρνηση της ΝΔ έχει υιοθετήσει το μοντέλο της «φτηνής» ανάπτυξης. Το μοντέλο με τα γνωρίσματα του χαμηλού κόστους εργασίας, της περιορισμένης προστασίας του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς, της εκποίησης και ιδιωτικοποίησης βασικών δημόσιων περιουσιακών στοιχείων σε ξένα κεφάλαια και της επιστροφής της Ελλάδας σε μία χώρα εισαγωγών. Για τον ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ βεβαίως και είναι σημαντική και επιθυμητή η βελτίωση στους δείκτες ανταγωνιστικότητας και παραγωγικότητας της Ελλάδας και η σύγκλιση με τις ανεπτυγμένες οικονομίες. Όμως, δεν εστιάζουμε μόνο στους όρους της αύξησης των επενδύσεων, στη δημιουργία νέων κλάδων ή προϊόντων, στην αλλαγή της ποιότητας και της οργάνωσης της παραγωγής ώστε να είναι πιο αποτελεσματική και συμφέρουσα για τη αύξηση του ΑΕΠ. Μία τέτοια οπτική θα ήταν μυωπική. Στον παραγωγικό μετασχηματισμό που οραματίζεται ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ εξίσου σημαντικές με τις παραγωγικές δυνάμεις είναι και οι παραγωγικές σχέσεις. Η αγορά εργασίας και οι νομικές ρυθμίσεις που διέπουν τη λειτουργία της, οι αγορές προϊόντων και ο ανταγωνισμός, η σύνθεση του φορολογικού μείγματος, το χρηματοπιστωτικό σύστημα και η κρατική διαχείριση του χρήματος, οι μορφές ιδιοκτησίας, η οργάνωση των σχέσεων στο εσωτερικό της παραγωγής είναι ζητήματα μείζονος σημασίας. Για τον ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ η οικονομία δε περιορίζεται στο real estate και τον τουρισμό, αλλά αναπτύσσεται σύμμετρα στο σύνολο των παραγωγικών τομέων της χώρας, τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα και ειδικά στην οικονομία της γνώσης. Για τον ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ η κοινωνική ευημερία, η μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, η δίκαιη αναδιανομή του πλούτου, το δικαίωμα σε αξιοπρεπή και σταθερή εργασία, το δικαίωμα πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή στέγη και βέβαια ένα βιώσιμο κοινωνικό κράτος αποτελούν τις πυξίδες μας. Με το δικό μας σχέδιο ενισχύεται ο ρόλος του αναπτυξιακού, κοινωνικού κράτους στη ρύθμιση της αγοράς και στον συντονισμό των παραγωγικών, κοινωνικών και αυτοδιοικητικών φορέων για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων. Μία παραγωγική ανασυγκρότηση μπορεί να επιτευχθεί με πολλούς τρόπους, σημασία έχει η οπτική από την οποία την προσεγγίζεις.

Το Μυστικό της Νίκης 2 Η Περιπέτεια του Βίκτωρα

Στήριξε κι εσύ τον αγώνα για την πρόληψη
της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης
Ασφαλή είναι τα ενημερωμένα παιδιά.

www.enastapente.gr

ΕΒΕΑ

Έφη Αχτσιόγλου: «Η οικονομική πολιτική πρέπει να απορρέει από μια συγκεκριμένη αναπτυξιακή στρατηγική που να αφορά καταρχάς το παραγωγικό μοντέλο»

Για το οικονομικό μοντέλο της ελληνικής οικονομίας και τις προτάσεις που καταθέτει η Νέα Αριστερά μιλά η Βουλευτής της Νέας Αριστεράς, κα Έφη Αχτσιόγλου στο περιοδικό «Ανάπτυξη». Η κα Αχτσιόγλου αναφέρει τους στόχους της οικονομικής πολιτικής της Ελλάδας, ενώ κάνει εκτενή αναφορά για το ασφαλιστικό, το οποίο είναι πλήρως συναρτώμενο από την αγορά εργασίας και το δημογραφικό.

Η βασική οικονομική επιδίωξη και το πολιτικό αφήγημα το οποίο προτάσσει η ΝΔ είναι η αύξηση των μισθών. Η βελτίωση της καθημερινότητας πέραν από τους οικονομικούς δείκτες παρουσιάζεται ως το διακύβευμα των επόμενων εκλογών. Εκτιμάτε ότι είναι ένας στόχος ρεαλιστικός βάσει της τωρινής κυβερνητικής πολιτικής;

Το κυβερνητικό αφήγημα περί «αύξησης μισθών» δεν ανταποκρίνεται καθόλου στην πραγματικότητα. Στην Ελλάδα του 2025 ο μέσος εργαζόμενος είναι φτωχός. Οι μισθοί γενικά έχουν καθηλωθεί και συμπιεστεί προς το κάτω άκρο της μισθολογικής κλίμακας. Η Ελλάδα έχει τον τρίτο χειρότερο μισθό ανάμεσα σε 35 χώρες του ΟΟΣΑ – ξεπερνώντας μόνο

το Μεξικό και την Κολομβία. Και έχει το χειρότερο πραγματικό ωρομίσθιο στην Ευρώπη των 27. Αυτά τα στοιχεία της Eurostat είναι προφανώς αδιαμφισβήτητα. Και αυτές οι θέσεις έχουν επιδεινωθεί τα τελευταία 5 χρόνια της διακυβέρνησης της ΝΔ. Αυτό συμβαίνει διότι οι μισθοί έχουν αυξηθεί με πολύ αργό ρυθμό και έχουν απωλέσει αγοραστική δύναμη λόγω πληθωρισμού τα τελευταία χρόνια. Γιατί; Γιατί δεν υπάρχουν Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας. Ενώ ο κατώτατος μισθός δεν καλύπτει σήμερα τις βασικές ανάγκες που αντιστοιχούν σε ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης. Γι' αυτό και οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα βρίσκονται στις πρώτες θέσεις πανευρωπαϊκά στον κίνδυνο φτώχειας.

Αυτή η δυσμενής συνθήκη δεν έπεσε από τον ουρανό. Είναι αποτέλεσμα συγκεκριμένων σαφών επιλογών της κυβέρνησης. Σαφής επιλογή της ήταν να παγώσει νομοθετικά τις Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας ήδη από το 2019, ώστε να μην υπάρχει στην πραγματικότητα μηχανισμός αύξησης των μισθών σε όλα τα επίπεδα, και να διαιωνίσει αυτό το καθεστώς με τον πρόσφατο εργασιακό της νόμο. Σαφής επιλογή της να κρατήσει καθηλωμένο για πάνω από δύο χρόνια τον κατώτατο μισθό, ενώ ο πληθωρισμός έτρεχε, και όταν

προχώρησε σε αύξηση αυτή να είναι χαμηλότερη του πληθωρισμού στα τρόφιμα, με αποτέλεσμα οι απώλειες στην αγοραστική δύναμη να επιδεινώνονται. Σαφής και η επιλογή της να αφήσει άθικτα τα υπερκέρδη στην ενέργεια και με τον φορολογικό νόμο να διευκολύνει τη μεγάλη φοροδιαφυγή επιβαρύνοντας για μια ακόμη φορά οριζόντια και άδικα τα μπλοκάκια και τους μικρούς επαγγελματίες. Μάλιστα, η

εικόνα των μισθών είναι η μία όψη του νομίσματος, καθώς στην άλλη όψη βρίσκεται η έκρηξη συγκεκριμένων επιχειρηματικών κερδών, η ανεξέλεγκτη αισχροκέρδεια και η προκλητική σώρευση πλούτου σε λίγους.

Η Νέα Αριστερά τι προτείνει; Ποιος/ποιοι πρέπει να είναι οι στόχοι της οικονομικής πολιτικής της Ελλάδας;

Η οικονομική πολιτική της χώρας πρέπει να απορρέει από μια συγκεκριμένη αναπτυξιακή στρατηγική που να αφορά καταρχάς το παραγωγικό μοντέλο, τους μηχανισμούς αναδιανομής, άρα το σύστημα φορολογίας και τη δομή του κοινωνικού κράτους, και την ενίσχυση της θέσης της εργασίας. Βασικές στοχεύσεις της επόμενης περιόδου θα έπρεπε να είναι η ουσιαστική στροφή του παραγωγικού - αναπτυξιακού μοντέλου σε κλάδους που η χώρα μπορεί να έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, η ενίσχυση του μεριδίου των μισθών στο ΑΕΠ, ο έλεγχος της αγοράς, η ουσιαστική καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και ασφαλώς της αισχροκέρδειας.

Οι προτάσεις της Νέας Αριστεράς για το ζήτημα των φόρων σε ποιους άξονες κινούνται;

Η φορολογική πολιτική στην Ελλάδα την περίοδο της διακυβέρνησης Μητσοτάκη έχει απωλέσει τόσο την αναδιανεμητική όσο και την αναπτυξιακή της λειτουργία.

Τα έσοδα των έμμεσων φόρων στην Ελλάδα είναι μακράν τα μεγαλύτερα ως ποσοστό του ΑΕΠ σε όλο τον ΟΟΣΑ, συγχρόνως η Ελλάδα επιφυλάσσει την ευνοϊκότερη φορολογική μεταχείριση του πλούτου, βρίσκεται στην πρώτη θέση στον ΟΟΣΑ.

Αυτά τα δύο δεδομένα αποτελούν τον ορισμό της κοινωνικής αδικίας. Την ίδια ώρα βέβαια, ενώ οι πολίτες επιβαρύνονται με άδικο τρόπο φορολογικά, δεν υπάρχει καμία ανταποδοτικότητα. Για να καλύπτει πλέον κάποιος τις ανάγκες του σε υγεία, παιδεία ή προστασία θα πρέπει να πληρώνει επιπλέον ιδιωτικά.

Χρειάζεται λοιπόν μια αντιστροφή της κατάστασης. Στη φορολογία απαιτείται καταπολέμηση των τεχνικών φοροδιαφυγής των υψηλών εισοδημάτων, στις τριγωνικές συναλλαγές, στις ενδοομιλικές συναλλαγές, των τεχνικών απόκρυψης εισοδήματος, εκεί βρίσκεται το πρόβλημα της φορολογικής βάσης στην Ελλάδα, όχι στα φιλοδωρήματα των εργαζομένων.

Απαιτείται προοδευτική αναμόρφωση της φορολογικής κλίμακας. Η φορολόγηση του μεγάλου πλούτου και των κερδών πρέπει να αυξηθεί σταθερά, ταυτόχρονα με έκτακτη ουσιαστική φορολόγηση των υπερκερδών. Οι έμμεσοι φόροι πρέπει να μειωθούν για να μειωθεί το κόστος της καθημερινότητας για τα χαμηλά και μεσαία στρώματα. Και να υπάρξει ουσιώδης μεταφορά δημόσιων πόρων στο δημόσιο σύστημα υγείας και παιδείας.

Επενδύσεις και αναπτυξιακό μοντέλο. Είναι δύο παράγοντες που έχουν αναλυθεί αρκετά. Τελικά, ποιο είναι το μοντέλο που θα προωθήσει την ελληνική οικονομία.

Καταρχάς να δούμε ποιο επενδυτικό αναπτυξιακό μοντέλο ακολουθείται σήμερα; Το 90% των επενδύσεων για τις οποίες γίνεται λόγος αφορά το real estate, την επαναγορά υπαρχόντων αξιών ακινήτων, τις ιδιωτικοποιήσεις και την αγορά κόκκινων δανείων από funds – διότι και αυτές καταγράφονται ως επενδύσεις. Δεν νομίζω ότι αν οι πολίτες γνώριζαν αυτή την πραγματικότητα θα ήταν ιδιαίτερος ικανοποιημένοι. Η ελληνική οικονομία έχει σοβαρότατο πρόβλημα ελλείμματος ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, εισάγουμε πολύ περισσότερα απ' όσα εξαγάγουμε, ενώ εξακολουθούμε να βασιζόμαστε στον τουρισμό και τις κατασκευές για την όποια αύξηση του ΑΕΠ. Αυτό το μοντέλο είναι το μοντέλο που μας χρεωκόπησε και μας οδήγησε μεταξύ άλλων στη μεγάλη κρίση του 2009.

Απαιτείται κρατικός σχεδιασμός και παρέμβαση, απαιτούνται δημόσιες πολιτικές. Η αντίληψη ότι η αγορά βρίσκει μόνη της τις ισορροπίες της και τις βέλτιστες λύσεις έχει αποδειχτεί από τα πράγματα εσφαλμένη. Η δημόσια πολιτική είναι αναγκαία τόσο σε επίπεδο σχεδιασμού όσο και στο επίπεδο της κατεύθυνσης πόρων. Απαιτείται η προτεραιοποίηση κλάδων που μπορούν να συμβάλλουν σε μια νέα παραγωγική δυναμική όπως η βιομηχανία, οι νέες τεχνολογίες, η μεταποίηση και ο πρωτογενής τομέας, καθώς και η κατεύθυνση χρηματοδοτικών εργαλείων εκεί για την ανάπτυξη αυτών των κλάδων. Όχι μέσα από την επικράτηση ολιγοπωλιακών και μονοπωλιακών σχηματισμών, αλλά μέσα από την ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, με πρόσβαση στη ρευστότητα χωρίς ληστρικούς όρους, με μείωση του κόστους παραγωγής και τεχνογνωσία. Αυτονόητο είναι ότι η συνολική κατεύθυνση οφείλει να ακολουθεί τα χαρακτηριστικά ενός πράσινου μοντέλου ανάπτυξης που δεν είναι μόνο επιβεβλημένη για το μέλλον του πλανήτη, αλλά είναι και απαραίτητη για να αλλάξει η θέση της χώρας μας στον διεθνή καταμερισμό εργασίας.

Η κυβέρνηση έχει παρουσιάσει ένα σχέδιο για το δημογραφικό. Ποια είναι η άποψή σας; Χρειάζονται και άλλες παρεμβάσεις;

Η ΝΔ μέχρι σήμερα έχει ένα αρνητικό έργο που επιδεινώνει αντί να βελτιώνει τα δεδομένα στο δημογραφικό.

Μέσα μόνο στον προηγούμενο χρόνο οι δικαιούχοι του επιδόματος παιδιού μειώθηκαν κατά πάνω από 107.000 και του επιδόματος στέγασης κατά πάνω από 40.000. Μάλιστα, για φέτος προβλέπεται μείωση του κονδυλίου για το επίδομα στέγασης από 400 εκατ. ευρώ -που ήταν από το 2019 έως και το 2024- στα 340 εκατ. ευρώ. Δηλαδή, εν μέσω στεγαστικής κρίσης που πλήττει κυρίως τα νέα ζευγάρια και με τα ενοίκια στα μεγάλα αστικά κέντρα να έχουν αυξηθεί κοντά

στο 50% από το 2019, η κυβέρνηση της ΝΔ μειώνει το επίδομα στέγης κατά 15%.

Η επιδείνωση του δημογραφικού προέρχεται από τρεις παράγοντες: την αύξηση της υπογεννητικότητας, την αύξηση θανάτων (λόγω γήρανσης) και το αρνητικό ισοζύγιο μεταναστευτικών εισροών και εκροών. Και στους τρεις παράγοντες η κυβέρνηση της ΝΔ επί 5 χρόνια έχει αρνητικά αποτελέσματα.

Ειδικά η υπογεννητικότητα εξαρτάται ευθέως από την επίσφαιλα και τον φόβο για το μέλλον. Η ασφάλεια χτίζεται με πλήρη εργασιακά δικαιώματα και αξιοπρεπείς μισθούς, με δημόσιο, δωρεάν και υψηλού επιπέδου κοινωνικό κράτος, με παροχές και κοινωνικές υπηρεσίες προστασίας και φροντίδας για όλους στην κοινότητα, με την εξασφάλιση οικονομικά προσιτών στέγης.

Τέλος, το ασφαλιστικό. Να είμαστε αισιόδοξοι για το μέλλον των συντάξεων;

Το ασφαλιστικό είναι πλήρως συναρτώμενο από την αγορά εργασίας και το δημογραφικό. Όταν οι πολιτικές ευνοούν τις ελαστικές μορφές απασχόλησης και τους χαμηλούς μισθούς, τότε και οι συντάξεις θα έχουν τον ίδιο χαρακτήρα, θα είναι ανεπαρκείς και δε θα καλύπτουν τις ανάγκες των συνταξιούχων. Αν σε αυτό προστεθεί και η ιδιωτικοποίηση της επικουρικής ασφάλισης, το μείγμα επιδεινώνεται.

Για ένα σταθερό ασφαλιστικό σύστημα με συνταξιοδοτικές παροχές που θα καλύπτουν τις ανάγκες αξιοπρεπούς βιοπορισμού των συνταξιούχων χρειάζεται βελτίωση των μισθών, ασφαλώς περαιτέρω μείωση της ανεργίας αλλά μέσα από θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης, δομικές αλλαγές στο κοινωνικό κράτος ώστε να στηριχθεί ουσιαστικά η μητρότητα, καταπολέμηση της αδήλωτης και υποδηλωμένης εργασίας και δημόσιες πολιτικές που θα επιτελούν αναδιανομή ώστε να μην επαναλαμβάνονται οι στρεβλώσεις της αγοράς εργασίας στην περίοδο της συνταξιοδότησης.

Γιάννης Στουρνάρας: «Οι ελληνικές τράπεζες αποτελούν ελκυστικούς στόχους για εξαγορές από ξένους τραπεζικούς ομίλους»

«Η χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής θα πρέπει να συνεχιστεί με μια σειρά μειώσεων επιτοκίων στις αμέσως επόμενες συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ». Αυτά αναφέρει σε συνέντευξή του στην «Ανάπτυξη» ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, κ. Γιάννης Στουρνάρας, αναφερόμενος στο ενδεχόμενων μειώσεων των επιτοκίων από την ΕΚΤ, προσθέτοντας ότι «εξαιτίας, όμως, της αυξημένης αβεβαιότητας, οι κινήσεις μας θα πρέπει να είναι σταδιακές και προσεκτικές και να συνεχίσουν να βασίζονται στα εκάστοτε διαθέσιμα στοιχεία». Ο κ. Στουρνάρας αναφέρθηκε, επίσης, στην πορεία της ελληνικής οικονομίας μέσα στο 2025, στο κατά πόσον η πολιτική μείωσης των φόρων θα μπορούσε να είναι πιο επιθετική, στο θέμα της χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα και στη δημιουργία του 5ου τραπεζικού πόλου.

Πριν από λίγο καιρό ο αρθρογράφος των Financial Times, Chris Giles, έγραψε για την επιτυχημένη ελληνική οικονομική πολιτική και αναρωτήθηκε αν μπορούν να την ακολουθήσουν η Γαλλία και η Γερμανία για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματά τους. Ποια είναι τα βασικά στοιχεία επιτυχίας της ελληνικής οικονομικής πολιτικής;

Η ελληνική οικονομία έχει σημειώσει αξιόλογη πρόοδο τα τελευταία χρόνια και έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα ανθεκτική σε

διάφορες εξωτερικές διαταραχές, όπως η πανδημία, η ενεργειακή κρίση, ο πόλεμος στην Ουκρανία και η επακόλουθη άνοδος του πληθωρισμού. Ο ρυθμός ανάπτυξης υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ από το 2019 και έπειτα, με αποτέλεσμα την επιτάχυνση της πραγματικής σύγκλισης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ με τα μέσα ευρωπαϊκά επίπεδα. Η απασχόληση αυξάνεται και το ποσοστό ανεργίας έχει υποχωρήσει σε μονοψήφια επίπεδα, παρά την πολύ σημαντική αύξηση του κατώτατου μισθού. Ως συνέπεια, το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα ενισχύεται και το ποσοστό του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού έχει μειωθεί μεταξύ 2019 και 2023. Ο γενικός πληθωρισμός υποχωρεί και ειδικότερα η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού στα είδη διατροφής είναι αξιοσημείωτη. Παράλληλα, χάρη στη συνετή δημοσιονομική πολιτική που ακολουθείται τα τελευταία χρόνια επιτυγχάνονται υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα και αποκλιμακώνεται το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ. Επίσης, οι συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις της προηγούμενης δεκαετίας έχουν διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος. Τέλος, παρατηρείται βελτίωση των θεμελιωδών μεγεθών του τραπεζικού συστήματος και υποχώρηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Η θετική πορεία της οικονομίας τα τελευταία χρόνια είχε ως αποτέλεσμα την αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας του ελληνικού Δημοσίου στην επενδυτική κατηγορία το 2023,

ενώ πιο πρόσφατα ο οίκος αξιολόγησης SCOPE αναβάθμισε περαιτέρω τα ελληνικά κρατικά ομόλογα στη βαθμίδα BBB από BBB-. Οι ευνοϊκές αυτές εξελίξεις οδηγούν σε αναβαθμίσεις μεγάλων ελληνικών τραπεζών και μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων.

Εκτιμάτε ότι θα συνεχιστεί και το 2025 αυτή η πορεία;

Το 2025, η ελληνική οικονομία προβλέπεται να αναπτυχθεί με ρυθμό 2,5%, σημαντικά υψηλότερο από τον μέσο όρο της ευρωζώνης (1,1%), με κύριους προωθητικούς παράγοντες τις

επενδυτικές δαπάνες, χάρη και στη συνεισφορά των ευρωπαϊκών κονδυλίων, και ειδικότερα του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF), και την ιδιωτική κατανάλωση, λόγω της αύξησης του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος από την άνοδο της απασχόλησης και από την περαιτέρω μείωση του πληθωρισμού.

Επιπλέον, η αναμενόμενη μείωση του λόγου του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ (κάτω από 150%) το 2025, παράλληλα με την επίτευξη πρωτογενών δημοσιονομικών πλεονασμάτων, εκτιμάται ότι θα συμβάλει στην περαιτέρω βελτίωση του επενδυτικού κλίματος και σε σταδιακές αναβαθμίσεις της πιστοληπτικής αξιολόγησης του ελληνικού Δημοσίου, οι οποίες θα ενισχύσουν τόσο τη διαθεσιμότητα όσο και τους όρους χρηματοδότησης για τον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα.

Υπάρχει θέμα μη τήρησης των κανόνων ανταγωνισμού στην ελληνική αγορά και πώς αυτό επηρεάζει τις τιμές για τον καταναλωτή;

Η δομή της αγοράς και το επίπεδο του ανταγωνισμού επηρεάζουν οπωσδήποτε τις τιμές για τον καταναλωτή. Για παράδειγμα η συμμετοχή περισσότερων επιχειρήσεων σε μια αγορά αυξάνει τα επίπεδα του ανταγωνισμού, που με τη σειρά τους μπορούν να οδηγήσουν σε μειωμένες τιμές, αλλά και σε υψηλότερης ποιότητας προϊόντα.

Σε αρκετούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας, ωστόσο, παρατηρούνται εναρμονισμένες πρακτικές και ολιγοπωλιακές συνθήκες. Για τη βελτίωση των συνθηκών ανταγωνισμού, είναι απαραίτητο να αρθούν τα πάσης φύσεως εμπόδια που υφίστανται ώστε να είναι δυνατή η είσοδος νέων επιχειρήσεων. Είναι, επίσης, αναγκαίο οι αρμόδιες ελεγκτικές αρχές να διασφαλίσουν τα επίπεδα του ανταγωνισμού, εντείνοντας τους ελέγχους τους και προχωρώντας στην επιβολή προστίμων σε περιπτώσεις παραβάσεων.

Θα μπορούσε, πιστεύετε, η μείωση των φόρων να είναι πιο επιθετική;

Η βελτίωση των δημοσιονομικών μεγεθών, όπως τα πρωτογενή πλεονάσματα και η ταχεία αποκλιμάκωση του χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ, είναι ενθαρρυντική και αποδεικνύει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στη δημοσιονομική πειθαρχία και στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Ωστόσο, ο λόγος χρέους προς ΑΕΠ παραμένει ο υψηλότερος στη ζώνη του ευρώ. Επίσης, τα υφιστάμενα ευνοϊκά χαρακτηριστικά του συσσωρευμένου χρέους (χαμηλά επιτόκια, μεγάλη περίοδος αποπληρωμής) δεν είναι μόνιμα. Παρέχουν ένα σημαντικό παράθυρο ευκαιρίας προκειμένου το δημόσιο χρέος να παραμείνει βιώσιμο κατά την επερχόμενη σταδιακή λήξη και αντικατάσταση των ευνοϊκών δανείων που χορηγή-

θηκαν στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Οικονομικής Προσαρμογής με νέο δανεισμό σε όρους αγοράς. Προϋποθέσεις για να αξιοποιηθεί αυτό το παράθυρο ευκαιρίας είναι η διαφύλαξη της δημοσιονομικής αξιοπιστίας και η τήρηση των νέων δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ.

Συνεπώς, μια επιθετική μείωση των φόρων δεν είναι επιθυμητή, καθώς δημιουργεί δημοσιονομικούς κινδύνους εάν δεν συνοδευτεί από στοχευμένες μεταρρυθμίσεις που διασφαλίζουν τη δημοσιονομική βιωσιμότητα. Ωστόσο, σε περίπτωση υψηλότερων από ό,τι αναμένεται μεσοπρόθεσμων ρυθμών αύξησης του ΑΕΠ, θα προκύψει μεγαλύτερος δημοσιονομικός χώρος, ο οποίος μπορεί να αξιοποιηθεί είτε για αύξηση επενδυτικών ή κοινωνικών δαπανών είτε για φορολογικές μεταρρυθμίσεις που θα μειώσουν το φορολογικό βάρος.

Το ενδεχόμενο μείωσης του ΦΠΑ πώς το βλέπετε;

Η μείωση του ΦΠΑ ενέχει τον κίνδυνο απώλειας σημαντικών εσόδων για τον κρατικό προϋπολογισμό και θα μπορούσε να κλονίσει τη δημοσιονομική ισορροπία, ενώ δεν είναι βέβαιο ότι το όφελος θα φτάσει στον καταναλωτή, καθώς υπάρχει ο κίνδυνος οι επιχειρήσεις να αυξήσουν τα περιθώρια κέρδους τους αντί να μειώσουν τις τιμές. Επιπλέον, η μείωση του ΦΠΑ ενισχύει την κατανάλωση και επιβαρύνει ακόμα περισσότερο το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών.

Για να είναι βιώσιμη οποιαδήποτε φορολογική ελάφρυνση, απαιτείται μια ολοκληρωμένη στρατηγική που να περιλαμβάνει τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, τη δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών και τη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Θα είναι το 2025 μια χρονιά μείωσης των επιτοκίων; Πόσο εύκολο είναι αυτό;

Από τα μέσα του 2024 το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ προχώρησε σε τέσσερις μειώσεις επιτοκίων, κατά 100 μονάδες βάσης συνολικά, και διαμόρφωσε το επιτόκιο πολιτικής της ΕΚΤ (Deposit Facility Rate) στο 3%. Τα βήματα αυτά κρίθηκαν εφικτά, καθώς ο πληθωρισμός στη ζώνη του ευρώ έχει μειωθεί σημαντικά, από το ιστορικά υψηλό 10,6% τον Οκτώβριο του 2022, σε επίπεδα πολύ κοντά στο στόχο του 2% τους τελευταίους μήνες.

Σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις του Ευρωσυστήματος, ο πληθωρισμός προσεγγίζει από το δεύτερο τρίμηνο του 2025 το στόχο του 2% κατά τρόπο διατηρήσιμο. Γύρω από τον ίδιο στόχο φαίνεται να σταθεροποιούνται και οι περισσότεροι δείκτες του υποκείμενου πληθωρισμού. Συνεπώς, υπάρχει σημαντικό περιθώριο περαιτέρω χαλάρωσης της νομισματικής πολιτικής. Η οικονομία της ζώνης του ευρώ αναμένεται να συνεχίσει τη σταδιακή της ανάκαμψη τα επόμενα χρόνια, εν μέσω σημαντι-

κής γεωπολιτικής και πολιτικής αβεβαιότητας. Ωστόσο, στις μακροοικονομικές προβολές των εμπειρογνομόνων του Ευρωσυστήματος του Δεκεμβρίου 2024 προβλέπεται πλέον μια πιο αργή οικονομική ανάκαμψη για τη ζώνη του ευρώ από ό,τι στις προβολές των εμπειρογνομόνων της ΕΚΤ του Σεπτεμβρίου 2024. Οι αυξημένοι γεωπολιτικοί κίνδυνοι και οι εμπορικές εντάσεις μπορούν να υποσκάψουν περαιτέρω την οικονομική ανάπτυξη παγκοσμίως, με αρνητικές συνέπειες για τον, ούτως ή άλλως, πολύ μέτριο ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας της ζώνης του ευρώ. Μια τέτοια εξέλιξη, με τη σειρά της, θα μπορούσε να οδηγήσει τον πληθωρισμό στην ευρωζώνη σε επίπεδα χαμηλότερα του στόχου.

Για τους λόγους αυτούς, η χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής θα πρέπει να συνεχιστεί με μια σειρά μειώσεων επιτοκίων στις αμέσως επόμενες συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ. Εξαιτίας όμως της αυξημένης αβεβαιότητας, οι κινήσεις μας θα πρέπει να είναι σταδιακές και προσεκτικές και να συνεχίσουν να βασίζονται στα εκάστοτε διαθέσιμα στοιχεία.

Η σταδιακή χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής αναμένεται να οδηγήσει σε περαιτέρω αποκλιμάκωση των εγχώριων δανειακών επιτοκίων.

Έχει δίκιο ο επιχειρηματικός κόσμος και ιδιαίτερα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να διαμαρτύρονται γιατί δε δανειοδοτούνται για τις επενδύσεις τους από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα;

Ο τραπεζικός τομέας βγαίνει από μία δεκαετία κατά την οποία αντιμετώπισε το κρίσιμο ζήτημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ). Το πρόβλημα ήταν αναλογικά εντονότερο στα δάνεια των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων, όπου ο δείκτης ΜΕΔ ήταν 65-70% την τριετία 2015-2017, περίπου διπλάσιος από ό,τι για τις μεγάλες επιχειρήσεις. Και είναι γενικότερα αλήθεια ότι ο νέος δανεισμός περιορίζεται ιδιαίτερα για τις ΜμΕ, καθώς αυτές συχνά ενέχουν μεγαλύτερο πιστωτικό κίνδυνο για τα πιστωτικά ιδρύματα.

Ωστόσο, τα διαθέσιμα στοιχεία για τις ροές τραπεζικών δανείων για το 2024 δείχνουν ότι η πιστωτική επέκταση προς τις επιχειρήσεις έχει ανακάμψει σημαντικά, αλλά και ότι τα νέα δάνεια προς τις ΜμΕ κυμαίνονται και αυτά σε βελτιωμένα επίπεδα συγκριτικά με τα προηγούμενα έτη. Επίσης, με βάση την έρευνα για την πρόσβαση σε χρηματοδότηση των ΜμΕ στην Ελλάδα (SAFE), το πρόβλημα της πρόσβασης σε χρηματοδότηση έχει γίνει λιγότερο πιεστικό τα τελευταία έτη και έχουν σημειωθεί βελτιώσεις, κυρίως από την πλευρά της προσφοράς δανείων.

Πολλά από τα εμπόδια που αναφέρουν οι ΜμΕ (όπως η ανεπάρκεια εξασφαλίσεων, το υψηλό κόστος ή το διαθέσιμο ύψος του δανείου) αμβλύνονται σημαντικά μέσω των χρη-

ματοδοτικών προγραμμάτων φορέων όπως η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα και ο Όμιλος ΕΤΕπ (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων/Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων), τα οποία προσφέρουν συγχρηματοδοτούμενα δάνεια, εγγυήσεις δανείων ή και μικροπιστώσεις, με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους για τις επιχειρήσεις. Το δεκάμηνο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2024 οι εκταμιεύσεις επιχειρηματικών δανείων προς ΜμΕ και ελεύθερους επαγγελματίες που συνδέονται με χρηματοδοτικά εργαλεία ανήλθαν σε περίπου 2,2 δισ. ευρώ, αντιπροσωπεύοντας άνω του 40% των νέων δανείων (καθορισμένης διάρκειας) προς ΜμΕ, έναντι 14% για το σύνολο των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων. Επιπλέον, τα επενδυτικά σχέδια των ΜμΕ υποβοηθούνται από τα χαμηλότοκα δάνεια που χορηγούνται στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και σημειώνεται ότι πάνω από το ήμισυ του αριθμού των δανείων του Ταμείου που έχουν συμβασιοποιηθεί αφορά ΜΜΕ.

Έχετε στο μυαλό σας τι θα μπορούσε να αντικαταστήσει το Ταμείο Ανάκαμψης όταν τελειώσει;

Όπως επισήμανε η έκθεση Draghi, η Ευρώπη αντιμετωπίζει προκλήσεις, οι οποίες είναι τεχνολογικές, περιβαλλοντικές, ενεργειακές καθώς και σε θέματα ασφάλειας. Η διαχείριση αυτών των προκλήσεων απαιτεί σημαντικές επενδύσεις, με κινητοποίηση τόσο δημόσιας όσο και ιδιωτικής χρηματοδότησης. Ως προς την ιδιωτική χρηματοδότηση, αποφασιστικά θα συμβάλει η ολοκλήρωση της Ένωσης Κεφαλαιαγορών και της Τραπεζικής Ένωσης. Ταυτόχρονα απαιτείται και η ενίσχυση της δημόσιας χρηματοδότησης σε επίπεδο ΕΕ. Για τον σκοπό αυτό, είναι κρίσιμο να αξιοποιηθεί η επιτυχημένη εμπειρία του ευρωπαϊκού μέσου ανάκαμψης NextGenerationEU (NGEU). Θα ήταν επιθυμητή η καθιέρωση ενός μόνιμου μηχανισμού όπως το NGEU, με πόρους που θα αντλούνται από τακτικές εκδόσεις ευρωομολόγων για τη χρηματοδότηση κοινών επενδυτικών σχεδίων που ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα και την ασφάλεια της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Σας ανησυχεί η σύνθεση των επενδύσεων, σε σχέση με το παραγωγικό μοντέλο;

Οι επενδύσεις αποτελούν το κλειδί για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και την επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Οι συνολικές επενδύσεις έχουν αυξηθεί έντονα την τελευταία τετραετία. Ειδικότερα, ο ακαθάριστος σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά περίπου 42% από το 2019 σε πραγματικούς όρους, έναντι περίπου 1% στη ζώνη του ευρώ. Παρ' όλα αυτά, οι επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ παραμένουν χαμηλότερες από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (15,2% του ΑΕΠ, έναντι 22% στην ΕΕ το 2023). Ωστόσο, οι επιχειρηματικές επενδύσεις έχουν ανακάμψει πλήρως και έχουν επανέλθει στα προ του 2010 επίπεδα, ενώ οι επενδύσεις σε κατοικίες είναι ακόμη χαμηλές, αν και αυξάνονται εξαιτίας της υψηλής ζήτησης από εγχώριους και ξένους επενδυτές.

Η σύνθεση των επενδύσεων έχει βελτιωθεί: πριν από δεκαπέντε χρόνια, τα 2/3 των ιδιωτικών επενδύσεων αφορούσαν την κατασκευή κατοικιών και μόνο το 1/3 περίπου παραγωγικές επενδύσεις. Σήμερα τα 3/4 είναι σε παραγωγικό κεφάλαιο και το 1/4 σε επενδύσεις σε κατοικίες. Αυτή η νέα σύνθεση, εάν διατηρηθεί, σε συνδυασμό με την αύξηση του όγκου των επενδύσεων, θα βοηθήσει στην αλλαγή του παραγωγικού προτύπου.

Η αύξηση των επενδύσεων πρέπει να επικεντρωθεί σε τομείς όπως οι υποδομές, η εκπαίδευση, η υγεία και η καινοτομία. Ειδικότερα, η επένδυση σε πράσινες τεχνολογίες και ψηφιακές δεξιότητες μπορεί να οδηγήσει σε μακροπρόθεσμη αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας. Προς αυτή την κατεύθυνση, είναι απαραίτητη η πλήρης αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης. Παρόλο που η απορρόφηση των κονδυλίων είναι ικανοποιητική, απαιτείται ταχύτερη εκταμίευση των επιχορηγήσεων προς τους τελικούς δικαιούχους και ολοκλήρωση των δανειακών συμβάσεων, προκειμένου να απορροφηθεί εγκαίρως το σύνολο των πόρων.

Ένας παγκόσμιος «εφιάλτης» για τη νέα χρονιά είναι η πολιτική αύξησης των δασμών από την πλευρά των ΗΠΑ για την οποία έχει τόσο μιλήσει ο νέος Πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ. Είναι η Ευρώπη έτοιμη να αντιμετωπίσει ένα τέτοιο ενδεχόμενο;

Όντως, ο Πρόεδρος Τραμπ έχει αναφερθεί πολλές φορές σε δασμολογικές αυξήσεις από την πλευρά των ΗΠΑ. Σε κάθε περίπτωση θεωρώ ότι οποιαδήποτε μέτρα προστατευτισμού στο εμπόριο δεν ευνοούν την ανάπτυξη και θα έχουν αντίκτυπο στον πληθωρισμό. Ωστόσο, θα πρέπει να δούμε στην πράξη τις πολιτικές που θα εφαρμόσει. Για παράδειγμα, θα πρέπει

να δούμε αν οι δασμοί θα αφορούν ένα ευρύ φάσμα προϊόντων χωρίς διακρίσεις ή θα είναι επιλεκτικοί και στοχευμένοι.

Η Ευρώπη θα πρέπει να δράσει προληπτικά. Δηλαδή θα πρέπει να συνεργαστεί με τις ΗΠΑ για την αποφυγή της επιβολής δασμών. Ενδεχομένως θα μπορούσε να προτείνει την εξέταση μέτρων για τη διευκόλυνση του διμερούς εμπορίου. Ωστόσο, θα πρέπει να προετοιμαστεί και για την εφαρμογή αντιποίνων σε περίπτωση που πράγματι οι ΗΠΑ αποφασίσουν να επιβάλουν δασμούς στις εξαγωγές της ΕΕ. Επιπλέον, η ΕΕ θα πρέπει να επεκτείνει το δίκτυο των διμερών και περιφερειακών προτιμησιακών εμπορικών συμφωνιών της και να ενισχύσει τη συνεργασία με άλλες χώρες ή ομάδες χωρών προκειμένου να διατηρηθεί ένα λειτουργικό πολυμερές εμπορικό σύστημα βασισμένο σε κανόνες.

Συνολικά, η διατήρηση ενός ελεύθερου, ανοικτού και δίκαιου εμπορίου, το οποίο στηρίζεται σε ευρείας αποδοχής κανόνες, σε διάλογο υπό την αιγίδα διεθνών οργανισμών και σε πρακτικές υγιούς ανταγωνισμού παραμένει το καλύτερο δυνατό πλαίσιο, αφενός για την επίλυση των εμπορικών διαφορών και αφετέρου για την εξισορρόπηση μεταξύ των εθνικών συμφερόντων και της επιτακτικής ανάγκης για συνεργασία σε τομείς που αφορούν την υγεία, την κλιματική αλλαγή και τις νέες τεχνολογίες.

Μέσα στο 2024 είχαμε τη δημιουργία του 5ου τραπεζικού πόλου με τη συγχώνευση Attica Bank – Παγκρήτιας. Θα επηρεάσει αυτή η κίνηση τον ανταγωνισμό με τους 4 συστημικούς ομίλους;

Η συγχώνευση των τραπεζών Αττικής και Παγκρήτιας και η οριστική εξυγίανσή τους μέσω της αύξησης του μετοχικού κε-

φαλαίου και της συμμετοχής στο πρόγραμμα 'Ηρακλής' αποτελεί ορόσημο για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Πλέον, ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Ελλάδα είναι ο χαμηλότερος αφότου υιοθετήσαμε το ευρώ, ενώ δημιουργήθηκε μία νέα τράπεζα η οποία, απαλλαγμένη από τα βάρη του παρελθόντος, είναι σε θέση – μαζί με άλλες μικρότερες υγιείς τράπεζες – να ενισχύσει τον ανταγωνισμό στο εγχώριο τραπεζικό σύστημα. Αυτό αναμένεται να συμβεί ιδίως σε τομείς όπως οι πιστοδοτήσεις προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, οι καταθέσεις και οι πληρωμές.

Εκτιμάτε ότι η τραπεζική αγορά στην Ελλάδα θα μπορούσε να είναι ελκυστική για εξαγορές από ξένους ομίλους, στο πλαίσιο της συζήτησης που γίνεται στην Ευρώπη για την ανάγκη δημιουργίας μεγαλύτερων σχημάτων;

Σήμερα το ελληνικό τραπεζικό σύστημα δε θυμίζει σε τίποτα αυτό της περασμένης δεκαετίας. Οι τράπεζες διαθέτουν μέσο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας που αγγίζει το 20%, έχουν αντιμετωπίσει ουσιαστικά το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων, έχουν ικανοποιητικά επίπεδα ρευστότητας και εμφανίζουν υψηλή κερδοφορία και δείκτες αποδοτικότητας, αποτέλεσμα μεταξύ άλλων της επανεκκίνησης της πιστωτικής επέκτασης αλλά και του προηγούμενου ανοδικού κύκλου των επιτοκίων. Με βάση τη σημαντική βελτίωση στα χρηματοοικονομικά μεγέθη των τραπεζών αλλά και τις θετικές προοπτικές για την οικονομία, θεωρώ ότι οι ελληνικές τράπεζες αποτελούν ελκυστικούς στόχους για εξαγορές από ξένους τραπεζικούς ομίλους. Είδαμε την είσοδο της Unicredit στο μετοχικό κεφάλαιο της Alpha Bank, έστω και για ένα μικρό ποσοστό, και δεν αποκλείεται να δούμε προσεχώς και άλλες παρόμοιες κινήσεις.

Η κα Isabel Schnabel, μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και αρμόδια για τις παρεμβάσεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές, υποστήριξε πριν λίγο καιρό ότι «οι προϋποθέσεις για την έναρξη ποσοτικής χαλάρωσης θα πρέπει να είναι αυστηρότερες από ό,τι στο παρελθόν». Συμφωνείτε;

Η ποσοτική χαλάρωση είναι ένα σημαντικό εργαλείο των κεντρικών τραπεζών, ιδιαίτερα σε συνθήκες επίμονα χαμηλού πληθωρισμού που οδηγεί σε μεγάλες αποκλίσεις από τη σταθερότητα των τιμών και ιδίως όταν τα επιτόκια νομισματικής πολιτικής δεν επιδέχονται περαιτέρω μείωση. Η εμπειρία από τις μεγάλες κρίσεις του πρόσφατου παρελθόντος αποδεικνύει ότι χωρίς τα προγράμματα αγοράς χρεογράφων του Ευρωσυστήματος (APP και PEPP) θα είχαμε σημαντικά χαμηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης και πληθωρισμού στις χώρες της ζώνης του ευρώ από αυτούς που καταγράφηκαν στην πράξη.

Οι προϋποθέσεις ενεργοποίησης αυτών των προγραμμάτων και η επιλογή των χαρακτηριστικών τους, όπως η ευελιξία, αποφασίζονται στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ. Το Διοικητικό Συμβούλιο αξιολογεί για κάθε συγκεκριμένο πρόγραμμα τα οφέλη και τις επιπτώσεις του, ώστε το πρόγραμμα να συμβάλλει στην επίτευξη και διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, ενώ ταυτόχρονα να είναι ευέλικτο, εφαρμόσιμο και αποτελεσματικό. Έτσι και στο μέλλον, στο Διοικητικό Συμβούλιο θα εξετάζουμε τις εκάστοτε μακροοικονομικές και χρηματοπιστωτικές συνθήκες και θα λαμβάνουμε τα κατάλληλα μέτρα νομισματικής πολιτικής, επιδιώκοντας τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών, και συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην οικονομική ανάπτυξη και ευημερία.

Ποιοι φόροι θα μειωθούν το 2025

Οι μειώσεις φόρων βρίσκονται στο επίκεντρο της κυβερνητικής πολιτική το 2025. Με 14 μειώσεις φόρων αλλά και κίνητρα που ενισχύουν το εισόδημα και δίνουν φορολογικές ανάσες σε ελεύθερους επαγγελματίες, μισθωτούς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ιδιοκτήτες ακινήτων και επιχειρήσεις έκανε ποδαρικό το 2025. Με τις ελαφρύνσεις, μεταξύ άλλων, περιορίζονται οι επιβαρύνσεις τη νέα χρονιά για χιλιάδες ελεύθερους επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενους, μπλοκάκια και ατομικές επιχειρήσεις από την κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος. Υπενθυμίζεται ότι από το 2019 καταργήθηκαν ή μειώθηκαν πάνω από 60 φόροι, ενώ η Ελλάδα, σύμφωνα με την Eurostat, είχε τη μεγαλύτερη μείωση φόρων ως προς το ΑΕΠ μεταξύ των χωρών της ΕΕ, από 42,8% το 2022 σε 40,7% το 2023.

Αναλυτικότερα, οι φορολογικές παρεμβάσεις που θα εφαρμοστούν το 2025 είναι οι εξής:

1) Πλήρης κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος για τους ελεύθερους επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενους, καθώς και για τα «μπλοκάκια», δηλαδή τους εργαζόμενους που αμείβονται με μπλοκ παροχής υπηρεσιών. Για τους υπαγόμενους στα τεκμήρια το τέλος επιτηδεύματος είχε μειωθεί από 650 ευρώ σε 325 ευρώ και τώρα καταργείται. Η κατάργηση αφορά τα εισοδήματα του 2024 που θα δηλωθούν από το 2025 και μετά. Περισσότεροι από 735.000 ελεύθεροι επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενοι, ατομικές επιχειρήσεις και εργαζόμενοι που αμείβονται με «μπλοκάκι» δε θα πληρώσουν ξανά έξτρα ποσά που δε σχετίζονται με τη λειτουργία τους, τα έσοδα και τα έξοδά τους. Αντίθετα νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες, κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που έχουν την έδρα τους σε τουριστικούς τόπους και σε πόλεις ή χωριά με πληθυσμό έως 200.000 κατοίκους, υποχρεούνται σε καταβολή ετήσιου τέλους επιτηδεύματος ύψους 800 ευρώ ετησίως. Τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες, κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που έχουν την έδρα τους σε πόλεις με πληθυσμό πάνω από 200.000 κατοίκους καταβάλλουν 1.000 ευρώ ετησίως.

2) Μειώνεται η επιβάρυνση των ελευθέρων επαγγελματιών και των ατομικών επιχειρήσεων από τον τεκμαρτό τρόπο φορολόγησης. Ειδικότερα η μείωση κατά 50% του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος που ισχύει σήμερα για οικοσμούς με πληθυσμό έως 500 κατοίκους επεκτείνεται και σε επιχειρήσεις με έδρα σε δημοτικές κοινότητες με πληθυσμό έως 1.500 κατοίκους.

3) Καθιερώνεται φοροαπαλλαγή για τις οικειοθελείς παροχές επιχειρήσεων προς εργαζομένους που είναι νέοι γονείς. Ειδικότερα, δε θα φορολογούνται οι οικειοθελείς χρηματικές παροχές του εργοδότη, οι οποίες παρέχονται σε νέο γονέα για το χρονικό διάστημα έως δώδεκα μήνες από την απόκτηση τέκνου, μέχρι του ποσού των 5.000 ευρώ ετησίως, προσαυξανόμενο κατά επιπλέον 5.000 για κάθε εξαρτώμενο τέκνο.

4) Καταργείται το τέλος σταθερής τηλεφωνίας 5% για τις συνδέσεις οπτικής ίνας ταχύτητας ίσης ή μεγαλύτερης των 100 mbps.

5) Απαλλάσσονται από τον φόρο ασφαλιστρου 15% τα συμβόλαια υγείας για νέους έως 18 ετών. Σε περίπτωση οικογενειακού ή ομαδικού συμβολαίου ο φόρος μειώνεται αναλογικά με τον αριθμό των ανήλικων μελών που ασφαλιζονται.

6) Παρέχονται κίνητρα για επιχειρήσεις που θα συγχωνευθούν ή θα μετασχηματισθούν. Συγκεκριμένα, προβλέπονται υπερεκπτώσεις δαπανών που αφορούν προϊόντα έρευνας και τεχνολογίας έως και 315% από 200% που ισχύει σήμερα, ενώ διευρύνονται τα φορολογικά κίνητρα για τους angel investors, με αύξηση του ανώτατου ορίου της επένδυσης σε startups στα 900.000 ευρώ, ενώ πλέον παρέχεται η δυνατότητα να επενδύσουν και σε αμοιβαία κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών. Φιλοδοξία είναι χιλιάδες μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να «μεγαλώσουν, να είναι βιώσιμες αλλά και ανταγωνιστικές».

7) Οι εφημερίες των γιατρών του ΕΣΥ θα φορολογούνται αυτοτελώς με συντελεστή 22%. Το μηναίο καθαρό όφελος μεσοσταθμικά για τους ιατρούς υπολογίζεται σε 150 ευρώ και σε πολλές περιπτώσεις ξεπερνάει τα 200 ευρώ.

8) Μονιμοποιείται η επιστροφή ΕΦΚ στο αγροτικό πετρέλαιο. Ήδη για το 2024 η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων και το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους προχώρησαν στην καταβολή ποσού 37.843.160,24 ευρώ στους λογαριασμούς 273.615 δικαιούχων. Με την καταβολή του ποσού αυτού ολοκληρώνεται η επιστροφή ΕΦΚ πετρελαίου κίνησης αγροτών για το έτος 2024, σε συνέχεια της προκαταβολής που είχε δοθεί τον Απρίλιο, ποσού 39.585.690,99 ευρώ.

9) Μειώνονται από 1/1/2025 οι ασφαλιστικές εισφορές προς τον ΕΦΚΑ για εργαζομένους και επιχειρήσεις κατά μία μονά-

δα. Ήδη οι εισφορές έχουν μειωθεί τα τελευταία χρόνια από την παρούσα κυβέρνηση κατά 4,4 ποσοστιαίες μονάδες. Από την επιπλέον μείωση αυτή θα ωφεληθούν τόσο οι εργοδότες (μέσω της περαιτέρω μείωσης του μη μισθολογικού κόστους) όσο και οι μισθωτοί του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα μέσω της αύξησης των καθαρών αποδοχών τους.

10) Απαλλαγή από τον φόρο ενοικίου για 3 χρόνια για τους ιδιοκτήτες που νοικιάζουν κλειστά ακίνητα ή εάν μετατρέψουν σε μακροχρόνια μία βραχυχρόνια μίσθωση. Το μέτρο αφορά κατοικίες έως 120 τετραγωνικά μέτρα, για τις οποίες θα συναφθούν συμβόλαια τουλάχιστον τριετούς μίσθωσης μεταξύ της 8ης Σεπτεμβρίου 2024 και της 31ης Δεκεμβρίου 2025 και οι οποίες τα φορολογικά έτη 2022, 2023 και 2024 (αν η μίσθωση καταρτίζεται το 2025), είχαν δηλωθεί ως κενά ακίνητα (έντυπο Ε2) ή δεν έχουν δηλωθεί ως μισθωμένα ακίνητα ούτε ως κύριες ή δευτερεύουσες κατοικίες των εκμισθωτών, ούτε ως ιδιοχρησιμοποιούμενα, ούτε δωρεάν παραχωρούμενα ακίνητα (έντυπα Ε1 και Ε2). Για τις βραχυχρόνιες μισθώσεις περιορίζεται στον ένα χρόνο η διάρκεια της μίσθωσης πριν γυρίσει σε μακροχρόνια. Για παράδειγμα ιδιοκτήτης με ενοίκιο 1.000 ευρώ το μήνα θα έχει ετήσιο όφελος 1.800 ευρώ ή 5.400 ευρώ στην τριετία.

11) Έκπτωση 20% στον ΕΝΦΙΑ για τους ιδιοκτήτες που ασφαλίζουν κατοικίες αξίας έως 500.000 ευρώ από φυσικές καταστροφές (σεισμό, πυρκαγιά, πλημμύρες). Όσοι έχουν ακίνητα αξίας άνω 500.000 ευρώ διατηρούν την έκπτωση 10% στον ΦΠΑ αν κάνουν πλήρη ασφάλιση, ενώ αν δεν το πράξουν έως

το τέλος του ερχόμενου Μαρτίου, από τον Απρίλιο του 2025 δε θα αποζημιώνονται από το κράτος σε περίπτωση ζημιών από φυσικές καταστροφές.

12) Αναβάλλεται για ένα ακόμη έτος, μέχρι το τέλος του 2025, η επιβολή ΦΠΑ 24% στις μεταβιβάσεις νέων οικοδομών. Στόχος είναι η τόνωση της αγοράς ακινήτων και η προσέλκυση επενδύσεων, ενώ η ρύθμιση λειτουργεί και προς όφελος των αγοραστών ακινήτων, συμπεριλαμβανομένων των φυσικών προσώπων που προορίζουν το ακίνητο για ιδιωτική στεγαστική χρήση.

13) Αναστέλλεται έως και το τέλος του 2026 ο φόρος υπεραξίας 15% στα κέρδη από τις αγοραπωλησίες ακινήτων που κανονικά λήγει στις 31 Δεκεμβρίου του 2024, μέτρο που θα βάλει φρένο στην άνοδο των τιμών των ακινήτων και θα στηρίξει τις συναλλαγές δίνοντας σημαντικές ανάσες στην κτηματαγορά.

14) Αλλάζει η διαδικασία υποβολής των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος, με την καθιέρωση σταθερής περιόδου υποβολής τους, η οποία θα ξεκινά στις 15 Μαρτίου και θα λήγει στις 15 Ιουλίου κάθε έτους. Ταυτόχρονα επιβάλλονται πρόστιμα από 2.500 ευρώ για τους υπευθύνους των υπηρεσιών και των φορέων του Δημοσίου, εφόσον καθυστερούν να εκδώσουν τις βεβαιώσεις αποδοχών ή να εκδώσουν τις απαραίτητες αποφάσεις και εγκυκλίους και γενικά αν καθυστερούν με δική τους ευθύνη τη διαδικασία υποβολής των φορολογικών δηλώσεων.

Εμπόριο: Τι φέρνει το 2025

Η ακρίβεια συνεχίζει να αποτελεί και το 2025 μία από τις βασικότερες προκλήσεις για την κυβέρνηση. Γι' αυτό και η ηγεσία του αρμόδιου Υπουργείου Ανάπτυξης (ΥΠΑΝ) εστιάζει σε πρωτοβουλίες για την αποκλιμάκωση του φαινομένου, με απώτερο σκοπό την προστασία του καταναλωτή.

Σε αυτή την κατεύθυνση, καταρχάς τα στοχευμένα μέτρα κατά της ακρίβειας, που έχει εξαγγείλει και υλοποιούνται, έχουν παραταθεί μέχρι τις 30.4.2025. Η τύχη τους από εκεί και πέρα, αν δηλαδή θα διατηρηθούν ή θα καταργηθούν, σύμφωνα με αρμόδια στελέχη του ΥΠΑΝ εξαρτάται -σε μεγάλο βαθμό- από την πορεία που θα ακολουθήσει ο πληθωρισμός στα τρόφιμα και στα βασικά καταναλωτικά αγαθά. Ζητούμενο αποτελεί να κινηθεί στα επίπεδα του 2%, για να μπορέσουν να δώσουν «σκυτάλη», σταδιακά, τα μέτρα έκτακτου χαρακτήρα στα μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα. Τα τελευταία μπορεί να είναι, μεταξύ άλλων: μέτρα επίλυσης προβλημάτων ανταγωνισμού, μέτρα που θα δίνουν μεγαλύτερη πρόσβαση των επιχειρήσεων στην αγορά, ώστε να υπάρχουν περισσότεροι ανταγωνιστές, μέτρα που θα βελτιώνουν τη θέση των μικρών επιχειρήσεων, σε σχέση με τις μεγαλύτερες, καθώς και μέτρα ξεκάθαρης επικοινωνίας στους καταναλωτές των εκπτώσεων και των προσφορών. Άλλωστε, μία από τις βασικότερες επιδιώξεις του ΥΠΑΝ για το 2025 είναι η καταπολέμηση των πλασματικών εκπτώσεων σε όλα τα επίπεδα της αγοράς. Στελέχη του εκτιμούν πως σε αυτό το πεδίο, μέσα στο 2025, θα υπάρξει σημαντική πρόοδος σε σχέση με την αγορά των σουπερ μάρκετ.

Μάλιστα κάποιες προσθήκες στον Κώδικα Δεοντολογίας για τις τιμές έρχονται να ξεκαθαρίσουν το τοπίο για τον τρόπο που δουλεύουν οι εμπορικές επιχειρήσεις. Πρόκειται για συγκεκριμένα παραδείγματα, που αφορούν στα προϊόντα 1+1, στο πώς παρουσιάζονται, αν είναι πραγματικά ή όχι, πώς συνδυάζονται οι προσφορές μεταξύ τους, όταν πρόκειται για ποσοτικές προσφορές και προσφορές τιμής, κ.ο.κ.

Μέσα στο 2025 αναμένονται και αναβαθμίσεις στην εφαρμογή e-καταναλωτής, η οποία αποτελεί βασικό εργαλείο σύγκρισης τιμών, προκειμένου οι πολίτες να μπορούν να κάνουν την πιο συμφέρουσα για τους ίδιους επιλογή.

Σύμφωνα με πληροφορίες, οι αναβαθμίσεις θα αφορούν στα εξής:

- Προσθήκη στην πλατφόρμα δεδομένων ενός έτους, με σκοπό τη σύγκριση τιμών σε επίπεδο κωδικού και κατηγορίας προϊόντος.
- Προσθήκη δυνατότητας σύγκρισης προϊόντων του e-καταναλωτής, με προϊόντα σουπερμάρκετ του εξωτερικού. Πρόκειται για μία πρωτοβουλία, η οποία θα αφορά κυρίως σε προϊόντα πολυεθνικών εταιριών.
- Αύξηση κωδικών, με στόχο να φτάσουν τους 5.000. Οι κωδικοί αγαθών που υπάρχουν σήμερα στην πλατφόρμα προσεγγίζουν τους 3.000.
- Προσθήκη εργαλείου τεχνητής νοημοσύνης (AI βοηθός) για τη διευκόλυνση των αγορών.
- Προσθήκη νέων κατηγοριών αγαθών/υπηρεσιών για τις οποίες θα παρέχεται πληροφόρηση σε σχέση με το κόστος. Τα ασφαλιστικά προϊόντα αναμένεται να είναι τα πρώτα σε αυτή τη λίστα, λόγω των πρόσφατων εξελίξεων με τις αυξήσεις που έχουν καταγράψει στα ασφάλιστρα υγείας.

Στις πρωτοβουλίες για την προστασία του καταναλωτή εντάσσεται και η αντιπροσωπευτική αγωγή, η οποία αποτελεί μια νέα πρακτική. Στελέχη της ΕΚΠΟΙΖΩ εκτιμούν πως μέσα στο 2025 θα πραγματοποιηθεί η πρώτη αντιπροσωπευτική αγωγή.

Σε γενικές γραμμές, το βασικό όφελος από αυτή την πρωτοβουλία αφορά στο γεγονός ότι οι Ενώσεις Καταναλωτών μπορούν να ζητούν από το δικαστήριο τη λήψη μέτρων για την παύση ή την απαγόρευση της παράνομης πρακτικής προμηθευτή, όπως επίσης, να αιτηθούν μέτρα επανόρθωσης ή/και αποκατάστασης της ζημίας, για παράδειγμα την καταβολή αποζημίωσης ή χρηματικής ικανοποίησης στους καταναλωτές, την επισκευή, την αντικατάσταση και τη μείωση ή την επιστροφή του τιμήματος.

Σημειώνεται πως ο νόμος περί εκσυγχρονισμού του δικαίου της συλλογικής προστασίας των καταναλωτών, μέσω ενός ενισχυμένου μηχανισμού αντιπροσωπευτικών αγωγών (ν.5019/2023), τέθηκε σε ισχύ από τις 26 Ιουνίου 2023. Ωστόσο, δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη κάποια αντιπροσωπευτική αγωγή στη χώρα μας, καθώς εκκρεμεί η σχετική δευτερογενής νομοθεσία, ενώ θα πρέπει να αναζητηθεί και το «αντικείμενο» για το οποίο θα μπορούσε να γίνει αντιπροσωπευτική αγωγή από Ένωση Καταναλωτών.

Στο μεταξύ, προσφάτως με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, κ. Τάκη Θεοδωρικάκου, ορίστηκε πως έως 25 ευρώ μπορεί να απαιτήσει μία Ένωση Καταναλωτών από τους ίδιους τους καταναλωτές που έχουν εκφράσει τη βούλησή τους να εκπροσωπηθούν σε αντιπροσωπευτική αγωγή.

Οι προοπτικές του κλάδου πληροφορικής στην εποχή της ψηφιακής μετάβασης

Με την ψηφιακή μετάβαση στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης να ανεβάζει «ταχύτητα» και τα έργα που χρηματοδοτούνται απ' το Ταμείο Ανάκαμψης να κορυφώνονται, η αγορά πληροφορικής της χώρας προσμένει νέες επιδόσεις ρεκόρ τη φετινή χρονιά. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην πλέον ευμερούσα, για την ίδια, περίοδο, το βασικότερο πρόβλημά της παραμένει η επάρκεια σε ανθρώπινους πόρους, προκειμένου να εξυπηρετήσει τη μεγάλη ζήτηση που υπάρχει. Ζήτηση που αφορά όλη την ομπρέλα της επιχειρηματικότητας, φθάνοντας πλέον στις μικρότερες οντότητες ή τον τελευταίο επαγγελματία έστω με βασικά πράγματα όπως η τιμολόγηση έως τις υπηρεσίες του Δημοσίου, απ' το γνωστό gov.gr ως τις νέες πλατφόρμες που στήνονται για την Υγεία, τη Δικαιοσύνη, τη Δημόσια Διοίκηση κ.ο.κ..

Όπως επισημαίνει σε πρόσφατη μελέτη της η Deloitte για λογαριασμό του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Πληροφορικής και Επικοινωνιών, ο κλάδος Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) με ορίζοντα το 2029 θα κινηθεί σε ιστορικά υψηλά, αγγίζοντας σε αξία τα 10,4 δισ. ευρώ, ή περίπου στο 4,6% του ΑΕΠ, καταγράφοντας αύξηση 35% έναντι του 2024 και 80% έναντι του 2019, εφόσον ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για να διατηρήσει την αναπτυξιακή του τροχιά. Σε περίπτωση μάλιστα που η Ελλάδα πετύχει σύγκλιση με την Ευρώπη, το μέγεθος του κλάδου δύναται να αγγίξει τα 12,5 δισ. ευρώ, εισφέροντας το 5,5% του ΑΕΠ. Άλλωστε, την τελευταία πενταετία ο κλάδος αναπτύσσεται με ρυθμό τέσσερις φορές μεγαλύτερο από την υπόλοιπη οικονομία, αναδεικνύοντας τη δυναμική του!

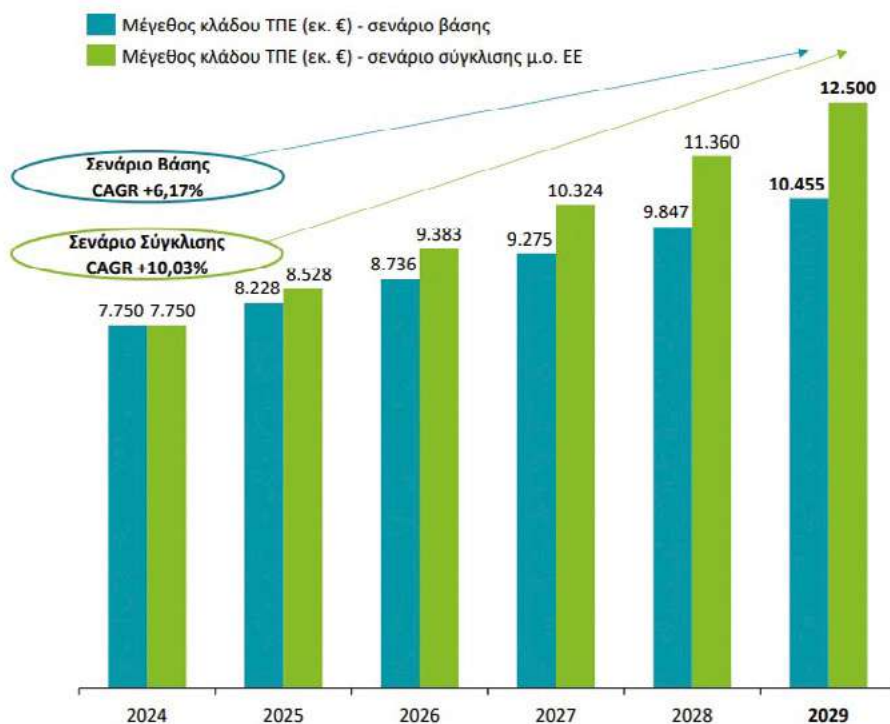
Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, οι εταιρείες του κλάδου, με εκτιμώμενο κύκλο εργασιών που αγγίζει τα 13,8 δισ. ευρώ ετησίως και περισσότερους από 300.000 απασχολούμενους, συνεισφέρουν σημαντικά στην οικονομική δραστηριότητα της χώρας. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της συμβολής του κλάδου είναι ότι η ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης, μέσω του gov.gr και του ΚΕΔ, έχει εκτιμηθεί ότι απέφερε περίπου 3 δισ. ευρώ οφέλη τα πρώτα πέντε χρόνια λειτουργίας τους, ενώ έχει αποφέρει περίπου 2,5 δισ. ευρώ επιπλέον έσοδα μέσω περιορισμού της φοροδιαφυγής.

Νέα έργα 3,5 δισ. ευρώ

Μόνο για έργα του Δημοσίου από το 2019 μέχρι σήμερα, οι εταιρίες τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών έχουν υπογράψει συμβάσεις που ξεπερνούν τα 4,3 δισ. ευρώ για έργα σε όλο το φάσμα του δημόσιου τομέα, κάποια από τα οποία έχουν ολοκληρωθεί, ενώ άλλα βρίσκονται σε φάση υλοποίησης. Επίσης υπολογίζεται ότι συνολικά ως το 2027 οι εταιρείες του κλάδου μπορούν να διεκδικήσουν έργα συνολικού προϋπολογισμού άνω των 3,5 δισ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης (RRF) και το ΕΣΠΑ!

Η πρωτογενής έρευνα που διενεργήθηκε από την Deloitte σε περίπου 200 στελέχη του κλάδου Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών αναδεικνύει ως κύριες τεχνολογικές προτεραιότητες για την επόμενη τριετία την Τεχνητή Νοημοσύνη (30%), την Κυβερνοασφάλεια (18%) και το Cloud (13%). Παράλληλα, το Διαδίκτυο των Πραγμάτων (6%) και τα Μεγάλα Δεδομένα (10%) επισημαίνονται ως τομείς με σημαντικές δυνατότητες.

Προβλέψεις μεγέθους κλάδου

Πηγή: Έρευνα Deloitte

Σύμφωνα με την εν λόγω έρευνα, ο κλάδος έχει τη δυνατότητα να στηρίξει τον ψηφιακό μετασχηματισμό όλων των κλάδων, ενώ οι μεγαλύτερες ανάγκες εντοπίζονται στην υγεία (20%), στην ενέργεια (15%) και στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες (11%).

Deals

Μπροστά σε αυτές τις προοπτικές η τάση συγκέντρωσης που υπάρχει στην αγορά και έχει ενταθεί τα τελευταία δύο χρόνια αναμένεται να συνεχιστεί και το 2025. Ήδη η χρονιά ξεκίνησε με τις Entersoft και SoftOne να συγχωνεύονται, ενώ η Epsilon Net μέσα στο 2024 μετά από συμφωνία που επιτεύχθηκε τον Απρίλιο, τέθηκε κάτω από την «ομπρέλα» του αμερικανικού fund General Atlantic, που διαχειρίζεται ένα ενεργητικό της τάξεως των 84 δισ. δολ. Επίσης, η Byte τέθηκε υπό τον Ομιλο Ideal Holding, ενώ ζυμώσεις είναι σε εξέλιξη και σε άλλες εταιρείες του κλάδου, κυρίως στην κατεύθυνση της συνένωσης δυνάμεων. Κι αυτό σε μία προσπάθεια όχι μόνο διεκδίκησης μεγαλύτερου κομματιού στην πίτα της ελληνικής αγοράς, αλλά και επιδιώκοντας καλύτερους όρους στην προσπάθεια εξωστρέφειας που κάνουν ή θέλουν να κάνουν ελληνικές εταιρείες πληροφορικής.

Σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς σήμερα πέντε είναι τα βασικότερα κίνητρα που θα κινητοποιήσουν τις εξαγορές και συγχωνεύσεις στον κλάδο:

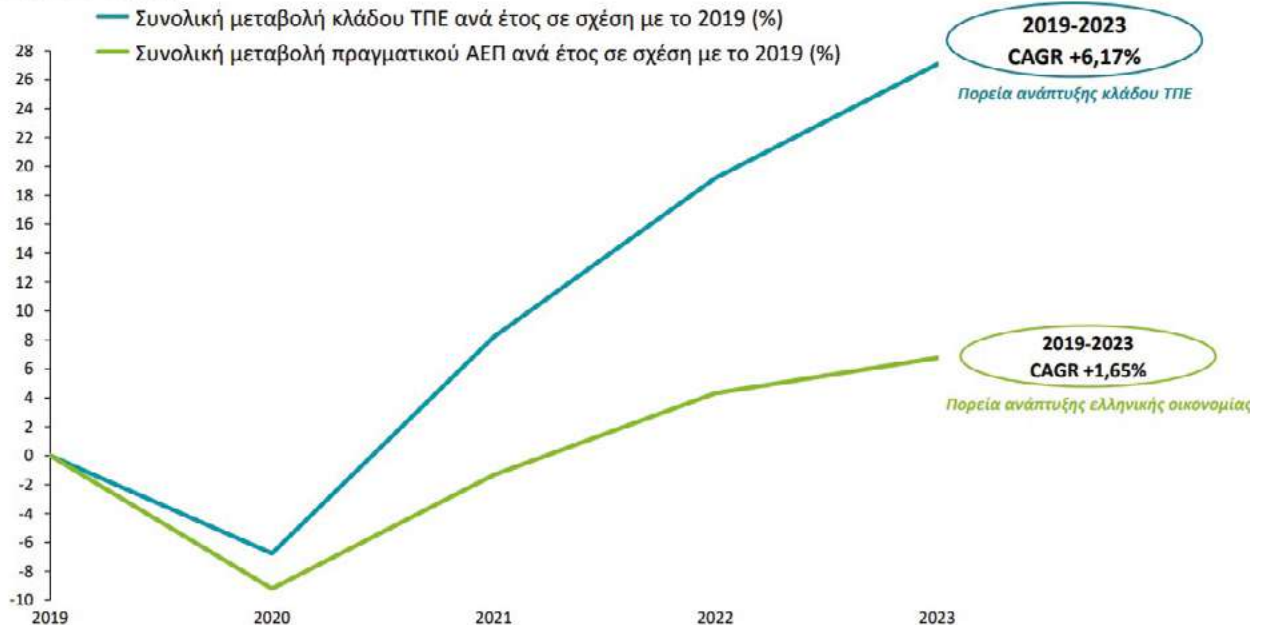
- Ο πολύ μεγάλος όγκος εργασιών και οι υψηλές κερδοφορίες που έχουν «κλειδώσει» οι εταιρείες πληροφορικής για την επόμενη διετία-τρίετία.
- Η πρόθεση των εταιρειών μέσα από την πολιτική των εξαγορών να διευρύνουν την γκάμα των προσφερόμενων λύσεων τους και να εκμεταλλευθούν συνέργειες.
- Η εξασφάλιση πρόσθετων πηγών κερδοφορίας που θα συμβάλλουν στη διατήρηση πολύ ικανοποιητικών επιδόσεων ακόμη και μετά την ολοκλήρωση της απορρόφησης των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης.
- Οι υψηλές τρέχουσες αποτιμήσεις που αποτελούν κίνητρο για τους πωλητές.
- Η έλλειψη διαδοχής σε μία σειρά μικρότερων οικογενειακών επιχειρήσεων του κλάδου.

Υποδομές

Βέβαια, παρά τη δυναμική του, ο κλάδος αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις όπως η έλλειψη ταλέντου, οι ανεπαρκείς υποδομές και οι κανονιστικοί περιορισμοί. Στο επίπεδο των υποδομών το 2025 φαίνεται ότι θα είναι έτος ορόσημο, κυρίως σε ό,τι αφορά τη δημιουργία νέων data centers. Κι αυτό, καθώς πολλές από τις επενδύσεις που έχουν εξαγγελθεί αναμένεται να μπουν στα σκαριά, άλλες, που κυοφορούνται εδώ και μήνες, αναμένεται να ανακοινωθούν και επίσημα, και όσες ήδη τρέχουν να σημειώνουν σημαντική πρόοδο. Μάλιστα φαίνεται πως αυτή τη χρονιά οι επενδύσεις σε data

Ρυθμός ανάπτυξης κλάδου

Ο ρυθμός ανάπτυξης του κλάδου ΤΠΕ την τελευταία πενταετία είναι περίπου τετραπλάσιος από τον ρυθμό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας

Πηγή: Έρευνα Deloitte

centers θα ακολουθήσουν την «οδό της αποκέντρωσης» και θα βγουν εκτός Αττικής και εκτός αστικού ιστού. Προς αυτή την κατεύθυνση, της αποκέντρωσης, στοχεύει και ο ενεργειακός χάρτη του ΑΔΜΗΕ, ο οποίος φιλοδοξεί να βάλει τέλος στην άναρχη χωροθέτηση των data centers, μέσω του εξορθολογισμού της ανάπτυξής τους σε περιοχές που μπορούν να σηκώνουν μεγάλα ενεργειακά φορτία.

Ένα από τα πλέον φιλόδοξα σχέδια είναι και αυτό που ανακοινώθηκε πιο πρόσφατα, η συμφωνία που έχουν συνάψει ο ΑΔΜΗΕ και η Serverfarm, εταιρεία διαχείρισης κέντρων δεδομένων με ηγετική θέση στην παγκόσμια αγορά. Η συμφωνία αφορά τη δημιουργία της κοινοπραξίας Gemini, με στόχο την ανάπτυξη και λειτουργία υπερασύγχρονων hyperscale-ready data centers, με τη δημιουργία εγκαταστάσεων συνολικής ισχύος έως 130 MW.

Στο ίδιο πλαίσιο, την ίδρυση της κοινοπραξίας Data In Scale για την ανάπτυξη ενός υπερασύγχρονου κέντρου δεδομένων στα Σπάτα ανακοίνωσαν ο όμιλος της ΔΕΗ και η EDGNEX Data Centers της DAMAC. Επίσης, η εταιρεία επενδύσεων Dromeus Capital ανακοίνωσε τη συνεργασία της με την Apto για την εγκατάσταση data centers στην περιοχή των Σπατών για μία αντίστοιχη επένδυση 300 εκατ. ευρώ. Παράλληλα, η γαλλική Data 4 θεμελίωσε το πρώτο από δύο data centers που θα δημιουργήσει σε πρώτη φάση στα Σπάτα. Και βέβαια

αναμένεται να προχωρήσουν και τα υπόλοιπα μεγάλα, γνωστά έργα, όπως αυτό της Microsoft, τα νέα data centers της Digital Realty κ.ο.κ..

Η προοπτική

Σε κάθε περίπτωση ο κλάδος της Πληροφορικής, όπως διαπιστώνει και η έρευνα της Deloitte, μπορεί να εξελιχθεί σε βασικό πυλώνα της ελληνικής οικονομίας, αν ξεπεράσει και τις προκλήσεις, με τις ευκαιρίες που διαμορφώνονται να είναι σημαντικές.

Η μελέτη προτείνει τέσσερις βασικούς άξονες για τη μελλοντική ανάπτυξη του κλάδου:

- **Διεθνοποίηση:** Ενίσχυση των εξαγωγών και δημιουργία διεθνών κέντρων, όπως data centers.
- **Επένδυση στην Καινοτομία:** Στήριξη της ανάπτυξης καινοτομικών λύσεων για εθνικές ανάγκες, όπως η κυβερνοασφάλεια και η άμυνα.
- **Ανθρώπινο Δυναμικό:** Προσέλκυση ταλέντου από το εξωτερικό και δημιουργία νέων μεταπτυχιακών προγραμμάτων στον τομέα των ΤΠΕ.
- **Ψηφιακή Οικονομία:** Καλλιέργεια μιας «ψηφιακής» κουλτούρας με πλήρη ψηφιοποίηση του δημόσιου τομέα.

Της Εύης Παπαδοσηφάκη

Οι παράγοντες που οδήγησαν σε πτώση των εξαγωγών το ενδεκάμηνο του 2024

Αυξητικές τάσεις εξαγωγών καταγράφονται τον Νοέμβριο σε 6 από τους 10 κυριότερους κλάδους προϊόντων, σύμφωνα με ανάλυση του Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων και του Κέντρου Εξαγωγικών Ερευνών και Μελετών (ΚΕΕΜ), επί των προσωρινών στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ. Ωστόσο, συνολικά, οι εξαγωγές κατά τον Νοέμβριο του 2024 υποχώρησαν και μειώθηκαν κατά 279.7 εκατ. ευρώ ή κατά -6,5%. Δηλαδή διαμορφώθηκαν σε 4,02 δισ. ευρώ έναντι 4,30 δισ. ευρώ κατά τον ίδιο μήνα του έτους 2023. Ταυτόχρονα, εάν από την ανάλυση εξαιρεθούν τα πετρελαιοειδή, προκύπτει αύξηση (5,2%) για πέμπτο συνεχόμενο μήνα, με αποτέλεσμα οι εξαγωγές να εμφανίζονται να αγγίζουν τα 3,16 δισ. ευρώ από 3 δισ. ευρώ. Δηλαδή, σύμφωνα με τη συγκεκριμένη ανάλυση των στοιχείων, οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 157,5 εκατ. ευρώ.

Από την άλλη πλευρά, οι εισαγωγές αυξήθηκαν τον Νοέμβριο του 2024 κατά 221,9 εκατ. ευρώ ή κατά 3,2% και άγγιξαν τα 7,21 δισ. ευρώ έναντι 6,98 δισ. ευρώ κατά τον ίδιο μήνα του έτους 2023. Εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών, οι εισαγωγές αγαθών διαμορφώθηκαν σε 5,48 δισ. ευρώ από 5,22 δισ. ευρώ, δηλαδή διευρύνθηκαν κατά 256,6 εκατ. ευρώ ή κατά 4,9%.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω κινήσεων, το εμπορικό έλλειμμα διογκώθηκε τον εξεταζόμενο μήνα του 2024 κατά 501,6 εκατ. ευρώ ή κατά 18,7%, στα 3,18 δισ. ευρώ από 2,68 δισ. ευρώ τον αντίστοιχο μήνα του 2023. Χωρίς τα πετρελαιοειδή, όμως, καταγράφεται αισθητά μικρότερη αύξηση του εμπορικού ελλείμματος, μόλις κατά 99,1 εκατ. ευρώ (4,5%).

Όσον αφορά τις εξαγωγές συνολικά, στο διάστημα Ιανουαρίου - Νοεμβρίου υποχώρησαν και σε αυτή την περίπτωση (-3%) και άγγιξαν τα 45,87 δισ. ευρώ από 47,28 δισ. ευρώ, μειώθηκαν δηλαδή κατά 1,41 δισ. ευρώ, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2023.

Χωρίς τα πετρελαιοειδή, οι εξαγωγές για το ενδεκάμηνο του 2024 με τη συνεχόμενη αύξηση των τελευταίων πέντε μηνών διαμορφώθηκαν στα 33,08 δισ. ευρώ από 32,68 δισ. ευρώ, δηλαδή είναι ελαφρώς αυξημένες κατά 401,6 εκ. ευρώ ή κατά 1,2%.

Οι εισαγωγές (συμπεριλαμβανομένων των πετρελαιοειδών) στην περίοδο Ιανουαρίου – Νοεμβρίου 2024 αυξήθηκαν ελαφρώς, καθώς διευρύνθηκαν κατά 1,43 δισ. ευρώ ή κατά 1,9%, με τη συνολική τους αξία να διαμορφώνεται στα 77,38 δισ. ευρώ έναντι 75,95 δισ. ευρώ κατά την αντίστοιχη περίοδο του 2023. Εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών, οι εισαγωγές αυξήθηκαν με ελαφρώς πιο έντονο ρυθμό και άγγιξαν τα 58,40 δισ. ευρώ από 56,17 δισ. ευρώ, δηλαδή ενισχύθηκαν κατά 2,22 δισ. ευρώ ή κατά 4%.

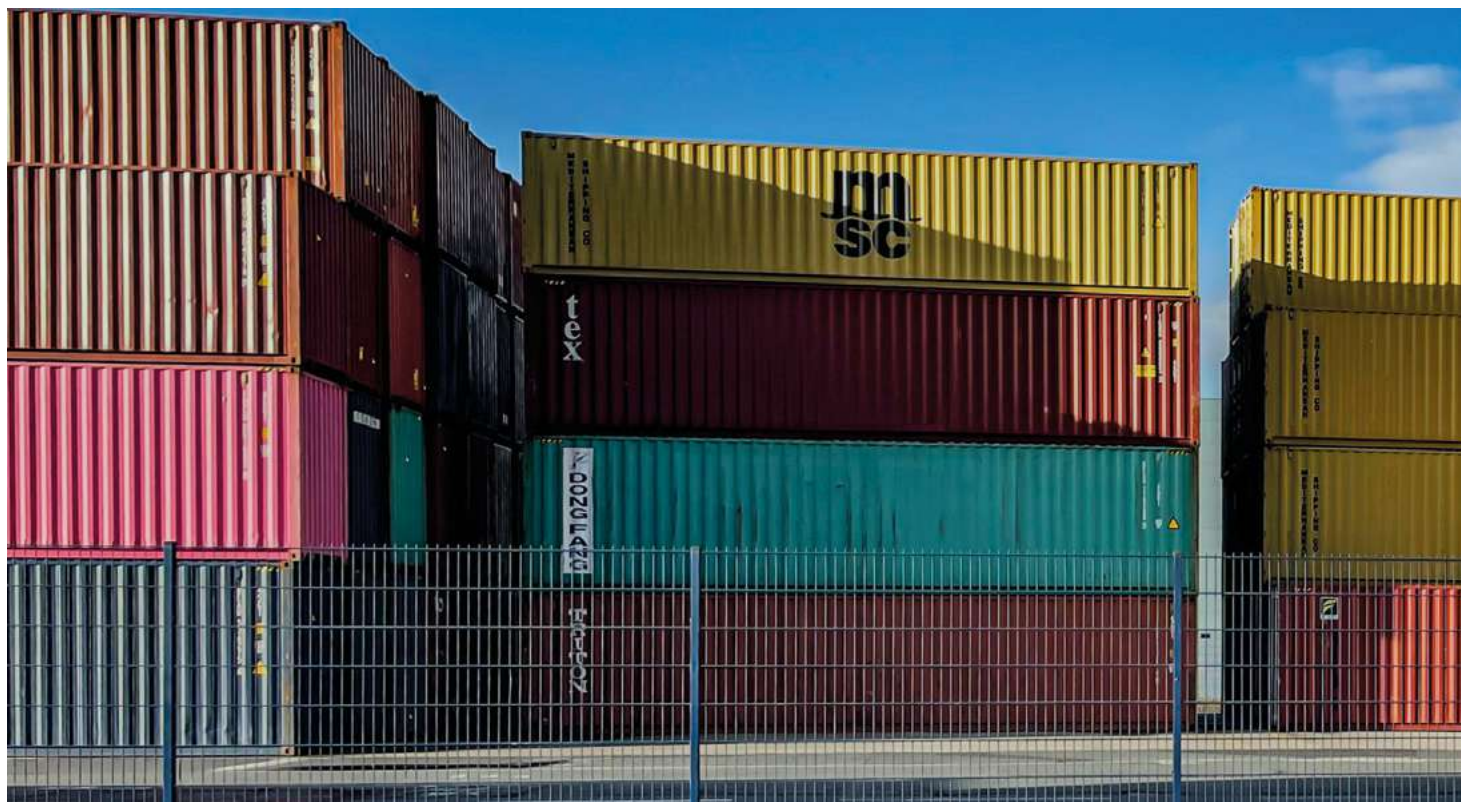
Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, το εμπορικό έλλειμμα στο διάστημα Ιανουαρίου - Νοεμβρίου του 2024 αυξήθηκε κατά 2,84 δισ. ευρώ ή κατά 9,9%, στα 31,51 δισ. ευρώ από 28,67 δισ. ευρώ το δεκάμηνο του 2023. Χωρίς τα πε-

τρελαιοειδή, το εμπορικό έλλειμμα αυξήθηκε με ελαφρώς μικρότερο ρυθμό και άγγιξε τα 25,31 δισ. ευρώ από 23,49 δισ. ευρώ, δηλαδή διογκώθηκε κατά 1,82 δισ. ευρώ ή κατά 7,8%.

Η πορεία των εξαγωγών ανά γεωγραφική περιοχή

Όσον αφορά στην πορεία των εξαγωγών ανά γεωγραφικές περιοχές, τον Νοέμβριο του 2024 παρατηρείται στασιμότητα των αποστολών προς τις χώρες της ΕΕ (0,3%), ενώ αισθητή είναι η πτώση προς τις Τρίτες Χώρες (-14,3%). Όταν, όμως, εξαιρεθούν τα πετρελαιοειδή, η εικόνα αλλάζει εντελώς, οι εξαγωγές προς τις Χώρες της ΕΕ καταγράφουν άνοδο (5,4%), όπως και οι εξαγωγές προς τις Τρίτες Χώρες (5%), σε σχέση με τον αντίστοιχο περσινό μήνα.

Αναφορικά με το ποσοστό των εξαγωγών που κατευθύνονται στις αγορές των κρατών-μελών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των πετρελαιοειδών, αυτό αυξήθηκε κατά 3,8 μονάδες και άγγιξε το 57,4% έναντι 53,6% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα το 2023. Αντιστρόφως ανάλογη είναι η εικόνα που καταγράφεται για το ποσοστό των εξαγωγών προς τις Τρίτες Χώρες, που διαμορφώθηκε στο 42,6% έναντι 46,4%. Χωρίς τα πετρελαιοειδή, το μερίδιο των εξαγωγών προς τις χώρες της ΕΕ διαμορφώνεται στο 64,8% και των Τρίτων Χωρών στο 35,2%.

Εξετάζοντας την κατανομή των εξαγωγών για το διάστημα Ιανουαρίου - Νοεμβρίου του 2024, διαπιστώνεται ότι η συνολική αξία των εξαγωγών, συμπεριλαμβανομένων των πετρελαιοειδών, υποχώρησε προς τις Χώρες της ΕΕ (-6,6%), ενώ προς τις Τρίτες Χώρες αυξήθηκε ελαφρώς (2%). Χωρίς τα πετρελαιοειδή, οι εξαγωγές και πάλι περιορίζονται προς τις Χώρες της ΕΕ (-1,2%) ενώ διευρύνονται προς τις Τρίτες Χώρες, (6,1%).

Η πορεία ανά κλάδο

Σχετικά με τις μεγάλες κατηγορίες προϊόντων, τον Νοέμβριο του 2024 καταγράφονται αυξητικές τάσεις σε 6 από τους 10 κυριότερους κλάδους προϊόντων.

Πιο συγκεκριμένα, ποσοστιαία άνοδος καταγράφεται στις ακόλουθες κατηγορίες: Τρόφιμα (13,2%), Χημικά (11,9%), Πρώτες Ύλες (7,4%), Λάδια (56%), Ποτά & Καπνός (0,9%) και των χαμηλών σε αξία εξαγωγών Εμπιστευτικών Προϊόντων (7,1%), σε σχέση με τον περσινό Νοέμβριο.

Σημαντικά, όμως, μειωμένες εμφανίζονται και εκείνες των Πετρελαιοειδών-Καυσίμων (-24,2%), των Βιομηχανικών (-9%), των Μηχανημάτων (-14%) και των Διαφόρων Βιομηχανικών (-4,3%), σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2023.

Εξετάζοντας το ενδεκάμηνο Ιανουαρίου – Νοεμβρίου 2024, πτώση καταγράφουν οι εξαγωγές των 6 από τις 10 μεγάλες κατηγορίες προϊόντων: Πετρελαιοειδή-Καύσιμα

(-10%), Βιομηχανικά (-1,4%), Μηχανήματα (-3,1%), Διάφορα Βιομηχανικά (-1,7%), καθώς και οι μικρότερες σε αξία εξαγωγές των κατηγοριών Λάδια κατά -27,9% και Εμπιστευτικά Προϊόντα κατά -6,2%.

Παράλληλα, όμως, αυξημένες εμφανίζονται εκείνες των Τροφίμων (8,6%), Χημικών (2,1%), των Πρώτων Υλών (5,7%) και των Ποτά & Καπνός (+9,4%), σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό ενδεκάμηνο.

Ο Πρόεδρος του Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων, κ. Αλκιβιάδης Καλαμπόκης, σχολιάζοντας τα παραπάνω ανέφερε: «Οι γεωπολιτικές συνθήκες και άλλοι παράγοντες έχουν οδηγήσει σε πτώση των εξαγωγών μας το ενδεκάμηνο του 2024. Ο 5ος συνεχόμενος μήνας με αύξηση των εξαγωγών, χωρίς πετρελαιοειδή, κατά 5,2% και σε σύνολο ενδεκάμηνου κατά 1,2% δεν ήταν ικανός να ανακόψει τη συνεχιζόμενη πτώση των εξαγωγών με πετρελαιοειδή. Στο ενδεκάμηνο έχουμε μεγέθυνση της απώλειας στο -3%, με πετρελαιοειδή, από -2,6% που ήταν στο δεκάμηνο, με αποτέλεσμα την περαιτέρω διεύρυνση του ελλείμματος σε 9,9% από 8,9% στο δεκάμηνο του 2024. Ο Δεκέμβριος, άνευ απροόπτου, δεν αναμένεται να ανατρέψει την τελική εικόνα του έτους».

Του Κώστα Βουτσαδάκη

Οι προοπτικές στον ενεργειακό τομέα το 2025

Η λήψη απόφασης για την πραγματοποίηση ή μη ερευνητικών γεωτρήσεων για υδρογονάνθρακες, η περαιτέρω ενίσχυση της συμμετοχής των ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο και η προσθήκη της τεχνολογίας της αποθήκευσης μεγάλης κλίμακας στο ηλεκτρικό σύστημα είναι οι βασικές εξελίξεις που αναμένονται στον ενεργειακό τομέα το 2025. Παράλληλα, στον βαθμό που συνεχίζονται οι πόλεμοι στην Ουκρανία και τη Μ. Ανατολή, παραμένει και η αβεβαιότητα στις διεθνείς αγορές, με σημαντικές διακυμάνσεις κατά περιόδους στις τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου.

Στον τομέα των ερευνών για υδρογονάνθρακες αναμένεται μέσα στη χρονιά η ολοκλήρωση της ερμηνείας των δεδομένων που έχουν συλλεγεί από τις σεισμικές έρευνες στις περιοχές που είχαν παραχωρηθεί σε επενδυτές τα προηγούμενα χρόνια. Σύμφωνα με την αρμόδια αρχή,

την Ελληνική Διαχειριστική Εταιρεία Υδρογονανθράκων και Ενεργειακών Πόρων, υπάρχουν οκτώ ενεργές συμβάσεις έρευνας και παραγωγής υδρογονανθράκων στην Ελλάδα, με τη συμμετοχή σημαντικών επενδυτών όπως η ExxonMobil, η HELLENiQ ENERGY και η Energean. Η περιοχή του Πρίνου βρίσκεται σε φάση παραγωγής, το Κατάκολο σε φάση ανάπτυξης, ενώ έξι ακόμη περιοχές βρίσκονται σε φάση έρευνας: μία στη χερσαία περιοχή των Ιωαννίνων, τρεις θαλάσσιες περιοχές στο Ιόνιο Πέλαγος (Μπλοκ 2, Μπλοκ 10, Μπλοκ Ιονίου), και δύο θαλάσσιες περιοχές στην Κρήτη (Δυτικά της Κρήτης, Νοτιοδυτικά της Κρήτης).

Το στοίχημα της μετατροπής της Ελλάδας σε εξαγωγέα ενέργειας ισχύει και για τον τομέα των ανανεώσιμων πηγών, η ανάπτυξη των οποίων τα τελευταία χρόνια ήταν θεαματική, τοποθετώντας την Ελλάδα στις κορυφαίες θέσεις διεθνώς ως προς τη συμμετοχή των ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του greentank, ήδη τον Νοέμβριο του 2024 σημειώθηκε ρεκόρ μηνιαίων καθαρών εξαγωγών για τη χώρα (646 GWh). Όπως επισημαίνεται στη σχετική ανάλυση, με 23,326 GWh τους πρώτους έντεκα

μήνες του έτους, οι ΑΠΕ (χωρίς τα μεγάλα υδροηλεκτρικά) βρέθηκαν στην πρώτη θέση της ηλεκτροπαραγωγής. Η καθαρή ενέργεια κάλυψε τους πρώτους έντεκα μήνες του έτους λίγο περισσότερη από τη μισή ζήτηση (50,9%), ενώ σχεδόν ίδιο ήταν το μερίδιό της στην ηλεκτροπαραγωγή (51%). Οι ΑΠΕ (αιολικά και φωτοβολταϊκά) κυριάρχησαν στην κάλυψη της ζήτησης με μερίδιο 44,6%, ενώ τα μεγάλα υδροηλεκτρικά είχαν μερίδιο 6,2%.

Στη δεύτερη θέση βρέθηκε το ορυκτό αέριο (19,130 GWh), το οποίο απέχει μόλις 837 GWh από το ιστορικό υψηλό του ενδεκάμηνου του 2021 (19,968 GWh). Με 3,631 GWh το πετρέλαιο στα μη διασυνδεδεμένα νησιά κατατάχθηκε στην τρίτη θέση, με μικρή σχετικά διαφορά από τα μεγάλα υδροηλεκτρικά (3,258 GWh), που βρέθηκαν στην τέταρτη θέση. Στην πέμπτη θέση με 2,796 GWh ακολούθησε ο λιγνίτης, σημειώνοντας ιστορικό χαμηλό παραγωγής τους πρώτους έντεκα μήνες του έτους. Τη μικρότερη συνεισφορά στην κάλυψη της ζήτησης τους πρώτους έντεκα μήνες του 2024 είχαν οι καθαρές εισαγωγές, με μόλις 106 GWh. Ήταν οι χαμηλότερες της τελευταίας δεκαετίας για αυτή την περίοδο, με πολύ μεγάλη διαφορά από το προηγούμενο χαμηλό του 2022 (3,192 GWh).

Το μερίδιο των ΑΠΕ θα ήταν ακόμα μεγαλύτερο, αν δεν υπήρχαν περικοπές της παραγωγής πράσινης ενέργειας που ενεργοποιούνται κατά τις περιόδους που δεν υπάρχει επαρκής ζήτηση για την απορρόφησή της. Τους πρώτους έντεκα μήνες του έτους περικόπηκαν 847 GWh ΑΠΕ, που αντιστοιχούν στο 3,5% της συνολικής παραγόμενης ενέργειας από ΑΠΕ στο ίδιο χρονικό διάστημα. Η αποφυγή αυτών των περικοπών θα μπορούσε να εξαλείψει είτε τις εισαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας στη χώρα είτε τη χρήση ορυκτού αερίου, συνεισφέροντας έτσι στη μείωση των τιμών στη χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Μια από τις λύσεις στο πρόβλημα των περικοπών πράσινης ενέργειας, οι οποίες θα αυξάνονται στον βαθμό που προστίθενται νέες μονάδες παραγωγής από ΑΠΕ χωρίς αντίστοιχη αύξηση της ζήτησης, είναι η αποθήκευση ενέργειας σε μπαταρίες μεγάλης κλίμακας. Οι πρώτες μονάδες αποθήκευσης που προκρίθηκαν από τους σχετικούς διαγωνισμούς, οι οποίοι ολοκληρώθηκαν το προηγούμενο διάστημα, θα πρέπει - αν δε δοθεί παράταση - να τεθούν σε λειτουργία ως το τέλος του έτους, απορροφώντας το πλεόνασμα της παραγόμενης ενέργειας και αποδίδοντάς το στο δίκτυο τις ώρες που η ζήτηση αυξάνεται, ενώ η παραγωγή των ΑΠΕ φθίνει, συμβάλλοντας έτσι στη συγκράτηση των τιμών.

Χροιά εξέλιξεων στην έρευνα εντοπισμού κοιτασμάτων υδρογονανθράκων

Κίνηση υψηλής γεωστρατηγικής σημασίας χαρακτηρίζεται από διπλωματικές πηγές και παράγοντες της αγοράς η εκδήλωση ενδιαφέροντος της Chevron για έρευνες εντοπισμού πιθανών κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή νοτιοδυτικά της Πελοποννήσου και έως δυτικά της Κρήτης, που συνορεύει με τα θαλάσσια οικοπέδα αντίστοιχου διαγωνισμού του 2014.

Η δεύτερη παγκοσμίως αμερικανική εταιρεία στο χώρο του upstream έρχεται στην Ελλάδα μετά την ExxonMobil η οποία ήδη διεξάγει έρευνες στις θαλάσσιες περιοχές «Δυτικά της Κρήτης» και «Νοτιοδυτικά της Κρήτης». Το block «Νότια της Πελοποννήσου» γεινιάζει με τα δύο της Κρήτης. Το πεδίο των ερευνών για υδρογονάνθρακες αυξάνεται κατά 25%, ανεβάζοντας ταυτόχρονα το ποσοστό πιθανοτήτων εντοπισμού στόχων με κοιτάσματα φυσικού αερίου.

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας αποδέχεται αυτή την εκδήλωση ενδιαφέροντος από τη Chevron και εκκίνησε τις διαδικασίες με την έκδοση απόφασης, που προβλέπει την ακριβή έκταση και την άμεση προκήρυξη διεθνούς διαγωνισμού, ενώ στο αμέσως προσεχές χρονικό διάστημα θα αξιολογηθεί και η χωρική επέκταση των ερευνών.

Παράλληλα, η Ελληνική Διαχειριστική Εταιρεία Υδρογονανθράκων και Ενεργειακών Πόρων (ΕΔΕΥΕΠ) καταθέτει και τη σχετική Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Καύσιμο γέφυρα

Η απόφαση της κυβέρνησης να εντάξει και τη Chevron στο πεδίο της έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων εδράζεται στην παραδοχή πως το φυσικό αέριο – που πιθανόν εντοπιστεί, εξορυχθεί και στη συνέχεια εξαχθεί – αποτελεί κρίσιμο καύσιμο-γέφυρα για την Ευρώπη μέχρι το 2050, ενώ για τον υπόλοιπο πλανήτη και πέραν του 2050.

Και το σκεπτικό της κυβέρνησης καταλήγει: «Συνεπώς, η αξιοποίηση δυτικών εγχώριων κοιτασμάτων είναι ενεργειακά, οικονομικά και κοινωνικά μεγάλης σημασίας για μια οικονομικά βιώσιμη πράσινη μετάβαση».

Η Chevron και η ExxonMobil

Το ενδιαφέρον της Chevron, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι

ήδη δραστηριοποιείται στη χώρα μας η ExxonMobil, σηματοδοτεί την ταυτόχρονη παρουσία δύο ενεργειακών κολοσσών και ενισχύει την πεποίθηση πως η Ελλάδα μπορεί να παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο στην παγκόσμια αγορά ενέργειας και επιβεβαιώνει ότι η χώρα μας αποτελεί έναν ελκυστικό επενδυτικό προορισμό.

Επιπλέον, αποτελεί μία ακόμη έμπρακτη αναγνώριση της στρατηγικής της ελληνικής κυβέρνησης, του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και της Ελληνικής Διαχειριστικής Εταιρείας Υδρογονανθράκων και Ενεργειακών Πόρων για την εκμετάλλευση των δυτικών αποθεμάτων φυσικού αερίου της χώρας μας, προς όφελος της ενεργειακής ανεξαρτησίας και ασφάλειας της χώρας, αλλά και της εθνικής μας οικονομίας.

Το Εθνικό θαλάσσιο πάρκο Ιονίου

Είναι σημαντικό ότι η παραπάνω εξέλιξη γίνεται με παράλληλη φροντίδα από πλευράς περιβαλλοντικού αποτυπώματος, ώστε να παράγεται όχι μόνο ενεργειακό, αλλά και μείζον περιβαλλοντικό όφελος για τη χώρα.

Πρώτον, απελευθερώνονται ήδη αδειοδοτημένες θαλάσσιες περιοχές έρευνας υδρογονανθράκων στο Ιόνιο Πέλαγος, οι οποίες θα διευρύνουν χωρικά και θα καταστήσουν συνεχές το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο του Ιονίου, για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων του.

Η σχετική μελέτη, η οποία πλησιάζει στην ολοκλήρωσή της, αφορά στον θαλάσσιο χώρο που ξεκινά από τα Αντικύθηρα, καλύπτοντας μια συνεχή θαλάσσια ζώνη κατά μήκος των νότιων και δυτικών ακτών της Πελοποννήσου, έως τις Ζάκυνθο, Κεφαλονιά, Ιθάκη και Λευκάδα και περιλαμβάνει τις περιβαλλοντικά σημαντικές νήσους των Στροφάδων. Για την απελευθέρωσή των αποσπασθέντων τμημάτων έχει ήδη υπάρξει συμφωνία με τη μισθώτρια εταιρεία.

Δεύτερον, σε συνεργασία με την ανάδοχο εταιρεία η παραχώρηση «Κατάκολο» που αφορά σε μικρό κοίτασμα πετρελαίου κοντά στη δυτική ακτή της Πελοποννήσου πρόκειται να απελευθερωθεί και να συμπεριληφθεί στο νέο Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο.

Ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Θόδωρος Σκυλακάκης, δήλωσε: «Το επενδυτικό ενδιαφέρον μίας ακόμη

εταιρείας παγκοσμίου κύρους, όπως η αμερικανική Chevron, υπογραμμίζει την εμπιστοσύνη της διεθνούς επενδυτικής κοινότητας στην κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη, ενώ αναδεικνύει για ακόμη μία φορά τις δυνατότητες της Ελλάδας να εξελιχθεί σε περιφερειακό ενεργειακό κόμβο και να διασφαλίσει την ενεργειακή της ανεξαρτησία. Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον Διευθύνοντα Σύμβουλο της ΕΔΕΥΕΠ, κ. Αριστοφάνη Στεφάτο, και στον Γενικό Γραμματέα Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων, κ. Πέτρο Βαρελίδη, καθώς και στις ομάδες τους, για τη συστηματική και συνεπή εργασία τους για να επιτευχθεί το σημερινό αποτέλεσμα».

Νότια της Πελοποννήσου

Η Ελληνική Διαχειριστική Εταιρεία Υδρογονανθράκων και Ενεργειακών Πόρων (ΕΔΕΥΕΠ) υπέβαλε, σύμφωνα με τις προβλέψεις του νόμου Ν.2289/1995, εισήγηση προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) αναφορικά με την εκκίνηση διαδικασίας αδειοδότησης νέων περιοχών για την ανάθεση αποκλειστικών δικαιωμάτων έρευνας και παραγωγής υδρογονανθράκων. Η εισήγηση έγινε αποδεκτή με την από 21.01.2025 υπ' αριθμόν 7032/417 απόφαση του Υπουργείου. Συγκεκριμένα, η ΕΔΕΥΕΠ εισηγήθηκε την αποδοχή, από πλευράς ελληνικής Πολιτείας, της εκδήλωσης ενδιαφέροντος που κατέθεσαν οι εταιρείες Chevron και HELLENiQ Energy για τις περιοχές «Νότια της Πελοποννήσου» και «Μπλοκ Α2». Η εισήγηση της ΕΔΕΥΕΠ αφορά επίσης τα ακριβή όρια των νέων περιοχών και τη διαγωνιστική διαδικασία που θα ακολουθηθεί, προκειμένου να εκδοθούν οι απαραίτητες υπουργικές αποφάσεις.

Η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Επιπλέον, κατατέθηκε από την ΕΔΕΥΕΠ στη Διεύθυνση Περιβαλλοντικών Αδειοδοτήσεων (ΔΙΠΑ) του ΥΠΕΝ και η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση στις νέες περιοχές ερευνών. Η περιοχική μελέτη αφορά μία στενή θαλάσσια ζώνη που εκτείνεται ανάμεσα στα νοτιοδυτικά και νότια της Πελοποννήσου, και

στα δυτικά της Κρήτης, μεταξύ περιοχών που διαθέτουν ήδη περιβαλλοντικούς όρους, όπως είχαν εκδοθεί κατά την ένταξή τους στους διεθνείς διαγωνισμούς παραχωρήσεων του 2014 και του 2018.

Ο Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΔΕΥΕΠ, Αριστοφάνης Στεφάτος, υπογράμμισε τη σημασία των πρόσφατων εξελίξεων: «Η εκδήλωση ενδιαφέροντος των εταιρειών Chevron και HELLENiQ Energy για νέες θαλάσσιες περιοχές έρευνας και παραγωγής υδρογονανθράκων αποτελεί μία πολύ σημαντική και χρονικά κρίσιμη εξέλιξη. Μετά την επιτυχημένη ολοκλήρωση της πρώτης φάσης των ερευνητικών προγραμμάτων στα 'Νοτιοδυτικά της Κρήτης' από την ExxonMobil, στα 'Μπλοκ 10' και 'Ιόνιο' από την HELLENiQ Energy, καθώς και στο 'Μπλοκ 2' από την Energean, το ενδιαφέρον για νέες περιοχές επιβεβαιώνει τις εκτιμήσεις μας ότι η Ελλάδα διαθέτει σημαντικές προοπτικές για την ανακάλυψη οικονομικά εκμεταλλεύσιμων κοιτασμάτων φυσικού αερίου».

Ο διεθνής διαγωνισμός

Η ΕΔΕΥΕΠ ολοκληρώνει το σχέδιο πρόσκλησης διεθνούς ενδιαφέροντος για τις περιοχές «Μπλοκ Α2» και «Νότια της Πελοποννήσου» και θα το καταθέσει στο Υπουργείο εντός του μήνα. Έπειτα από τη σχετική έγκριση του ΥΠΕΝ, η πρόσκληση ενδιαφέροντος θα δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ημερομηνία δημοσίευσης της τελευταίας αποτελεί και την ημερομηνία έναρξης του διαγωνισμού, με τα ενδιαφερόμενα μέρη να καλούνται να καταθέσουν δεσμευτική προσφορά εντός 90 ημερών. Μετά το πέρας της καταληκτικής ημερομηνίας, η ΕΔΕΥΕΠ θα προχωρήσει στην αξιολόγηση των προσφορών για να υποβάλει στη συνέχεια τη σχετική εισήγησή της προς το Υπουργείο. Σε σχέση με τα επόμενα βήματα, ο κ. Στεφάτος σημείωσε: «Εργαζόμαστε συστηματικά, και σε στενή συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο, για τη διενέργεια διεθνούς διαγωνισμού υψηλών προδιαγραφών, με σκοπό την επιλογή αναδόχου εντός του τρέχοντος έτους. Στο πλαίσιο της εξαιρετικής συνεργασίας που έχουμε οικοδομήσει κατά τις προπαρασκευαστικές επαφές που προηγήθηκαν, συνεχίζουμε τις συνομιλίες μας με τη Chevron».

Της Νικολέτας Μακρή

Αρχαία Αγορά Αθηνών- Κεραμεικός: Νέες διαδρομές και νέοι χώροι θέασης

Η βελτίωση της προσβασιμότητας των αρχαιολογικών χώρων της Αρχαίας Αγοράς των Αθηνών και του Κεραμεικού είναι ο στόχος του Υπουργείου Πολιτισμού, ο οποίος υλοποιείται με την αποκατάσταση των αρχαίων διαδρομών κίνησης των επισκεπτών, την προσθήκη νέων με πρόβλεψη για ΑμεΑ και εμποδιζόμενα άτομα, καθώς και τη διαμόρφωση νέων χώρων στάσης, ανάπαυσης και θέασης.

Το συνολικό έργο περιλαμβάνει επεμβάσεις προστασίας των μνημείων, αναβάθμισης των εισόδων, διευθέτησης των ομβρίων υδάτων, πυροπροστασίας και αναβάθμισης των αναγκαίων υποδομών εξυπηρέτησης των επισκεπτών. Ο συνολικός προϋπολογισμός φθάνει τα 5.800.000 ευρώ και χρηματοδοτείται από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης, ενώ ο ορίζοντας ολοκλήρωσης προσδιορίζεται προς το τέλος του τρέχοντος έτους.

«Η βελτίωση και η αποκατάσταση του δικτύου κίνησης του κοινού εντός των αρχαιολογικών χώρων της Αρχαίας Αγοράς των Αθηνών και του Κεραμεικού, με ιδιαίτερη μέριμνα για την ανεμπόδιστη πρόσβαση των ΑμεΑ και γενικά των ατόμων με δυσκολίες μετακίνησης σε δυσπρόσιτα σημεία του χώρου, αποτελεί προτεραιότητα για τη σωστή λειτουργία των χώρων και συμφωνεί με τις επιταγές της συμπεριληπτικότητας και του μη αποκλεισμού», τόνισε σε δήλωσή της η Υπουργός Πολιτισμού, κα Λίνα Μενδώνη, αναφερόμενη στο έργο το οποίο στόχο έχει την αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση των διαδρομών επίσκεψης, αναδεικνύοντας το αρχαιολογικό και ιστορικό περιεχόμενο του επισκέψιμου χώρου. Ακολουθούνται οι υφιστάμενες διαδρομές, ενώ το δίκτυο επεκτείνεται σε τμήματα του αρχαιολογικού χώρου που έως σήμερα δεν είναι επισκέψιμα

από το κοινό. Με αυτό τον τρόπο η νέα διαδρομή καλύπτει επαρκέστερα το πολυδιάστατο περιεχόμενο του χώρου. Παράλληλα, δημιουργούνται νέες στάσεις θέασης και διευθετούνται υδραυλικά ζητήματα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις προδιαγραφές για ΑμεΑ, με κατασκευή ραμπών και νέων διαδρομών που συνδέονται με τις υπάρχουσες. Το δίκτυο διαδρομών καλύπτει το σύνολο των μνημειακών ενότητων του χώρου, ενώ συνδέουν τις στάσεις θέασης σε σημαντικά σημεία του αρχαιολογικού χώρου.

Οι διαδρομές και οι οδεύσεις, τις οποίες ακολουθούν, σήμερα, οι επισκέπτες της Αρχαίας Αγοράς, δεν έχουν ενιαίο σχεδιασμό. Με εξαίρεση την καθαρή χάραξη της οδού Παναθηναίων, το σύνολο των υπόλοιπων διαδρομών αναπτύσσεται δυναμικά μέσα από τις αρχαιολογικές ενότητες, με κυρίαρχες εκείνη που οδηγεί στη Στοά του Αττάλου και έμμεσα συνδέεται με την οδό Παναθηναίων, καθώς και εκείνη που οδηγεί στα δυτικά προς τον λόφο του Ναού του Ηφαίστου. Το υπό κατασκευή έργο διαχωρίζει τις διαδρομές σε τρεις ενότητες: Την οδό των Παναθηναίων, τα βασικά αρχαία δίκτυα - Δυτική Οδός, οδός έμπροσθεν της Μέσης Στοάς και Πειραιϊκή Οδός - όπου καταγράφονται ζητήματα κατάστασης διατήρησης, προσπελασιμότητας και συσχέτισης με όμορες αρχαιότητες, και τα σύγχρονα μονοπάτια.

Οι επεμβάσεις έχουν στόχο να εντοπιστούν οι αξίες και τα χαρακτηριστικά του χώρου και των μνημείων, που πρέπει να διασωθούν και να προβληθούν, στο πλαίσιο της διαχείρισης του αρχαιολογικού χώρου. Μέσω των διαδρομών αναδεικνύονται επιμέρους μνημειακά σύνολα και εξασφαλίζεται η μεταξύ τους σύνδεση, προκειμένου ο επισκέπτης

Άποψη του αρχαιολογικού χώρου του Κεραμεικού. Υφιστάμενη κατάσταση με προβλήματα προσβασιμότητας για ΑμεΑ

να κατανοήσει την κλίμακα του χώρου, την πολεοδομική οργάνωση αυτής, καθώς και τη συσχέτισή της με τους όμορους αρχαιολογικούς χώρους.

Αποκαθίσταται το αρχαίο οδικό δίκτυο των διαδρομών κίνησης των επισκεπτών, με παράλληλη πρόβλεψη για ΑμεΑ και εμποδιζόμενα άτομα, ενώ διαμορφώνονται νέοι χώροι στάσης-θέασης. Οι επεμβάσεις αφορούν στο τμήμα του οργανωμένου και επισκέψιμου αρχαιολογικού χώρου που εκτείνεται από την οδό Αδριανού έως τον χωματόδρομο της οδού Αστεροσκοπείου και περιλαμβάνει το Κεντρικό τετράγωνο, τη Βιοτεχνική περιοχή, τον λόφο του Αγοραίου Κολωνού, την περιοχή της Βιβλιοθήκης Πανταίνου και την περιοχή της Βασιλείου Στοάς, νότια των γραμμών του ΗΣΑΠ. Κεντρική ιδέα του σχεδιασμού είναι η αποκατάσταση των αρχαίων διαδρομών - Οδός Παναθηναίων, η Δυτική Οδός, η Νότια Οδός, η Πειραιϊκή Οδός, η Οδός Αρείου Πάγου, η Οδός Μαρμαρογλυπτών, η Ανώτερη Νότια Οδός και

το Άνδριο της Μεσαίας Στοάς - και ο περιορισμός των σύγχρονων μονοπατιών. Έτσι, μπορεί να γίνει πιο κατανοητή η διάρθρωση του χώρου, του αρχαίου οδικού δικτύου και των μνημείων, ενώ, παράλληλα, δημιουργείται μια σαφής πορεία και να επιτυγχάνεται η κυκλική περιήγηση, ώστε η χωρική αφήγηση να είναι άμεση και διδακτική. Τα μονοπάτια που διασχίζουν μνημεία καταργούνται, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο για την αντίληψη του χώρου. Για τη διαμόρφωση των προσπελάσεων και της κυκλοφορίας για εμποδιζόμενα άτομα, προβλέπεται η δημιουργία επιμέρους διαδρομών προς σημαντικά μνημεία, με κατάλληλη δαπεδόστρωση και ράμπες. Δημιουργείται μια κυκλική διαδρομή σε σημαντικά σημεία θέασης και μια διαδρομή πρόσβασης στον Ναό του Ηφαίστου. Νέοι χώροι στάσης δημιουργούνται σε επιλεγμένα σημεία, τόσο στον αρχαιολογικό χώρο, όσο και επί της οδού Αστεροσκοπείου, ενώ προβλέπεται η αναβάθμιση ορισμένων υφιστάμενων στοιχείων του αστικού εξοπλισμού.

Του Σταύρου Βαρδαλά

Ο αναπτυξιακός νόμος και οι μεγάλες επενδύσεις

Ο Νόμος 4487/2022 «Αναπτυξιακός Νόμος – Ελλάδα Ισχυρή Ανάπτυξη» (ΦΕΚ Α/16/4-2-2022) προβλέπει ειδικές ρυθμίσεις προκειμένου να ενισχυθούν οι μεγάλες επενδύσεις.

Έτσι, το άρθρο 98 του Νόμου αυτού αναφέρεται αρχικά στον σκοπό του Νόμου με τον ακόλουθο τρόπο: Σκοπός του παρόντος καθεστώτος είναι η ενίσχυση μεγάλων επενδυτικών σχεδίων που αφορούν σε κλάδους της οικονομίας, προκειμένου, με την υλοποίησή τους, να επιφέρουν σημαντικά αποτελέσματα στις τοπικές οικονομίες.

Το άρθρο 99 προσδιορίζει τα υπαγόμενα επενδυτικά σχέδια και ορίζει ότι:

1. Στο καθεστώς του Υποκεφαλαίου ΙΑ' υπάγονται επενδυτικά σχέδια, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 (που προβλέπει ότι στα καθεστώτα ενισχύσεων του παρόντος υπάγονται επενδυτικά σχέδια όλων των τομέων της οικονομίας, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στο Παράρτημα Α' «Υπαγόμενα και εξαιρούμενα επενδυτικά σχέδια». Τα επενδυτικά σχέδια που υπάγονται στο παρόν μπορούν να λαμβάνουν ενισχύσεις για επιλέξιμες δαπάνες: α. Περιφερειακού χαρακτήρα για αρχική επένδυση, είτε αυτοτελώς, είτε σε συνδυασμό με ενισχύσεις μη περιφερειακού χαρακτήρα των λοιπών τμημάτων του Γ.Α.Κ. και άλλων Κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή β. αποκλειστικά μη περιφερειακού χαρακτήρα από τα υπόλοιπα τμήματα του Γ.Α.Κ. και άλλων Κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε καθεστώτα που προβλέπονται στο Μέρος Β'), ο προϋπολογισμός του συνόλου των επιλέξιμων δαπανών των οποίων υπερβαίνει το ποσό των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ, εξαιρουμένων αυτών που εμπίπτουν στα καθεστώτα ενισχύσεων α) της αγροδιατροφής - πρωτογενούς

παραγωγής και μεταποίησης γεωργικών προϊόντων - αλιείας των άρθρων 65 έως 71, β) της ενίσχυσης τουριστικών επενδύσεων των άρθρων 84 έως 90 και γ) των εναλλακτικών μορφών τουρισμού των άρθρων 91 έως 97.

2. Τα επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται πρέπει να έχουν ολοκληρωμένο χαρακτήρα αρχικής επένδυσης, κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 16 (δηλαδή: να πληρούν μια από τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α. Δημιουργία νέας μονάδας. β. Επέκταση της δυναμικότητας υφιστάμενης μονάδας. γ. Διαφοροποίηση της παραγωγής μιας μονάδας σε προϊόντα που δεν έχουν παραχθεί ποτέ ή υπηρεσίες που δεν έχουν παρασχεθεί από αυτήν με τον όρο ότι οι ενισχυόμενες δαπάνες υπερβαίνουν κατά διακόσια τοις εκατό (200%) τουλάχιστον τη λογιστική αξία των στοιχείων ενεργητικού που χρησιμοποιούνται εκ νέου, όπως η αξία αυτή έχει καταγραφεί στο φορολογικό έτος που προηγείται της αίτησης υπαγωγής του επενδυτικού σχεδίου. δ. Θεμελιώδης αλλαγή του συνόλου της παραγωγικής διαδικασίας υφιστάμενης μονάδας. Επί μεγάλων επιχειρήσεων, απαιτείται επίσης οι ενισχυόμενες επενδυτικές δαπάνες να υπερβαίνουν τις αποσβέσεις των στοιχείων του ενεργητικού, οι οποίες συνδέονται με τη δραστηριότητα που πρόκειται να εκσυγχρονιστεί και έγιναν κατά τα τρία (3) προηγούμενα φορολογικά έτη. Αν δεν αποτυπώνονται σαφώς οι συνδεόμενες με τη δραστηριότητα αποσβέσεις, θεωρείται ότι δεν πληρούνται η ως άνω προϋπόθεση) και δύναται να περιλαμβάνουν επιπρόσθετες επιλέξιμες δαπάνες της παρ. 2 του άρθρου 100. Το άρθρο 100 (Επιλέξιμες δαπάνες) προβλέπει ότι:

1. Τα υπαγόμενα στο παρόν καθεστώς επενδυτικά σχέδια ενισχύονται για το σύνολο των προβλεπόμενων επιλέξιμων δαπανών περιφερειακών ενισχύσεων του άρθρου 6.

2. Επιπλέον και συμπληρωματικά προς τις περιφερειακές ενισχύσεις της παρ. 1, τα υπαγόμενα στο παρόν καθεστώς επιχειρηματικά σχέδια δύναται να ενισχυθούν, σύμφωνα με το άρθρο 7, και για τις ακόλουθες κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών εκτός περιφερειακών ενισχύσεων του Παραρτήματος Β': α. δαπάνες συμβουλευτικών υπηρεσιών προς ΜμΕ της παρ. 1, β. δαπάνες μέτρων ενεργειακής απόδοσης της παρ. 7, γ. δαπάνες για τη συμπαραγωγή ενέργειας υψηλής απόδοσης από ΑΠΕ της παρ. 8, δ. δαπάνες παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές της παρ. 9, ε. δαπάνες εγκατάστασης αποδοτικών συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης της παρ. 10, στ. δαπάνες αποκατάστασης μολυσμένων χώρων της παρ. 11, ζ. δαπάνες ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων της παρ. 12, η. δαπάνες επαγγελματικής κατάρτισης της παρ. 13, θ. δαπάνες συμμετοχής ΜμΕ σε εμπορικές εκθέσεις της παρ. 14, ι. δαπάνες πρόσληψης εργαζομένων σε μειονεκτική θέση και εργαζομένων με αναπηρία της παρ. 15 του Παραρτήματος Β', ια. δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης της παρ. 3, ιβ. δαπάνες καινοτομίας για ΜμΕ της παρ. 4 και ιγ. δαπάνες διαδικαστικής και οργανωτικής καινοτομίας για ΜμΕ και Μεγάλες Επιχειρήσεις της παρ. 5 του Παραρτήματος Β'.

Το άρθρο 101 για τα είδη, την ένταση και τα ποσά των ενισχύσεων ορίζει ότι 1. Τα υπαγόμενα στο παρόν καθεστώς επιχειρηματικά σχέδια ενισχύονται με τα κίνητρα της φορολογικής απαλλαγής, της επιχορήγησης, της επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) και της επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης, όπως αυτά ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 9 (δηλαδή: α. Φορολογική απαλλαγή, η οποία συνίσταται στην απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος επί των πραγματοποιούμενων προ φόρου κερδών, τα οποία προκύπτουν με βάση την οικεία φορολογική νομοθεσία, από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, αφαιρουμένου του φόρου του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας που αναλογεί στα κέρδη που διανέμονται ή αναλαμβάνονται από τους εταίρους. Το ποσό της φορολογικής απαλλαγής υπολογίζεται ως ποσοστό επί της αξίας των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου ή και της αξίας του καινούριου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού, ο οποίος αποκτάται με χρηματοδοτική μίσθωση (leasing) και συνιστά ισόποσο αποθεματικό, το οποίο τηρείται σε διακριτό λογαριασμό στις οικονομικές τους καταστάσεις. β. Επιχορήγηση, η οποία συνίσταται στη δωρεάν παροχή από το Δημόσιο χρηματικού ποσού, για την κάλυψη τμήματος των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου και προσδιορίζεται ως ποσοστό αυτών. γ. Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), η οποία συνίσταται στην κάλυψη από το Δημόσιο τμήματος των καταβαλλόμενων δόσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), η οποία συνάπτεται για την απόκτηση καινούριου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού, προσδιορίζεται ως ποσοστό επί της αξίας απόκτησής τους και εμπεριέχεται στις καταβαλλόμενες δόσεις. Η επιδότηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) δεν μπορεί να υπερβαίνει τα

επτά (7) έτη, και η προθεσμία άρχεται από την ημερομηνία ολοκλήρωσης της επένδυσης. δ. Επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης, η οποία συνίσταται στην κάλυψη από το Δημόσιο μέρους του μισθολογικού κόστους των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται και συνδέονται με το επενδυτικό σχέδιο και για τις οποίες δεν λαμβάνεται καμία άλλη κρατική ενίσχυση. ε. Χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο Μέρος Β' που αφορά στο καθεστώς «Νέο Επιχειρείν», που συνίσταται στην επιδότηση επιτοκίου δανείων μειωμένων εξασφάλισης ή των εξόδων ασφάλισης των δανείων υψηλού κινδύνου που καταβάλλονται στα πιστωτικά ιδρύματα που τα χορηγούν). Για τις μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις η ενίσχυση περιλαμβάνει όλα τα ανωτέρω κίνητρα πλην της επιχορήγησης.

2. Το ποσοστό ενισχύσεων για τις επιλέξιμες δαπάνες των αρχικών επενδύσεων χορηγούνται με βάση τα ανώτατα όρια εντάσεων του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων ως εξής: α. Για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, τα ποσοστά ενισχύσεων για όλα τα είδη κινήτρων, πλην της επιχορήγησης, χορηγούνται στο ανώτατο ποσοστό του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων. Το κίνητρο της επιχορήγησης χορηγείται στο ογδόντα τοις εκατό (80%) του ανώτατου ορίου του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων. Ειδικά για τα επενδυτικά σχέδια της παρ. 3, το κίνητρο της επιχορήγησης χορηγείται στο εκατό τοις εκατό (100%) του ανώτατου ορίου εκτός της περ. δ' αυτής που χορηγείται στο ενενήντα τοις εκατό (90%). β. Για τις μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, τα κίνητρα της παρ. 1 χορηγούνται στο ογδόντα τοις εκατό (80%) του ανώτατου ορίου του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων. Ειδικά για τα επενδυτικά σχέδια της παρ. 3, τα ανωτέρω κίνητρα χορηγούνται στο εκατό τοις εκατό (100%) του ανώτατου ορίου εκτός της περ. δ' αυτής που χορηγείται στο ενενήντα τοις εκατό (90%).

3. Αυξημένα ποσοστά ενισχύσεων σύμφωνα με την παρ. 2 χορηγούνται στα επενδυτικά σχέδια που υλοποιούνται σε: α. ορεινές περιοχές, σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση της ΕΛ-ΣΤΑΤ, εκτός των δημοτικών ενοτήτων που συνιστούν μέρος του πολεοδομικού συγκροτήματος της Αθήνας, β. περιοχές σε απόσταση έως τριάντα (30) χιλιομέτρων από τα σύνορα, γ. νησιά με πληθυσμό μικρότερο των τριών χιλιάδων εκατό (3.100) κατοίκων, δ. κτίρια χαρακτηρισμένα ως διατηρητέα, ε. περιοχές που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές, σύμφωνα με απόφαση της Κυβερνητικής Επιτροπής Κρατικής Αρωγής.

4. Τα ποσοστά ενισχύσεων για τις επιλέξιμες δαπάνες της παρ. 2 του άρθρου 100 παρέχονται στο ανώτατο προβλεπόμενο ποσοστό του Γ.Α.Κ., όπως αναγράφεται στο Παράρτημα Β'. 5. Το ποσό των ενισχύσεων που δύναται να χορηγηθεί σε κάθε επενδυτικό σχέδιο του παρόντος καθεστώτος δεν μπορεί να υπερβεί το όριο των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) ευρώ πλην της περίπτωσης χορήγησης της ενίσχυσης της φορο-

λογικής απαλλαγής που δεν μπορεί να υπερβεί το όριο των είκοσι εκατομμυρίων (20.000.000) ευρώ.

Με το επόμενο άρθρο 102 προβλέπεται διαδικασία ταχείας αδειοδότησης ως εξής: Οι φορείς των υπαγόμενων στο παρόν καθεστώς επενδυτικών σχεδίων δύνανται να κάνουν χρήση της διαδικασίας ταχείας αδειοδότησης μέσω της Γενικής Διεύθυνσης Στρατηγικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 9 του ν. 4864/2021 (Α' 237) για την προσέλκυση των στρατηγικών επενδύσεων, χωρίς τις προβλεπόμενες στον νόμο αυτό διαδικασίες υπαγωγής. Οι φορείς των ως άνω σχεδίων δεν μπορούν να κάνουν χρήση καμίας εκ των λοιπών ευνοϊκών ρυθμίσεων του οικείου νόμου.

Το άρθρο 103 ορίζει ότι δικαιούχοι του παρόντος καθεστώτος είναι όλες οι επιχειρήσεις που προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 13 (δηλαδή: α. Εμπορική εταιρεία, β. συνεταιρισμός, γ. Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.), Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (ΑΣ), Ομάδες Παραγωγών (Ομ. Π.), Οργανώσεις Παραγωγών (Ο.Π.), Αστικοί Συνεταιρισμοί, Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (Α.Ε.Σ.), δ. υπό ίδρυση ή υπό συγχώ-

νευση εταιρείες, με την υποχρέωση να έχουν ολοκληρώσει τις διαδικασίες δημοσιότητας πριν από την έναρξη εργασιών του επενδυτικού σχεδίου, ε. κοινοπραξίες που ασκούν εμπορική δραστηριότητα, στ. δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις και θυγατρικές τους, εφόσον: στα. δεν τους έχει ανατεθεί η εξυπηρέτηση δημόσιου σκοπού, σβ. δεν έχει ανατεθεί από το κράτος αποκλειστικά σε αυτούς η προσφορά υπηρεσιών, σγ. δεν επιχορηγείται η λειτουργία τους με δημόσιους πόρους για το διάστημα τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων του άρθρου 22, ζ. ατομικές επιχειρήσεις με ανώτατο επιλέξιμο κόστος επενδυτικού σχεδίου ποσού διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ μόνο για το καθεστώς «Αγροδιατροφή πρωτογενής παραγωγή και μεταποίηση γεωργικών προϊόντων αλιεία και υδατοκαλλιέργεια»).

Με το άρθρο 104 ρυθμίζεται η διαδικασία αξιολόγησης, η οποία προβλέπει ότι οι αιτήσεις υπαγωγής στο παρόν καθεστώς επενδυτικών σχεδίων υποβάλλονται στη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων της Γενικής Γραμματείας Ιδιωτικών Επενδύσεων και Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.) του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	Γιάννης Μηρατάκος	210-3624280
Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ:	Σοφία Κουνενάκη Εφραίμογλου	210-3624280
Β' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ:	Σταύρος Καφούνης	210-3624280
Γ' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ:	Αναστάσιος Ιωσφίδης	210-3624280
ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:	Δημήτριος Δημητρίου	210-3624280
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ:	Ανδρέας Μπεκυράς	210-3624280
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ Γ.Ε.ΜΗ. ΚΑΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ:	Ανδρέας Λεούσης	210-3624280
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ:	Φάνης Μασσόπουλος	210-3624280
ΜΕΛΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ:	Κωνσταντίνος Δεριζώτης	210-3624280
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ:	Σπυριδούλα Γεωργοπούλου	210-3642357

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Διευθύντρια:	Φωτεινή Μυλωνά	210-3603228
Προϊστάμενοι Τμημάτων		
Εμπορίου:	Λεμονιά Καναβέτα	210-3627911
Βιομηχανίας:	Παναγιώτης Γεωργαντάκης	210-3607944
Εξυπηρέτησης Μελών & Παροχής Υπηρεσιών:	Σμαράγδη Αρβανίτη	210-3382430
Δημοσίων Σχέσεων & Εκδόσεων:	Μαρία Μικαλοπούλου-Χρυσομαλλίδη	210-3625342
Βιβλιοθήκη:		211-1036955

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Διευθύντρια:	Ελένη Φώτη	210-3631317
Προϊστάμενοι Τμημάτων		
Διεθνών Σχέσεων:	Μαρία Ζωγράφου	210-3643304
Ευρωπαϊκών Υποθέσεων:	Ιουστίνη Δεβετζή	210-3615059
Προγραμμάτων & Κατάρτισης:	Γεώργιος Γισσούδης	210-3626236
Διατησιών:	Χρήστος Παναγόπουλος	210-3624341

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ

Διευθύντρια:	Σπυριδούλα Γεωργοπούλου	210-3622158
Προϊστάμενοι Τμημάτων		
Διοίκησης Προσωπικού:	Σταυρούλα Μωρογιώργα	210-3625903
Οικονομικής Διοίκησης:	Ελισάβετ Πολυδούλη	210-3623008
Προμηθειών:	Ιωάννης Χαρίτος	210-3626242
Οργάνων Διοίκησης:	Σπυριδούλα Σχίζα	210-3622158
Ταμείου:	Ελένη Ευαγγελάκου	210-3618932

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΗΤΡΩΩΝ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Διευθυντής:	Βασίλης Σαλαπάτας	210-3615735
Προϊστάμενοι Τμημάτων		
Μητρώου:	Φραντζέσκα Καλαμπούρα	210-3382445
Ειδικών Μητρώων:	Ηλιάνα Σταυράκογλου	210-3382147
Ανάπτυξης & Υπολογιστικών Πληροφορικών Συστημάτων:	Χρήστος Γιαννιώτης	210-3382200

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α.Ε. & Ε.Π.Ε. & ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΙΑΣ ΣΤΑΣΗΣ (Υ.Μ.Σ.)

Διευθύντρια:	Παναγιώτα Αθανασίου	210-3646133
Προϊστάμενοι Τμημάτων		
Τμήμα Α.Ε.Α':	Δέσποινα Γιακομίδου	210-3382138
Τμήμα Α.Ε.Β':	Ευθυμία Μπακοπούκα	210-3382207
Τμήμα Ε.Π.Ε.:	Εμμανουέλα Φώσκολου	210-3382321

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Ι.Κ.Ε., Ο.Ε. Ε.Ε. ΛΟΙΠΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΝ & ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΙΑΣ ΣΤΑΣΗΣ (Υ.Μ.Σ.)

Διευθύντρια:	Διονυσία Γαριού	210-3382414
Προϊστάμενοι Τμημάτων		
Τμήμα Ι.Κ.Ε.:	Αθανάσιος Παναγόπουλος	210-3382104
Τμήμα Ο.Ε. & Ε.Ε.:	Ελευθερία - Στυλιανή Παπαθανασίου	210-3382442
Τμήμα Ατομικών Υποκαταστημάτων Αλλοδαπών και Λοιπών Υπόχρεων:	Μαρία-Ελεονώρα Τιμοθέου	210-3382132

ΑΥΤΟΤΕΛΗ ΓΡΑΦΕΙΑ (Υπαγόμενα στον Πρόεδρο του Δ.Σ.)

Προϊστάμενοι		
Γραφείο Τύπου:	Ελένη Ευαγγελάκου	210-3646043
Νομικός Σύμβουλος:	Σταύρος Βαρδαλάς	210-3644704

ΤΜΗΜΑ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (Υπαγόμενο στον Πρόεδρο του Δ.Σ.)

Προϊσταμένη		
Αθηνά Κωνσταντινίδου		211-1036958

40 χρόνια πάντα ένα βήμα μπροστά για τον άνθρωπο

choose

Ο Όμιλος Ιατρικού Αθηνών **ιδρύθηκε το 1984** από τον Γεώργιο Αποστολόπουλο, με το όραμα να προσφέρει υψηλού επιπέδου υπηρεσίες υγείας. Επενδύοντας πάντα στον πιο προηγμένο **ιατροτεχνολογικό εξοπλισμό, στην προσέλκυση των κορυφαίων ιατρών και στη φροντίδα για την κοινωνία, το περιβάλλον και τον άνθρωπο, είμαστε πάντα ένα βήμα μπροστά και συνεχίζουμε...**

40 ΧΡΟΝΙΑ
ΠΑΝΤΑ ΕΝΑ ΒΗΜΑ
ΜΠΡΟΣΤΑ

**ΟΜΙΛΟΣ ΙΑΤΡΙΚΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ**

www.iatriko.gr |

Imperial College Healthcare
INTERNATIONAL AFFILIATE